

Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen

De Staatssecretaris van Economische Zaken

Gelet op artikel 3, eerste lid, en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op het Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, tot vaststelling van een zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 24/379);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Oostelijke Vechtplassen**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire habitattypen zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
 - H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*
 - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
 - H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
 - H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
 - H7140 Overgangs- en trilveen
 - H7210 *Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*
 - H91D0 *Veenbossen
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG; prioritaire soorten zijn met een sterretje (*) aangeduid:
 - H1016 Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*)
 - H1042 Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*)
 - H1082 Gestreepte waterroofkever (*Graphoderus bilineatus*)
 - H1134 Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)
 - H1145 Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*)
 - H1149 Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)
 - H1163 Rivierdonderpad (*Cottus gobio*)
 - H1318 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)
 - H1340 *Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus arenicola*)
 - H1903 Groenknolorchis (*Liparis loeselii*)
 - H4056 Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)

Artikel 2

Het besluit tot aanwijzing van het gebied **Oostelijke Vechtplassen** als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud

van de vogelstand (PbEG L 103) van 24 maart 2000 (N/2000/342; Stcrt. 2000, nr. 65) en gewijzigd bij besluiten van 25 april 2003 (N/2002/1467; Stcrt. 2003, nr. 95) en 20 april 2004 (TRCJZ/2004/521; Stcrt. 2004, nr. 77) wordt als volgt gewijzigd:

- a. de begrenzing van het aangewezen gebied wordt op de in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit beschreven wijze gewijzigd;
- b. de Nota van toelichting met uitzondering van de paragrafen 3.2, 4.1, 4.2 en 4.3 wordt ingetrokken en vervangen door de Nota van toelichting, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van dit besluit;
- c. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:
 - A021 Roerdomp (*Botaurus stellaris*)
 - A022 Woudaap (*Ixobrychus minutus*)
 - A029 Purperreiger (*Ardea purpurea*)
 - A068 Nonnetje (*Mergus albellus*)
 - A119 Porseleinhoen (*Porzana porzana*)
 - A197 Zwarte stern (*Chlidonias niger*)
 - A229 IJsvogel (*Alcedo atthis*)
- d. de in de aanhef bedoelde speciale beschermingszone geldt als te zijn aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG:
 - A017 Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*)
 - A041 Kolgans (*Anser albifrons*)
 - A043 Grauwe gans (*Anser anser*)
 - A050 Smient (*Anas penelope*)
 - A051 Krakeend (*Anas strepera*)
 - A056 Slobeend (*Anas clypeata*)
 - A059 Tafeleend (*Aythya ferina*)
 - A292 Snor (*Locustella luscinioides*)
 - A295 Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*)
 - A298 Grote karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*)
- e. de kaart voor zover van toepassing op het in de aanhef genoemde besluit wordt ingetrokken.

Artikel 3

1. Dit besluit gaat vergezeld van een Nota van toelichting inclusief bijlagen en een kaart die integraal deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied **Oostelijke Vechtplassen**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de Nota van toelichting.

Artikel 4

1. De bekendmaking van dit besluit geschiedt in de Staatscourant.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
w.g. Sharon A.M. Dijkema
d.d. 23 mei 2013

Dit aanwijzingsbesluit en de daarbij behorende Nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de bekendmaking die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en in de advertentie die wordt gepubliceerd in gedrukte media en op internet.

Het aanwijzingsbesluit kan digitaal worden ingezien via de website www.rijksoverheid.nl/natura2000.

Belanghebbenden die hun zienswijze als bedoeld in artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht naar voren hebben gebracht of die het redelijkerwijs niet verweten kan worden geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen gedurende zes weken ná de bekendmaking beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA te Den Haag.

Nota van toelichting van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen waarin opgenomen: Nota van toelichting bij de aanwijzing van Oostelijke Vechtplassen als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede Nota van toelichting bij de wijziging van de besluiten N/2000/342, N/2002/1467 en TRCJZ/2004/521 inhoudende de aanwijzing van Oostelijke Vechtplassen als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009¹ inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1 INLEIDING

Met dit besluit wordt het gebied Oostelijke Vechtplassen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt met dit besluit het besluit tot de aanwijzing van Oostelijke Vechtplassen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn, inclusief de daarbij behorende Nota van toelichting, gewijzigd. Het gebied wordt ook aangewezen als het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen, waarbij instandhoudingsdoelstellingen worden toegevoegd.

In artikel 1 van het besluit staat de naam van het gebied en worden de habitattypen en habitatsoorten opgesomd, waarvoor het gebied is aangewezen.

Artikel 2 van het besluit regelt de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het eerder genomen besluit tot aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn. Zo wordt de Nota van toelichting, behorende bij het bestaande Vogelrichtlijnbesluit, nagenoeg geheel ingetrokken en zover noodzakelijk vervangen door deze Nota van toelichting. Alleen de toelichting op de criteria die voor de aanwijzing van het gebied zijn gebruikt, wordt niet ingetrokken en is in een appendix aan deze Nota gehecht. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen. De aanwijzing als Wetland is door dit besluit niet gewijzigd.

In artikel 3 van het besluit wordt de term Natura 2000-gebied geïntroduceerd en wordt bepaald dat er voor het gebied een instandhoudingsdoelstelling verwezenlijkt dient te worden. Deze doelstelling heeft zowel betrekking op de in artikel 1 opgesomde habitattypen en habitatsoorten als op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000. In dit deel van het besluit is het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen gevormd uit het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied, waarbij instandhoudingsdoelstellingen zijn toegevoegd. De instandhoudingsdoelstellingen staan in de Nota van toelichting.

Artikel 4 regelt de bekendmaking en de inwerkingtreding van dit besluit.

In hoofdstuk 2 van deze Nota van toelichting worden de aanwijzingen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende kaart toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent. Eventueel doorgevoerde wijzigingen worden in bijlage B van een toelichting voorzien.

¹ Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de Richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de Richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

Een belangrijk onderdeel van de Nota van toelichting is de opsomming van de instandhoudingsdoelstellingen in hoofdstuk 5. Allereerst worden de algemene doelstellingen geformuleerd en vervolgens staan de instandhoudingsdoelstellingen van de in het gebied aanwezige habitattypen en soorten vermeld. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen "behoud", "uitbreiding" en "verbetering" gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit van het leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang van het leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van "behoud" of "uitbreiding" van de populatie.

Daarnaast zijn aan de Nota van toelichting drie bijlagen toegevoegd. Ook de bijlagen maken integraal onderdeel uit van het besluit. Bijlage A (voor zover van toepassing) laat zien welke terreindelen zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Bijlage B is toegevoegd naar aanleiding van zienswijzen en omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrictlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen. In bijlage C wordt naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen een nadere onderbouwing van het besluit worden gegeven. De gebiedsspecifieke behandeling van zienswijzen in deze bijlage beperkt zich tot de punten die direct van invloed zijn op dit aanwijzingsbesluit.

2 AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Oostelijke Vechtplassen aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze Richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Oostelijke Vechtplassen" en onder nummer NL2003036 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio². Het gebied is onder meer aangewezen voor twee prioritaire habitattypen en één prioritaire habitatsoort in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Het gebied is op 24 maart 2000 (N/2000/342), 25 april 2003 (N/2002/1467) en 20 april 2004 (TRCJZ/2004/521) onder de naam "Oostelijke Vechtplassen" ook aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL9802060. De bestaande Vogelrichtlijnbesluiten N/2000/342, N/2002/1467 en TRCJZ/2004/521 zijn door middel van dit besluit gewijzigd. Uit de Vogelrichtlijnbesluiten overgenomen tekstdelen zijn in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting cursief gezet³.

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen (landelijk gebiedsnummer 95) omvat derhalve het Vogelrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen en het Habitatrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden, of in voorkomend geval herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)⁴. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)⁵.

Het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt in de provincies Noord-Holland en Utrecht en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Hilversum, Weesp, Wijdmeren, de Bilt en Stichtse Vecht.

2.1 Beschermde natuurmonumenten

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt van rechtswege de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten⁶, voor zover gelegen in het Natura 2000-gebied. Het gedeelte buiten het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen behoudt de status als beschermd natuurmonument.

Het beschermd natuurgebied Moerasterreinen Loosdrecht is aangewezen op 15 oktober 1991 (NLBF-91-1186; Stcrt. 1991, nr. 210).

Het beschermd natuurgebied Terra Nova e.o. is aangewezen op 20 oktober 1993 (NLBF-93-9493; Stcrt. 1993, nr. 207).

Op grond van de wet heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument van toepassing waren, mede betrekking op de doelstellingen

² Beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (2004/813/EG). PB EU 2004, L 387/1.

Laatstelijk vervangen door Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 tot vaststelling van een zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 24/ 379).

³ De afkorting sbz ("speciale beschermingszone") en de aanduiding "beschermingszone" zijn hierin vervangen door de term "Vogelrichtlijngebied".

⁴ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁵ Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁶ De oude wet kende zowel staatsnatuurmonumenten als beschermde natuurmonumenten. Dit verschil is in de huidige wet komen te vervallen.

ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals deze waren vastgelegd in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 5). De gebieden, die in het verleden als natuurmonument zijn aangewezen, zijn op de bijgevoegde kaarten ook als zodanig te herkennen.

3 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied Oostelijke Vechtplassen bestaat uit een reeks van laagveengebieden tussen de Vecht en de oostrand van Utrechtse heuvelrug. Het is een door vervening ontstaan landschap van open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden. De veenvorming in het oostelijk deel van het gebied ontstond onder invloed van kwel van de hogere zandgronden van het Gooi en de Utrechtse Heuvelrug, in het westelijk deel was dat vooral onder invloed van de rivier. Het gebied is sinds circa 1000 n. C. grootschalig verveend, afgegraven en ontgonnen. De plassen die ontstonden op plaatsen waar het veen volledig werd afgegraven, zijn grotendeels behouden gebleven. Sommige plassen zijn aanzienlijk verdiept door zandwinning. De combinatie van rivierinvloeden en invloeden van het watersysteem van de zandgronden heeft een rijke schakering van typen van moeras en moerasvegetaties doen ontstaan. In het gebied zijn twee gradiënten te onderscheiden: van noord naar zuid loopt een gradiënt van meer gesloten gebied (bos) naar meer open landschap (grasland, trilveen en rietland), terwijl van west naar oost een gradiënt is te zien van toenemende kwel (in sloten, petgaten en trilvenen aan de voet van de heuvelrug).

Het gebied bestaat uit open water, jonge verlandingsstadia, trilveen, veenmosrietlanden, vochtige graslanden, waaronder blauwgraslanden, wilgenstruwelen en broekbos. Door verlanding en successie is de oppervlakte jonge verlandingsstadia sterk afgenomen.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Oostelijke Vechtplassen behoort tot het Natura 2000-landschap "Meren en Moerassen".

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen⁷.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁸.

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten.

Het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden, die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en fungeert tevens als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2)⁹. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.¹⁰

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart (kaartproductie: 12-04-2013). Het gebied bestaat uit het gelijknamige Vogelrichtlijngebied en het gelijknamige Habitatrichtlijngebied, het beschermd natuurmonument Terra Nova en een groot gedeelte van het beschermd natuurmonument Moerasterreinen Loosdrecht. Van het laatstgenoemde

⁷ De begrenzungsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

⁸ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

⁹ De niet-cursief gezette zinsnede ontbreekt ten onrechte in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit (gelet op de in paragraaf 4.2 van dat besluit vermelde vogelsoorten).

¹⁰ De wijze van begrenzung van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzung.

natuurmonument vallen enkele bosjes (1,4 ha) gelegen ten zuiden van Kasteel Sijpestijn (Nieuw-Loosdrecht) buiten het Natura 2000-gebied.

Het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen beslaat een oppervlakte van ongeveer 6.480 ha. Daarvan is ongeveer 2.070 ha alleen aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Voor de exacte oppervlakten wordt verwezen naar de legenda van de bij dit besluit behorende kaart. De cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd¹¹:

- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht. (°)
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Jachthavens die in het Vogelrichtlijngebied tekstueel waren geëxclaveerd, zijn ook op de kaart uitgesloten rekening houdend met de lokale situatie bij de aanwijzing (2000), aanwezige Natura 2000-waarden en de eigendomssituatie.
- Kleine verschillen (< 25 ha) tussen Vogelrichtlijngebied en Habitatrichtlijngebied zijn gelijkgetrokken waarbij in principe de ruimste begrenzing is aangehouden.
- De begrenzing is gelijkgetrokken met beide beschermde natuurmonumenten met uitzondering van de bovengenoemde bosjes bij Nieuw-Loosdrecht.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is, gelet op de kadastrale inschrijving¹², waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn. (°)

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is aangepast (bijlage A):

- Het zuidelijk deel van het beschermd natuurmonument Terra Nova gelegen tussen Loenen en de Waterleidingplas (14 ha) is toegevoegd (o.a leefgebied rietzanger).
- Tussen 's-Graveland en Kortenhoef is de voormalige vuilstort Groenewoud (11 ha) zonder relevante natuurwaarden aan de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied onttrokken. (°)

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is aangepast:

- Ten oosten van Ankeveen is het Habitatrichtlijngebied binnen Vogelrichtlijngebied uitgebreid (88 ha) wegens het voorkomen van het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) en van de kleine modderkruiper (H1149). Het betreft petgaten, graslanden en sloten in eigendom van Natuurmonumenten (bestaande natuur). Er bestaan plannen om het genoemde habitatype nog verder uit te breiden.
- Uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied met beschermd natuurmonument Terra Nova (96 ha, grotendeels reeds Vogelrichtlijngebied) wegens het voorkomen van de habitatypes kranswierwateren (H3140) en trilvenen (H7140).
- Uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied met de Waterleidingplas en de Loenderveense Plas (353 ha; reeds Vogelrichtlijngebied). Deze plassen zijn in eigendom en beheer van de gemeente Amsterdam (cq. Waternet) en hebben een functie voor de drinkwatervoorziening (er vindt geen waterrecreatie plaats). Zij vormen binnen het Habitatrichtlijngebied de verbinding tussen het toegevoegde beschermde natuurmonument Terra Nova en het hoofdgebied. In beide gebieden wordt een natuurontwikkelingsproject uitgevoerd dat ten doel heeft de laagveenwateren Loenderveense Plas

¹¹ Wijzigingen aangeduid met (°) betreffen aanpassingen ten opzichte van het ontwerpbesluit.

¹² Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

Oost en Terra Nova e.o. weer in hun oude glorie te herstellen (zoals herstel H3140). In het natuurgebiedsplan hebben bovengenoemde gebieden de status bestaande natuur.

- Het deel van het Vogelrichtlijngebied tussen de Nieuw Loosdrechtse Dijk en het Tienhovensch Kanaal is ook Habitatrichtlijngebied (63 ha) geworden wegens het voorkomen van het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (H7140A) en overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (H7140B). (°)
- De Spiegel- en Blijkpolderplas (ten oosten van Nederhorst den Berg; 278 ha) is ook Habitatrichtlijngebied geworden wegens de aanwezigheid van de habitatypen kranswierwateren (H3140) en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) en de aanwezigheid van leefgebieden van meervleermuis, kleine modderkruiper en rivierdonderpad. (°)
- De Wijde Blik (plas tussen Vreeland en Kortenhoef; 357 ha) is ook Habitatrichtlijngebied geworden wegens de aanwezigheid van de habitatypen kranswierwateren (H3140), meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), galigaanmoerassen (H7210) en hoogveenbossen (H91D0) en de aanwezigheid van leefgebieden van zeggekorfslak, gestreepte waterroofkever, meervleermuis, kleine modderkruiper en rivierdonderpad. (°)

De voorgenomen uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied in de Horstermeer (12 ha) is ongedaan gemaakt omdat de betreffende landbouwgronden niet de beoogde betekenis zullen krijgen als leefgebied van de noordse woelmuis (H1340). (°)

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura 2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura 2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, of hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooiingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermten of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722). Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.

4 NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt allereerst een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis ontleent als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen¹³. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde Natura 2000-waarden is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elke Natura 2000-waarde waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Ten slotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing van het Habitatrichtlijngebied.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

4.2.1 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I¹⁴)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrichtlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting¹¹.

- H3140** Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties
Verkorte naam Kranswierwateren
- H3150** Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*
Verkorte naam Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
- H4010** Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
Verkorte naam Vochtige heiden
 betreft het subtype:
H4010B Vochtige heiden (*laagveengebied*)
- H6410** Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
Verkorte naam Blauwgraslanden
- H6430** Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones (°)
Verkorte naam Ruigten en zomen
 betreft de subtypen:
H6430A Ruigten en zomen (*moerasspirea*)
H6430B Ruigten en zomen (*harig wilgenroosje*)

¹³ Prioritaire habitattypen en habitatsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

¹⁴ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

- H7140** Overgangs- en trilveen
Verkorte naam Overgangs- en trilvenen
 betreft de subtypen:
H7140A Overgangs- en trilvenen (*trilvenen*)
H7140B Overgangs- en trilvenen (*veenmosrietlanden*)
- H7210** *Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*
Verkorte naam Galigaanmoerassen
- H91D0** *Veenbossen
Verkorte naam Hoogveenbossen

4.2.2 *Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II¹⁴)*

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze Nota van toelichting¹¹.

- H1016** Zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*) (°)
H1042 Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*)
H1082 Gestreepte waterroofkever (*Graphoderus bilineatus*)
H1134 Bittervoorn (*Rhodeus amarus*)
H1145 Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) (°)
H1149 Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)
H1163 Rivierdonderpad (*Cottus gobio*)
H1318 Meervleermuis (*Myotis dasycneme*)
H1340 *Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus arenicola*)
H1903 Groenknolorchis (*Liparis loeselii*)
H4056 Platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*)

4.2.3 *Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)*

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

- A021** Roerdomp (*Botaurus stellaris*)
A022 Woudaap (*Ixobrychus minutus*)
A029 Purperreiger (*Ardea purpurea*)
A068 Nonnetje (*Mergus albellus*)
A119 Porseleinhoen (*Porzana porzana*)
A197 Zwarte stern (*Chlidonias niger*)
A229 IJsvogel (*Alcedo atthis*)

Verder is het gebied aangewezen voor de volgende andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

- A017** Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*)
A041 Kolgans (*Anser albifrons*)
A043 Grauwe gans (*Anser anser*)
A050 Smient (*Anas penelope*)
A051 Krakeend (*Anas strepera*)
A056 Slobeend (*Anas clypeata*)
A059 Tafeleend (*Aythya ferina*)
A292 Snor (*Locustella luscinioides*)

- A295** Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*)
A298 Grote karekiet (*Acrocephalus arundinaceus*)

Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000) en/of het ontwerpbesluit (2008) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze Nota van toelichting¹¹.

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van "drie belangrijkste gebieden" per subtype. Voor prioritaire habitattypen¹³ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden" en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van "vijf belangrijkste gebieden" per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor één habitatype, dat in voldoende mate in gebieden is vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd (slijkgrasvelden (H1320)). De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁵. In de onderstaande tabel zijn de habitattypen vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitattypen waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Habitatype	X ^a	Y ^b	Landelijke oppervlakte ^c	Oppervlakte in Oostelijke Vechtplassen ^d	Oppervlakte in Yde gebied ^e	Selectie bij aanmelding
H3150	5	4	ca. 4.000	B1 (2-6%)	B1 (2-6%)	ja
H7140A	3	3	ca. 250	-	B1 (2-6%)	ja
*H7210	10	8	ca. 100	B1 (2-6%)	C (<2%)	nee
*H91D0	10	10	ca. 1.000	-	B1 (2-6%)	ja

- (a) Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitatype kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor het betreffende habitatype.
 (b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriteria (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitatype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
 (c) Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitatype in hectaren.
 (d) Oppervlakte in het onderhavige gebied, uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
 (e) Oppervlakte van het habitatype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied. (Niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten¹³ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd¹⁶. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹⁵. In de onderstaande tabel zijn de habitatsoorten vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitatsoorten waarvoor

¹⁵ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

¹⁶ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprk (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.

het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Code	Soort	X ^a	Y ^b	Landelijke populatie ^c	% in Oostelijke Vechtplassen ^d	% in Yde gebied ^e	Selectie bij aanmelding
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	5	5		Zie bijlage B.3		ja
H1082	Gestreepte waterroofkever	5	5		Zie bijlage B.3		ja
*H1340	Noordse woelmuis	10	13	ca. 600	B1 (2-6%)	C (<2%)	nee

- (a) Aantal gebieden dat maximaal voor deze soort kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor de betreffende soort.
- (b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriteria (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin de soort is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
- (c) Landelijke voortplantingspopulatie in exemplaren of aantal bezette kilometerhokken (km²).
- (d) Populatiegrootte in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke populatie. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
- (e) Populatiegrootte in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied.

4.4 Verspreiding habitattypen en soorten in het Habitatrichtlijngebied

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen is bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen (zie verder paragraaf 3.2). De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving.

Kranswierwateren (H3140) komen in het Habitatrichtlijngebied vooral voor noordelijk in de Ankeveense Plassen, in de Waterleidingplas, Loenderveense Plas en Vuntus, en zuidoostelijk bij Maarsseveen en Westbroek. Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) komen wijdverspreid in het gehele Habitatrichtlijngebied voor, met uitzondering van de Waterleiding Plas/ Loenderveense Plas. Het habitatype vochtige heiden, *laagveengebied* (H4010B) komt voor op enkele percelen in Het Hol. Blauwgraslanden (H6410) komen verspreid lokaal voor, een concentratie van percelen ligt in Het Hol. Ruigten en zomen (H6430A) komt vooral voor in Het Hol en Polder Bethune. Ruigten en zomen (H6430B) komt voor in de Molenpolder en Polder Bethune. Overgangs- en trilvenen (H7140) is als subtype *trilvenen* (subtype A) aanwezig in Het Hol, Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven en Polder Westbroek. Het subtype *veenmosrietlanden* (subtype B) is verspreid over het gehele gebied aanwezig (onder andere bij Kortenhoef, Nieuw-Loosdrecht en Oud-Maarsseveen). Galigaanmoerassen (H7210) komen vooral voor in westelijke deel van Het Hol. Hoogveenbossen (H91D0) komen verspreid in het gebied voor, met uitzondering van het gebied ten zuiden van Breukeleveen.

Verspreid over het gebied, waaronder langs de Ringdijk, Het Hol als nabij Achter de Kerk is de zeggekorfslak (H1016) aangetroffen. De platte schijfhoren (H4056), komt verspreid over het gebied voor, onder andere in de Ankeveense Plassen, de Kortenhoefse Plassen, Oostelijke Binnenpolder, Molenpolder en Het Hol. De groenknolorchis (H1903) komt zowel voor in Het Hol als in de Ankeveense Plassen, terwijl de populatie van de gevlekte witsnuitlibel (H1042) beperkt is tot Het Hol. De gestreepte waterroofkever (H1082) lijkt een stabiele populatie te hebben in Het Hol en komt verder voor in onder andere de Westbroekse Zodden, Ankeveense Plassen en Tienhovense Plassen. De bittervoorn (H1134) is vooral in de Ankeveense Plassen en de Kortenhoefse Plassen aangetroffen. Met uitzondering van de open delen van de grotere meren in het gebied, is de kleine modderkruiper (H1149) in vrijwel alle in het gebied gelegen wateren aangetroffen, De grote modderkruiper (H1145) is met name in sloten in Polder Westbroek aangetroffen. De rivierdonderpad (H1163) komt met name voor aan de randzone van plassen waar met stenen versterkte oevers aanwezig zijn. Verder fungeert het gebied als foerageergebied van meervleermuizen (H1318) afkomstig uit kraamkolonies en verblijfplaatsen rondom het gebied, die overdag in gebouwen in de wijde omgeving verblijven (zie ook paragraaf 5.4) en 's nachts boven het water foerageren. De noordse woelmuis (H1340) is aanwezig in de moerasgebieden van de Horstermeer, Kortenhoefse Plassen, Het Hol, omgeving Vuntus, rondom Nieuw-Loosdrecht, Tienhovense plassen, Oostelijke Binnenpolder en Westbroekse Zodden.

5 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitatypes en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitatypes en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest.

In bijlage B van deze Nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per Natura 2000-waarde.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹⁷ kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitatypes en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitatypes en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitatypes en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitatypes en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;

¹⁷ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze Nota van toelichting.

4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H3140 Kranswierwateren

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Verbetering van de waterkwaliteit moet leiden tot een betere kwaliteit van het habitatype kranwierwateren. Hierop kan ook een vergroting van de huidige oppervlakte volgen.

H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Verbetering van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater moet voor het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden leiden tot een vergroting van de oppervlakte en herstel van de ooit uitstekende kwaliteit.

H4010 Vochtige heiden

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B).

Toelichting Er is momenteel slechts een kleine oppervlakte van dit habitatype aanwezig. De mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte en kwaliteitsverbetering van vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B) zijn vooralsnog onzeker en beperkt.

H6410 Blauwgraslanden

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype blauwgraslanden heeft sterk geleden onder ontwatering en ontginning. Vooral aan de oostkant van het gebied worden goede resultaten geboekt met herstelbeheer, maar de kwaliteit is vooralsnog overwegend matig.

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) en ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).

Toelichting In het gebied is beperkte oppervlakte van het habitatype ruigten en zomen aanwezig. Het betreft de subtypen *moerasspirea* (subtype A) en *harig wilgenroosje* (subtype B). De vegetatie heeft te lijden gehad door de verslechtering van de waterkwaliteit, maar plaatselijk zijn nog goede voorbeelden aanwezig. De structuur van dit habitatype is mede van belang voor de noordse woelmuis (H1340).

H7140 Overgangs- en trilvenen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) en uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Toelichting Oorspronkelijk kwamen beide subtypen in uitstekende staat van ontwikkeling voor. Door natuurlijke successie naar broekbos en door externe factoren zijn de oppervlakte en kwaliteit sterk achteruit gegaan. Recente herstelmaatregelen zijn vooral gericht op overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A). Hetzelfde zou ook voor subtype *veenmosrietlanden* (subtype B) moeten gebeuren.

H7210 *Galigaanmoerassen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het gebied behoorde, mede blijkens het vroegere voorkomen, tot de kerngebieden in Nederland van het habitatype galigaanmoerassen. Momenteel is de aanwezige oppervlakte galigaan niet groot. Uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit is goed mogelijk in samenhang met andere habitattypen. Galigaanmoerassen maken samen met de habitattypen overgangs- en trilvenen (H7140), vochtige heiden (H4010), blauwgraslanden

(H6410) en hoogveenbossen (H91D0) deel uit van de vegetatiesuccessie in zoete laagveengebieden (verlanding van petgaten en open water).

H91D0 *Hoogveenbossen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype hoogveenbossen komt verspreid voor in de vorm van laagveen-berkenbroekbos. In dit gebied, tussen de Vecht en de Utrechtse Heuvelrug, kan het in potentie duurzaam voortbestaan.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1016 Zeggekorfslak

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De zeggekorfslak is op een groot aantal locaties in het gebied aangetroffen. De soort is aangetroffen in aantallen variërend van enkele tot enkele honderden exemplaren.

H1042 Gevlekte witsnuitlibel

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie.

Toelichting Binnen het gebied Oostelijke Vechtplassen bevindt zich een kleine populatie gevlekte witsnuitlibellen. In het gebied worden jaarlijks waarnemingen gedaan.

H1082 Gestreepte waterroofkever

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De gestreepte waterroofkever komt vermoedelijk al langere tijd voor. De soort komt hier verspreid voor in petgaten en sloten en lijkt een stabiele populatie te vormen sinds het begin van de jaren tachtig. Recent is de soort op meer plekken in het gebied gevonden. De gestreepte waterroofkever heeft landelijk een zeer ongunstige staat van instandhouding en is vrijwel geheel beperkt tot laagveenmoerassen.

H1134 Bittervoorn

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De bittervoorn komt algemeen voor in het gebied. Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de soort en is van relatief groot belang voor de bittervoorn.

H1145 Grote modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De grote modderkruiper is op enkele locaties in het zuidelijke deel van het gebied aangetroffen. In de Oostelijke Vechtplassen is veel geschikt leefgebied aanwezig in polderslootjes en plassen.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper komt zeer algemeen voor binnen het gebied en is hier verspreid in vele wateren aangetroffen. De soort verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding en komt in Nederland algemeen en wijdverspreid voor.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad komt verspreid voor in de Oostelijke Vechtplassen. De rivierdonderpad is een landelijk wijdverspreide soort die een matig ongunstige staat van instandhouding heeft. De soort komt voor op kunstmatig substraat (stenen, kleine brokken puin langs de oever, dammetjes, et cetera).

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting Het gebied fungeert als foerageergebied voor meervleermuizen die overdag in de gebouwen in de wijde omgeving verblijven (actieradius 10 km). In Vinkeveen en Westbroek bevinden zich twee omvangrijke kraamverblijven (met elk meer dan 100 dieren). In Abcoude bevindt zich een mannenverblijf. Belangrijke vliegroutes naar het gebied zijn onder andere het Hilversumsch Kanaal, de Vecht en het Tienhovensch Kanaal.

H1340 *Noordse woelmuis

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
 Toelichting De noordse woelmuis verkeert landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding, waarbij ze onder meer in de Utrechtse en Zuid-Hollandse veenweidegebieden ernstig onder druk staat. Versterking van de weinige, geïsoleerde populaties in dit gebied en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied is daarom van groot belang.

H1903 Groenknolorchis

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
 Toelichting De groenknolorchis is in het gebied vrij sterk achteruit gegaan, maar op een enkele locatie is een herstel van de populatie opgetreden dankzij actief beheer. In trilvenen kunnen de lokale populaties van deze soort zich handhaven.

H4056 Platte schijfhoren

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting Het gebied levert een belangrijke bijdrage voor de platte schijfhoren. Het voorkomen van helder, voedselarm water met veel waterplanten is belangrijk voor het behoud van de soort.

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 Roerdomp

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren (territoria).
 Toelichting De roerdomp is van oudsher een gewone broedvogel in grotere en kleine rietmoerassen, verspreid over het hele Oostelijke Vechtplassengebied. Eind jaren zestig waren nog ten minste 20 territoria aanwezig. Sindsdien zijn de aantallen gestaag terug gelopen tot 4-6 territoria begin jaren tachtig en maximaal 2 territoria sinds 1990. Het aantal in de doelstelling is afgeleid van het gemiddelde van de jaren 1980-1982 van 4,6 territoria. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding en de negatieve lokale trend is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar kan wel bij gaan dragen aan de draagkracht in de regio Hollands-Utrechts plassengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A022 Woudaap

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.
 Toelichting Van de Nederlandse populatie broedt een belangrijk deel in de Oostelijke Vechtplassen. Eind jaren zestig waren nog zeker 20 paren aanwezig en in 1980 en 1981 werden nog 13 respectievelijk 14 paren gevonden. Het aantal in de doelstelling is afgeleid van het gemiddelde in de periode 1979-1983. Vanaf 1989 is het aantal niet meer boven de 5 paren gekomen met in de periode 2004-2009 2-4 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding en de negatieve lokale trend is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar kan wel bij gaan dragen aan de draagkracht in de regio Hollands-Utrechts plassengebied ten behoeve van het herstel van een regionale sleutelpopulatie.

A029	Purperreiger
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.
Toelichting	Van oudsher is de purperreiger broedvogel in het Oostelijk Vechtplassengebied, in de periode 1967-1977 jaarlijks ten minste 100 paren (maximum 162 paren in 1970). Daarna zijn de aantallen sterk teruggelopen. Op het dieptepunt in 1983 werden slechts 3 nesten gevonden. Vervolgens trad er herstel op tot een voorlopig maximum van 63 paren in 2007. Het gemiddelde van de jaren 2004-2008 is 51 paren. In 2009 en 2010 zijn respectievelijk 47 en 45 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie is in dit gebied een populatie op het recente (2004-2008) relatief hoge niveau gewenst. Behoud van het leefgebied is daarvoor voldoende. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A119	Porseleinhoen
Doel	Behoud van omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 8 paren.
Toelichting	Eind jaren zestig broedden zeker 10 paren porseleinhoenders in de moerassen van de Oostelijke Vechtplassen. In de jaren daarna werden nooit meer dan 2 paren in één jaar gemeld, maar voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 8. Het genoemde aantal paren heeft betrekking op gunstige jaren met een hoge waterstand in het late voorjaar. Er is een behoudopgave voor de populatie geformuleerd omdat van het gebied onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potentie voor herstel in te schatten. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Hollands-Utrechts plassengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A197	Zwarte stern
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 110 paren.
Toelichting	Van oudsher is de zwarte stern broedvogel in vooral krabbenscheervelden. Her en der verspreid over het gebied waren kleine kolonies van slechts enkele tot enkele tientallen paren te vinden. Eind jaren zestig bedroeg het aantal paren circa 100. Na een terugval in aantallen tot halverwege de jaren tachtig namen de aantallen weer toe (mede door het aanbieden van nestvlotjes). Het aantal in de doelstelling is gebaseerd op het gemiddelde van de jaren 1990-1994 van ruim 111 paren. Daarna trad er opnieuw een duidelijke afname op tot het recente niveau van 64 paren in 2007. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie en de negatieve lokale trend is een herstelopgave voor het leefgebied geformuleerd. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A229	IJsvogel
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.
Toelichting	In het Oostelijke Vechtplassengebied zijn ijsvogels pas gaan broeden in de jaren tachtig. Halverwege de jaren negentig werd een eerste maximum bereikt van 7 paren in 1995. Door ongunstig winterweer was de soort in 1997 weer geheel afwezig. In 1998 werd weer in dit gebied gebroed en een nieuw maximum werd bereikt in 2002 (10 paren). Voor het broeden zijn steile oevers nodig die van nature weinig in het gebied voorkomen. Een alternatief wordt gevormd door wortelkluiten van omgevallen bomen. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het genoemde aantal paren heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Hollands-Utrechtse plassengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A292 Snor
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 150 paren.
 Toelichting Van oudsher is de snor een vrij talrijke broedvogel. Eind jaren zestig broedden waarschijnlijk nog ten minste 100 paren in het gebied. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 150. Het is daarmee één van de weinige gebieden in Nederland waar het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie wordt gehaald. Gezien de toenemende lokale trend is behoud voldoende. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 880 paren.
 Toelichting Van oudsher is de rietzanger een talrijke broedvogel. Eind jaren zestig broedden honderden paren in het gebied. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 880. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot het leefgebied en de populatieomvang, is behoud voldoende. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 50 paren.
 Toelichting Van oudsher is de gewone karekiet een gewone broedvogel in dit gebied. Eind jaren zestig werden circa 60 paren geteld. Uit de periode 1992-2003 zijn jaarlijkse tellingen beschikbaar die er op wijzen dat de populatie opvallend constant is, in tegenstelling tot de meeste andere broedgebieden in Nederland, waar zij steevast sterk in aantal terugloopt: 33-61 paren (gemiddeld 50). Het is daarmee een bijzonder belangrijke sleutelpopulatie voor het voortbestaan van de grote karekiet in Nederland gebleken. Vanwege deze stabiele trend is gekozen voor een behoudopgave. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

5.6 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A017 Aalscholver
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
 Toelichting Het gebied heeft voor de aalscholver met name een functie als slaappleats. Beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse.

A041 Kolgans
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 920 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen sterk toegenomen.

A043 Grauwe gans
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.200 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Het gebied heeft voor de grauwe gans met name een functie als foerageergebied en als slaappleats. Sinds begin jaren negentig zijn aantallen sterk toegenomen. De doelstelling heeft geen betrekking op de eventuele functie van het gebied als broedgebied voor deze soort.

A050 Smient
 Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.800 vogels (seizoensgemiddelde).
 Toelichting Het gebied heeft voor de smient met name een functie als slaappleats en als foerageergebied. Sinds de jaren tachtig zijn de aantallen toegenomen.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend met name een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren tachtig zijn aantallen sterk toegenomen.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend met name een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren, er is geen duidelijke trend.

A059 Tafeleend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 120 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor tafeleend met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn, ondanks fluctuaties, op zowel lange als korte termijn significant afgenomen. Behoud is voldoende want er is geen landelijke herstelopgave van toepassing.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

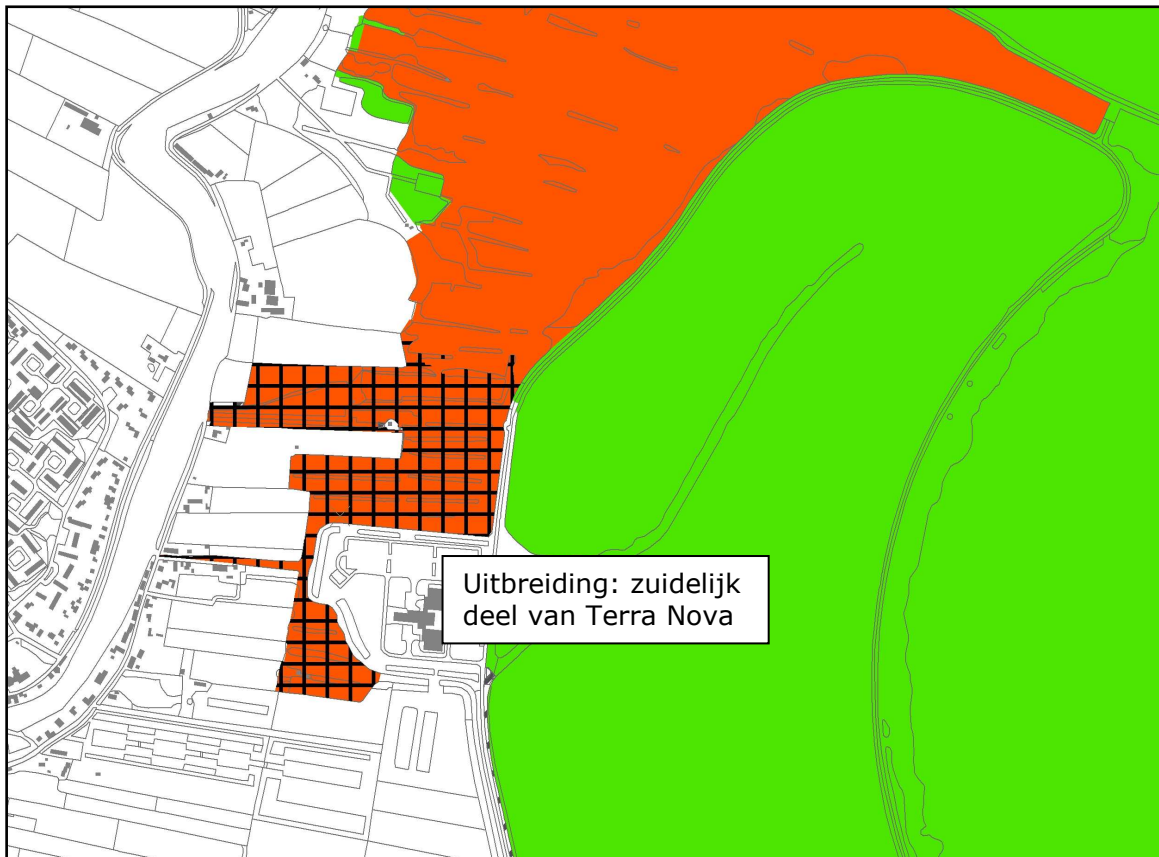
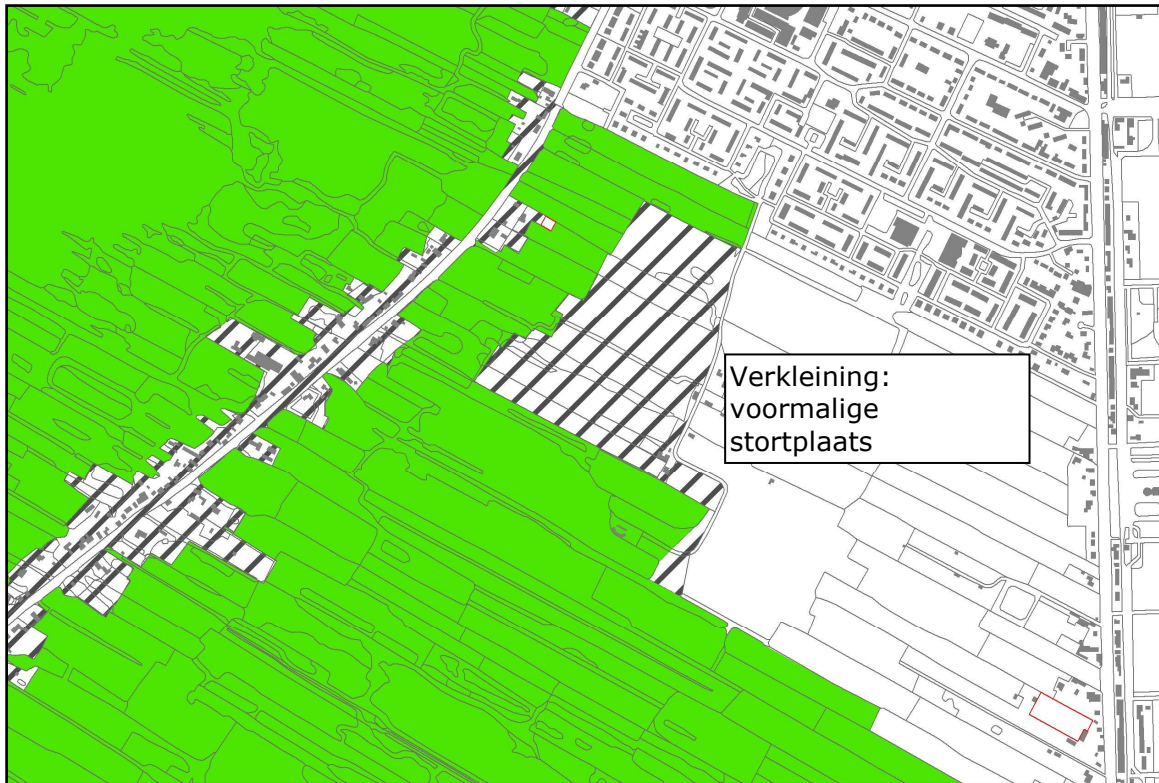
Toelichting Het gebied heeft voor het nonnetje met name een functie als foerageergebied. Aantallen zijn toegenomen, hoewel recent niet significant door grote fluctuaties. Behoud is voldoende, de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer.

5.7 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura 2000-gebied omvat één of meer voormalige beschermde natuurmonumenten (zie paragrafen 2.1 en 3.3 van deze Nota van toelichting). Ingevolge artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998, heeft de bescherming van dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit. Voor zover deze doelstellingen Natura 2000-waarden betreffen (zoals opgenomen in paragraaf 4.2 van deze Nota van toelichting), maken deze deel uit van de in voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. Indien de doelstellingen geen Natura 2000-waarden betreffen, houden deze doelstellingen, zoals de bescherming van het natuurschoon, hun zelfstandige betekenis. In een aantal gevallen is het niet mogelijk om zowel de doelen die voortkomen uit de aanwijzing als beschermd natuurmonument als de Natura 2000-doelstellingen te bereiken (bijvoorbeeld omdat dat om tegenstrijdig beheer vraagt). In deze gevallen hebben de Natura 2000-doelen voorrang om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

Met de wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 op 18 maart 2010 (Stb. 2010, 135) is de uitwerking van de doelen van voormalige beschermde natuurmonumenten in het beheerplan facultatief geworden, in plaats van dat daartoe een verplichting geldt. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie aan het einde van dit besluit toegevoegd.

Grenswijzigingen Vogelrichtlijngebied

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrictlijngebied en toewijzing van en wijzigingen in instandhoudingsdoelstellingen

- B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)
- B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)
- B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrictlijngebieden (paragraaf 4.3)
- B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype ruigten en zomen (H6430). Er zijn doelstellingen opgenomen voor de subtypen *moerasspirea* (subtype A) en *harig wilgenroosje* (subtype B). Het subtype *moerasspirea* (subtype A) komt plaatselijk voor in de Polder Benthune en Het Hol. Het subtype *harig wilgenroosje* (subtype B) is plaatselijk aanwezig in de Polder Benthune en de Molenpolder.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor de zeggekorfslak (H1016). De soort is op verschillende locaties binnen het gebied aangetroffen. Het voorkomen van de soort in dit gebied was tot voor kort onbekend aangezien er eerder geen monitoringswerkzaamheden zijn uitgevoerd. Het is aannemelijk dat de soort reeds ten tijde van de aanmelding in het gebied aanwezig was.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor de habitatsoort grote modderkruiper (H1145). De soort blijkt voor te komen op enkele locaties in het zuidelijke deel van het gebied.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied niet aangewezen voor de habitatsoort kamsalamander (H1166). Er blijken geen gedocumenteerde waarnemingen van deze soort uit het gebied bekend te zijn.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2008), is het gebied ook aangewezen voor platte schijfhoren (H4056). Deze soort is na de aanmelding in bijlage II opgenomen. Bij recente inventarisaties is gebleken dat dit één van de belangrijke Natura 2000-gebieden is waar de soort voorkomt.

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied en/of het ontwerpbesluit (paragraaf 4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2000 is aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)¹⁸. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000)¹⁹. Een gebied wordt slechts aangewezen voor soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie.

¹⁸ SOVON (2000): Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON-informatierapport 2000/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁹ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, selectiecriteria en methode van begrenzing. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2005)²⁰ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen. Om ecologische redenen die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Deze werkwijze heeft voor de lijst van vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen, de volgende consequenties:

- In afwijking van de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2008) is het gebied niet aangewezen voor de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn: wulp (A160) als niet-broedvogel. Het gebied herbergde minder dan 0,1% van de biogeografische populatie van de wulp in de periode 1999/2000-2003/2004.
- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2000), maar conform het ontwerpbesluit (2008) is het gebied ook aangewezen voor de volgende trekvogelsoort zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn: aalscholver (A017) als niet-broedvogel. Het gebied herbergde minstens 0,1% van de biogeografische populatie van de aalscholver in de periode 1999/2000-2003/2004.

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elke Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitattypen:

H3150 – Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden			
Landelijke oppervlakte ca. 4.000 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
072	IJsselmeer	A1 (15-30%)	Aanwijzingsbesluit 2010
074	Zwarte Meer	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2010
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	B1 (2-6%)	Provincie Zuid-Holland 2011
095	Oostelijke Vechtplassen	B1 (2-6%)	Landschap Noord-Holland 2009

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de vijf volgende gebieden voor dit habitatype geselecteerd: De Wieden (035), Zwarte Meer (074), Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103).

²⁰ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Bij de selectie is over het hoofd gezien dat langs de Friese IJsselmeerkust (IJsselmeer (072)) een aanzienlijke oppervlakte van dit habitattype in de vorm van fonteinkruidvelden aanwezig is (ruim 1.000 ha). Het gebied voldoet hiermee aan het criterium van "belangrijkste gebied". Andere gebieden met minstens 100 ha van dit habitattype zijn achtereenvolgens: Zwarte Meer (enkele honderden hectaren, fonteinkruiden), Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (rond 200 ha, onder andere krabbenscheer) en Oostelijke Vechtplassen (180 ha, onder andere krabbenscheer). De hierboven genoemde gebieden doen recht aan de ecologische variatie binnen dit habitattype: grote meren met fonteinkruidvelden én plassen met krabbenscheer. Op grond van de beschikbare gegevens kan nog geen vijfde gebied worden benoemd. In het Naardermeer betreffen de met waterplanten begroeide plassen vooral kranswierwateren (H3140) en is het aandeel van het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden hooguit enkele tientallen hectaren.

H7140A – Overgangs- en trilvenen, <i>trilvenen</i>			
Landelijke oppervlakte ca. 250 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
035	De Wieden	A1 (15-30%)	Provincie Overijssel 2009
034	Weerribben	B2 (6-15%)	Staatsbosbeheer 2010
025	Drentsche Aa-gebied	B1 (2-6%)	KIWA & EGG 2007
095	Oostelijke Vechtplassen	B1 (R, 2-6%) ^a	Landschap Noord-Holland 2008

(a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor het subtype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (de vegetaties behorende tot het Knopbies-verbond) drie gebieden geselecteerd: Weerribben (034), De Wieden (035) en Oostelijke Vechtplassen (095). Op basis van nieuwe informatie blijkt dat hierbij ten onrechte voorbijgegaan is aan voorkomens van dit habitattype in het Drentsche Aa-gebied (025). Dit gebied en de gebieden Weerribben en De Wieden vormen op basis van oppervlakte en kwaliteit de drie belangrijkste gebieden voor dit subtype. Ten behoeve van voldoende geografische spreiding kan hieraan nog een gebied worden toegevoegd: Oostelijke Vechtplassen in het westen van het land.

H7210 – *Galigaanmoerassen			
Landelijke oppervlakte ca. 100 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	A2 (30-50%)	Provincie Limburg 2009
034	Weerribben	B2 (6-15%)	Staatsbosbeheer 2008
002	Duinen en Lage Land Texel	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2009
061	Korenburgerveen	B1 (2-6%)	Provincie Gelderland 2009
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B1 (2-6%)	Provincie Noord-Brabant 2009
095	Oostelijke Vechtplassen	B1 (2-6%)	Natuurmonumenten 2008
083	Botshol	C (<2%)	Natuurmonumenten 2008
085	Zwanenwater & Petteerderduinen	C (<2%)	Natuurmonumenten 2008

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor het prioritaire habitattype galigaanmoerassen (H7210) de volgende tien gebieden geselecteerd: Ringselven en Kruispeel²¹, Alde Feanen (013), Weerribben (034), Korenburgerveen (061), Rottige Meenthe & Brandemeer (018), De Wieden (035), Botshol (083), Nieuwkoopse Plassen & de Haeck (103), Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux (136)²² en Duinen en Lage Land Texel (002)²³.

²¹ Dit gebied is samen met het Habitatrictlijngebied Weerterbos opgenomen in het Natura 2000-gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138).

²² Destijds bekend als Grootte Heide - De Plateaux.

²³ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

Met de huidige kennis worden de volgende gebieden als de belangrijkste beschouwd. Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138) en Weerribben zijn veruit de belangrijkste gebieden voor dit prioritaire habitatype (respectievelijk 30-50% en 6-15% van de landelijke oppervlakte). Ook de gebieden op de derde tot en met zesde plaats, die elk 2-6% van de landelijke oppervlakte van dit habitat bevatten, leveren een aanzienlijke bijdrage: Duinen en Lage Land Texel, Korenburgerveen, Oostelijke Vechtplassen (095) en Kampina & Oisterwijkse Vennen (133). Door het sterk versnipperde voorkomen van galigaanmoerassen bevatten de overige belangrijkste gebieden elk niet meer dan 2% van de landelijke oppervlakte: Botshol en Zwanenwater & Pettemerduinen (085).

H91D0 – *Hoogveenbossen			
Landelijke oppervlakte ca. 1.000 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
094	Naardermeer	A1 (15-30%)	KIWA & EEG 2007
034	Weerribben	B2 (6-15%)	Staatsbosbeheer 1997
035	De Wieden	B2 (6-15%)	Provincie Overijssel 2009
013	Alde Feanen	B1 (2-6%)	It Fryske Gea 1998
043	Wierdense Veld	B1 (2-6%)	Landschap Overijssel 2003
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2005
061	Korenburgerveen	B1 (2-6%)	Provincie Gelderland 2008
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	B1 (2-6%)	Provincie Zuid-Holland 2011
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	B1 (2-6%)	Limburgs Landschap 2005
145	Maasduinen	B1 (2-6%)	Limburgs Landschap 2007
055	Aamsveen	G (C, <2%) ^a	Landschap Overijssel 1998
064	Wooldse Veen	G (C, <2%) ^a	Provincie Gelderland 2007

(a) De letter "G" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd op grond van grensoverschrijding: het gebied vormt een geheel met een gebied aan de andere zijde van de rijksgrens dat door Duitsland ook voor dit habitatype is aangemeld.

Voor het prioritaire habitatype hoogveenbossen zijn voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) de volgende tien gebieden als belangrijkste gebieden geselecteerd: Alde Feanen (013), Witterveld (024), Weerribben (034), Buurserzand & Haaksbergerveen (053), Aamsveen (055), Korenburgerveen (061), Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095), Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux (136)²² en Maasduinen (145). Verder is toen als grensoverschrijdend gebied Wooldse Veen (064) toegevoegd.

Op basis van nieuwe informatie blijkt Naardermeer verreweg het belangrijkste gebied te zijn vanwege de grootste oppervlakte van goede kwaliteit met bijzondere veenmossoorten. Andere gebieden met grote oppervlakten en goede kwaliteit zijn Weerribben, De Wieden (035) en Alde Feanen. Tot de tien belangrijkste gebieden voor dit habitatype behoren verder Nieuwkoopse Plassen & de Haeck (103), Wierdense Veld (043), Buurserzand & Haaksbergerveen, Korenburgerveen, Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138) en Maasduinen. De gebieden Aamsveen en Wooldse Veen kunnen worden toegevoegd als grensoverschrijdende gebieden. Witterveld kan nu niet meer tot de tien "belangrijkste" gebieden worden gerekend omdat het merendeel van het berkenbroek daar volgens de huidige opvattingen gerekend wordt tot de habitattypen actieve hoogvenen (H7110A) en herstellende hoogvenen (H7120).

■ Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitatoorten:

H1042 – Gevlekte witsnuitlibel

Ten tijde van de aanmelding van de Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor de habitatoort gevlekte witsnuitlibel (H1042) de volgende vier gebieden geselecteerd: Weerribben (034), De Wieden (035), Lonnekermeer (051) en Oostelijke Vechtplassen (095). Op basis van de huidige kennis betreffen het hier nog steeds vier van de vijf belangrijkste gebieden voor deze soort. In De Wieden en Weerribben komen de grootste en meest stabiele populaties voor (beide gebieden herbergen 15-30% van de landelijke populatie). Buiten deze laagveengebieden bevindt zich een stabiele populatie rondom het Lonnekermeer (6-15% van de landelijke populatie). Er is een kleine populatie aanwezig in de Oostelijke Vechtplassen en als vijfde

belangrijkste gebied kan hier Rottige Meenthe & Brandemeer (018) aan toegevoegd worden, waar tevens een kleine, stabiele populatie aanwezig is (deze beide gebieden bevatten 2-6% van de landelijke populatie).

H1082 – Gestreepte waterroofkever

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor de habitatsoort gestreepte waterroofkever (H1082) twee gebieden geselecteerd: Weerribben (034) en Oostelijke Vechtplassen (095). De soort was toen in nog enkele gebieden bekend, maar het was niet duidelijk of dit ook bestendige populaties betroffen. Inmiddels is uit gerichte inventarisaties gebleken dat de soort ook in enkele andere Habitatrictlijngebieden bestendig voorkomt. Het gebied Oostelijke Vechtplassen levert de grootste bijdrage aan de landelijke populatie, gezien het grote aaneengesloten leefgebied en het gemak waarmee hier exemplaren gevangen kunnen worden. Ook Weerribben en De Wieden (035) zijn belangrijke gebieden waarin de soort wijdverspreid voorkomt. In Rottige Meenthe & Brandemeer (018) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) zijn vrij recent populaties gestreepte waterroofkevers ontdekt. Deze twee gebieden vormen hiermee het vierde en vijfde belangrijkste gebied. Kampina & Oisterwijkse Vennen (133) kan hieraan toegevoegd worden vanwege voldoende geografische spreiding. Dit betreft de enige vindplaats van de gestreepte waterroofkever binnen het Natura 2000-netwerk in het zuiden van Nederland. Bovendien betreft dit de enige overgebleven vennenpopulatie in Nederland.

H1340 – *Noordse woelmuis			
Landelijke populatie ca. 600 kilometerhokken			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	Aanwijzingsbesluit 2009
112	Biesbosch	B2 (6-15%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
115	Grevelingen	B2 (6-15%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
109	Haringvliet	B1 (2-6%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
118	Oosterschelde	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2010
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	B1 (2-6%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
095	Oostelijke Vechtplassen	B1 (2-6%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
114	Krammer-Volkerak	B1 (2-6%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
091	Polder Westzaan	B1 (2-6%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	C (<2%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008
009	Groote Wielen	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2011
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	C (<2%)	Aanwijzingsbesluit 2011
089	Eilandspolder	C (<2%)	Zoogdierverseniging VZZ 2008

Voor de prioritaire soort noordse woelmuis, waarvan de ondersoort *arenicola* alleen in Nederland voorkomt (grote internationale verantwoordelijkheid), geldt in de eerste plaats het selectiecriteria "tien belangrijkste gebieden". Bij de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) waren er acht gebieden waar populaties van redelijke omvang bekend waren die tevens een groot en kwalitatief relatief goed leefgebied tot hun beschikking hadden. Deze acht gebieden zijn achtereenvolgens Duinen en Lage Land Texel (002)²³, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090), Polder Westzaan (091), Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092)²⁴, Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103), Haringvliet (109), Biesbosch (112), en Grevelingen (115). Omwille van een goede geografische spreiding is bij de aanmelding aan deze acht gebieden nog een negende gebied toegevoegd, namelijk Eilandspolder (089), dat een belangrijk bolwerk vormt voor de populatie in het veenweidegebied van Laag Holland. Met deze negen – kwalitatief beste – gebieden werd de sterk bedreigde metapopulatie uit Friesland nog niet afgedekt. Daarom zijn ten tijde van de aanmelding van Habitatrictlijngebieden aanvullend nog drie gebieden geselecteerd: IJsselmeer (072)²⁵, Groote Wielen (009) en Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (010). Voor Zuidwest-Nederland zijn de drie geselecteerde gebieden (Haringvliet, Biesbosch en Grevelingen) uitgebreid met het Krammer-Volkerak (114), dat tevens

²⁴ Destijds bekend als Ilperveld/Oostzanerveld/Varkensland.

²⁵ Destijds bekend als Friese IJsselmeerkust.

een verbinding vormt tussen de verschillende leefgebieden in het Deltagebied. Omwille van de geografische verspreiding en duurzame instandhouding zijn bij de aanmelding derhalve 13 gebieden in plaats van 10 gebieden geselecteerd.

Op grond van inventarisatiegegevens uit de periode 1994-2007 zijn, afgemeten aan het aantal bezette kilometerhokken, Duinen en Lage Land Texel, Biesbosch en Grevelingen de drie belangrijkste gebieden voor de noordse woelmuis. Daarnaast behoren Haringvliet, Oosterschelde (118), IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Oostelijke Vechtplassen (095), Krammer-Volkerak, Polder Westzaan, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder tot de tien belangrijkste gebieden voor deze soort. Grote Wielen, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving en Eilandspolder kunnen hieraan worden toegevoegd omwille van het bereiken van voldoende geografische spreiding en dekking (mede gelet op de preciaire situatie van de Friese populatie).

B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als "indicatieve" opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling²⁶ is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar "opgeteld", eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van de betreffende Natura 2000-waarde vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom "Besluit") staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-waarden die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor de betreffende Natura 2000-waarde, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x. De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Regels in cursief betreffen complementaire doelen. Deze zijn in de tabellen opgenomen omdat ze nog in de vigerende besluiten staan vermeld. Deze doelen zullen niet langer in aanwijzingsbesluiten worden opgenomen (zie bijlage C, paragraaf 4.1). Bij broedvogels en niet-broedvogels wordt in de kolom "Populatie" tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 3 van deze bijlage.

²⁶ De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

B.4.1 Habitatrichtlijn: habitattypen

H3140 – Kranswierwateren					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
146	Sarsven en De Banen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

Het overgrote deel van de landelijke oppervlakte van het habitatype kranwierwateren is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De twee gebieden met verreweg de grootste oppervlakten uitgestrekte kranwievelden zijn de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer (073) en Veluwerandmeren (076). De staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan²⁷. Echter, niet alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan bij de landelijke doelstelling. In de gebieden Markermeer & IJmeer, Veluwerandmeren, Botshol (083) en Naardermeer (094) zijn zodanige oppervlaktes, van goede kwaliteit, van dit habitatype aanwezig, dat behoud voldoende is. In de gebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092), Langstraat (130) en Sarsven en De Banen (146) is de kwaliteit van het habitatype reeds goed. Daarom is er hier op het aspect kwaliteit een behoudsdoelstelling geformuleerd.

H3150 – Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>C</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
067	Gelderse Poort	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit ^x
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit

²⁷ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en Veluwerandmeren (Stcrt. 2010, 2212).

083	Botshol	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

Ongeveer de helft van de landelijke oppervlakte van het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden wordt binnen de Natura 2000-gebieden beschermd (gebaseerd op een schatting van de oppervlakten van zowel begroeide als onbegroeide waterdelen van eutrofe meren en plassen). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In verscheidene gebieden wordt afgeweken van de landelijke doelstelling. In Olde Maten & Veerslootslanden (037) zijn behoudsdoelstellingen geformuleerd, omdat uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit al in voldoende mate in andere gebieden in Noordwest-Overijssel (De Wieden (035) en Weerribben (034)) kan worden gerealiseerd. In andere gebieden wordt er van de landelijke doelstelling afgeweken, omdat er nagenoeg geen mogelijkheid (ruimte) is om het habitatype uit te breiden en/of de potentie om de kwaliteit ervan te verbeteren gering is, bijvoorbeeld in Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (010), Alde Feanen (013) en Botshol (083). In het Naardermeer (094) is door recent herstel een aanzienlijk areaal van het habitatype aanwezig. Behoud is derhalve voldoende.

H4010B – Vochtige heiden, laagveengebied					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	behoud	A1	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	behoud	A1	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige heiden, laagveengebied (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling is hiermee in lijn gebracht. In het Natura 2000 doelendocument²⁸ was behoud van de kwaliteit als doel gesteld. De uitbreiding van de oppervlakte werd echter gemotiveerd vanuit de noodzakelijke verbetering van structuur en functie, welke onderdeel zijn van de kwaliteit. Gezien de landelijke staat van instandhouding en de goede potenties voor herstel van dit habitatype in een aantal gebieden, is de landelijke doelstelling aangepast naar verbetering van de kwaliteit. In de vier Noord-Nederlandse gebieden, waar de grootste potentie ligt voor het behalen van de landelijke doelstelling, wordt uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd en wordt ook kwaliteitsverbetering ten doel gesteld indien hiervoor mogelijkheden zijn in het gebied. In de West-Nederlandse gebieden wordt in tegenstelling tot de landelijke opgave behoud van de oppervlakte en/of kwaliteit beoogd, omdat het in deze gebieden veelal kleine versnipperde oppervlakten betreft waar geen potentie is voor uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit.

²⁸ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

H6410 – Blauwgraslanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
021	Lieftingsbroek	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
061	Korenburgerveen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
062	Willinks Weust	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
069	De Bruuk	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Petteerderduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	verbetering	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempeland-West	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x

Het habitatype blauwgraslanden komt in verspreid liggende gebieden in kleine oppervlakten voor. Van de circa 180 ha blauwgrasland in Nederland is ongeveer twee derde opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype blauwgraslanden is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"²⁹. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor het merendeel

²⁹ De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

van de gebieden geldt dat de doelen aansluiten bij de landelijke doelstelling van uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van het habitattype. In een aantal gevallen is hiervan afgeweken en is er gekozen voor een behoudsdoelstelling voor de oppervlakte of de kwaliteit. De belangrijkste reden met betrekking tot de oppervlakte is dat er buiten het huidig voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn. De landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit van dit habitattype kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. In het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) bijvoorbeeld wordt gezien de geïsoleerde ligging van het gebied geen potentieel herstel van de kwaliteit verwacht. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitattype.

H6430A – Ruigten en zomen, <i>moerasspirea</i>					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^a	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
112	Biesbosch	behoud	behoud	A2	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) De weergegeven relatieve bijdragen betreffen een voorlopige inschatting, omdat er nog onduidelijkheid is over de landelijke oppervlakte van dit subtype.

De landelijke staat van instandhouding van het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De landelijk opgave is gericht op het behoud van de huidige verspreiding van deze ruigten die meestal lintvormige begroeiingen vormen over het gehele rivierengebied. Bijzondere soorten van dit subtype zijn onder meer te verwachten in ruigten en zomen in extensief beheerde beekdalen die incidenteel overstroomd met beekwater en in laagveenmoerassen. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

H6430B – Ruigten en zomen, <i>harig wilgenroosje</i>					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en behoud/verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
082	Uiterwaarden Lek	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	doel toegevoegd ^x
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

108	Oude Maas	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	uitbreiding	verbetering	B	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	behoud	A	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud ^b	behoud	C	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
124	Groote Gat	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

- (a) Verbetering kwaliteit geldt voor de brakke varianten.
- (b) Waarschijnlijk kan dit subtype bij de huidige voortschrijdende verzoeting niet behouden blijven, maar zullen hiervoor (minder bedreigde) zoete vormen ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) in de plaats komen.
- (c) De weergegeven relatieve bijdragen betreffen een voorlopige inschatting, omdat er nog onduidelijkheid is over de landelijke oppervlakte van dit subtype. Klassen zijn slechts globaal gededd (A > 15%, B = 2-15% en C < 2%) omdat kwantitatieve gegevens over het voorkomen van deze zoomvegetaties beperkt beschikbaar zijn. Oppervlakten zijn moeilijk te bepalen omdat het meestal slechts kleine stroken of kleine plekken betreft.

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Niet in alle gebieden kan de landelijke doelstelling worden nagestreefd. De doelstelling voor uitbreiding van de oppervlakte wordt enkel nagestreefd in de belangrijkste gebieden voor dit habitatype, zoals Oude Maas (108), Haringvliet (109) en Biesbosch (112).

De landelijke doelstelling voor verbetering van de kwaliteit is alleen neergelegd in gebieden die potentie bieden voor verbetering van de kwaliteit van de brakke variant van dit habitatype.

H7140A – Overgangs- en trilverenen, <i>trilverenen</i>					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	behoud	A1	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

Bijna drie kwart van de landelijke oppervlakte van het habitatype overgangs- en trilverenen, *trilverenen* (subtype A) is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig"²⁹. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Bijna alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke opgave. In de gebieden Vecht- en Beneden-Reggegebied (039) en IJsselmeer (072) wordt van de landelijke doelstelling afgeweken en zijn er behoudsdoelstellingen geformuleerd, omdat er in deze gebieden slechts geringe oppervlakten van dit subtype aanwezig zijn en er weinig zicht is op herstel.

H7140B – Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
083	Botshol	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
130	Langstraat	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

Meer dan de helft van de landelijke oppervlakte van het habitatype overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B) is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit subtype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Niet in alle gebieden kan echter de landelijke doelstelling nagestreefd worden. In het gebied Rottige Meenthe & Brandemeer (018) wordt uitbreiding van de oppervlakte of verbetering van de kwaliteit bijvoorbeeld niet realistisch geacht, gezien de geringe potentie voor herstel van de benodigde kalkrijke kwel. In het gebied De Wieden (035) wordt in tegenstelling tot de landelijke doelstelling behoud van de oppervlakte beoogd. Er is reeds een grote oppervlakte van dit habitatype aanwezig in het gebied en er is geen potentie om deze verder uit te breiden. In het voormalig brakwaterveen Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (090) is het doel voor dit subtype ook op behoud van de oppervlakte gesteld. Reden hiervoor is dat het habitatype over een relatief grote oppervlakte voorkomt. Ook wordt hier, evenals in het gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092), behoud van de kwaliteit beoogd. Snelle verzuring en verbossing vergen in deze gebieden reeds grote inspanningen om de kwaliteit te behouden. Ook in de gebieden Eilandspolder (089) en Polder Westzaan (091) wijken de doelstellingen af van de landelijke doelstelling. De kansen voor nieuwvorming zijn onduidelijk en de meeste andere gebieden hebben een beter perspectief voor verbetering van de kwaliteit.

H7210 – *Galigaanmoerassen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp

103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	verbetering	A1	ontwerpbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

Het habitatype galigaanmoerassen heeft een sterk versnipperd voorkomen dat doorgaans over kleine oppervlakten voorkomt. Van de circa 100 ha galigaanmoerassen in Nederland is bijna de helft opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke kwaliteitsdoelstelling sluit hierop aan. Ondanks dat ook de staat van instandhouding op het aspect oppervlakte matig ongunstig is, geldt voor de oppervlakte landelijk een behoudsdoelstelling. De reden hiervoor is dat het landschapsecologisch nauwelijks uitvoerbaar is om de aanwezige oppervlakten uit te breiden. Slechts in enkele gebieden zijn goede potenties voor uitbreiding van de oppervlakte. In deze gebieden wordt deze mogelijkheid benut en wijkt de doelstelling dan ook af van het landelijk doel. Dit betreft de gebieden Weerribben (034), De Wieden (035) en Oostelijke Vechtplassen (095), waar uitbreiding van de oppervlakte beoogd wordt om het habitatype duurzaam te behouden en de kwaliteit te verbeteren. Ook in het gebied Botshol (083) liggen mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte, waarmee het habitatype ook bij verdere verlanding behouden kan worden.

Ook het landelijke doel ter verbetering van de kwaliteit van dit habitatype biedt niet in alle gebieden evenveel potentie. Het meest kansrijk is de kwaliteitsverbetering in het Natura 2000-landschap Meren en Moerassen in combinatie met het habitatype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (H7140A). De verbeteropgave is daarom onder andere neergelegd in de gebieden Weerribben, De Wieden en Oostelijke Vechtplassen. Ook in de gebieden Kampina & Oisterwijkse Vennen (133) en Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138) zijn goede kansen voor kwaliteitsverbetering. In de overige gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd, in tegenstelling tot het landelijk doel. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de aanwezigheid van reeds goede kwaliteit (onder andere Duinen en Lage Land Texel (002), Rottige Meenthe & Brandemeer (018) en Zwanenwater & Pettemerduinen (085)) en de geringe potentie voor kwaliteitsverbetering (onder andere Alde Feanen (013), Noordhollands Duinreservaat (087) en Korenburgerveen (061)).

H91D0 – *Hoogveenbossen					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
034	Weerribben	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
064	Wooldse Veen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	behoud	A1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit

Ongeveer twee derde van de landelijke oppervlakte van het habitatype hoogveenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de gebieden met de grootste ecologische potentie voor herstel van het habitatype en/of waar de grootste bijdrage aan de landelijke doelstelling gerealiseerd kan worden, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit van het habitatype nagestreefd. In de overige gebieden wordt volstaan met behoud van het habitatype. Bijvoorbeeld in het gebied Maasduinen (145) is het areaal waar het habitatype hoogveenbossen voor kan komen al volledig benut, waardoor er geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Ook in het gebied Rottige Meenthe & Brandemeer (018) wordt behoud van het habitatype beoogd. Hier is, gezien de hydrologie, geringe potentie voor het habitatype. In de laagveengebieden IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) en Oostelijke Vechtplassen (095) zijn kleine oppervlakten hoogveenbossen aanwezig, evenals in de Limburgse gebieden Meinweg (149) en Roerdal (150). Er is weinig potentie voor ontwikkeling van het habitatype in deze gebieden. In enkele van deze gebieden is echter wel potentie voor kwaliteitsverbetering. In de gebieden met hoogveenkernen komen hoogveenbossen voor rondom de hoogveenkern op de zandbodem (onder andere in de gebieden Witterveld (024), Witte Veen (054), Wooldse Veen (064)). Aangezien de prioriteit in deze gebieden bij de ontwikkeling van hoogveen ligt en de potenties ter verbetering van de kwaliteit en/of uitbreiding van de oppervlakte beperkt zijn, wordt hier slechts in beperkte mate gestreefd naar uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering.

B.4.2 Habitatrictlijn: soorten

H1016 – Zeggekorfslak						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	verbetering	behoud	C	aanwijzingsbesluit
048	Lemselermaten	behoud	verbetering	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke vechtplassen	behoud	behoud	behoud	B2	doel toegevoegd ^x
142	Sint Jansberg	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
148	Swalmdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	behoud	verbetering	behoud	B1	ontwerpbesluit

De staat van instandhouding van de habitatoort zeggekorfslak is op het aspect leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". Aangezien de matig ongunstige staat van instandhouding voornamelijk betrekking heeft op de kwaliteit van het leefgebied, sluit de landelijke doelstelling hierop aan³⁰. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten op de aspecten populatie en omvang leefgebied aan op de landelijke doelstelling. Op het aspect kwaliteit leefgebied wijken enkele gebieden af van de landelijke doelstelling. De ambitie voor habitattypen en soorten die (deels) een ongunstige staat van instandhouding hebben en waarvan ten tijde van het opstellen van het Natura 2000 doelendocument (2006) verondersteld werd dat zij al lange tijd in zeer beperkte mate in ons land aanwezig waren (waaronder de zeggekorfslak), is destijds over het algemeen klein gehouden en beperkt tot enkele gebieden. In enkele gebieden (onder andere Lemselermaten (048), Achter de Voort,

³⁰ Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Leekstermeergebied (Stcrt. 2011, 4458).

Agelerbroek & Voltherbroek (047)) zullen maatregelen ten behoeve van verbetering van de kwaliteit van het habitatype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (H91E0C) naar verwachting leiden tot verbetering van de kwaliteit van het leefgebied van de zeggekorfslak.

H1042 – Gevlekte witsnuitlibel						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
013	<i>Alde Feanen</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>vestiging</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit ^x
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	A1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	A1	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	uitbreiding	B2	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
087	<i>Noordhollands Duinreservaat</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>vestiging</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
094	<i>Naardermeer</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>vestiging</i>		<i>ontwerpbesluit</i>
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	conform ontwerp ^a
136	Leenderbos, Grote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit

(a) Er is geen aantal meer in de gebiedsdoelstellingen opgenomen. Gezien de onzekerheid over de populatiegrootte in diverse gebieden worden de gebiedsdoelstellingen beperkt tot behoud of herstel van het leefgebied ten behoeve van een duurzame populatie.

De landelijke staat van instandhouding van de gevlekte witsnuitlibel is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Gezien het beperkte voorkomen van bestendige populaties is een aantal ontwikkeldoelen geformuleerd voor potentiële leefgebieden voor stabiele populaties. In deze gebieden worden vrijwel jaarlijks gevlekte witsnuitlibellen waargenomen, maar het is onzeker of dit stabiele populaties betreffen. Vrijwel alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Alleen voor het Lonnekermeer (051) geldt een aangepaste opgave. Het perspectief voor de soort is in deze gebieden reeds goed en de mogelijkheden voor herstel van het leefgebied zijn beperkt.

H1082 – Gestreepte waterroofkever						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud		aanwijzingsbesluit ^x
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		ontwerpbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding		aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de gestreepte waterroofkever is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig"²⁹. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Vrijwel alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke opgave. Vanwege beperkte inventarisatiegegevens en onduidelijkheid over de dichtheid van de populaties is het (nog) niet mogelijk de relatieve bijdrage van de afzonderlijke gebieden aan de landelijke populatie weer te geven.

H1134 – Bittervoorn						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud ^a	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^b	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	doel aangepast ^c
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen beken en rivieren met waterplanten, *waterranonkels* (H3260A), is toegestaan³¹.
- (b) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen schorren en zilte graslanden (H1330) of ruigten en zomen (H6430) is toegestaan³¹.
- (c) De verspreidingsdoelstelling is verwijderd.

De landelijke staat van instandhouding van de bittervoorn is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

H1145 – Grote modderkruiper						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit	
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit	
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit	
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit	
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit	

³¹ Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
038	<i>Uiterwaarden IJssel</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>verbetering</i>	<i>uitbreiding</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
066	<i>Uiterwaarden Neder-Rijn</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
068	<i>Uiterwaarden Waal</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	uitbreiding	verbetering	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	doel toegevoegd ^x
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de grote modderkruiper is beoordeeld als "matig ongunstig". Inventarisatiegegevens van de soort zijn slechts in beperkte mate aanwezig, daarom worden er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. Wel is duidelijk dat het leefgebied is gekrompen. De landelijke doelstelling is gericht op het plaatselijk verbeteren van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie. De toepassing van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de gedragscode voor waterschappen kunnen tevens een positieve bijdrage leveren aan een verbetering van het leefgebied van de soort. Herstel doelstellingen zijn neergelegd in die gebieden waar de soort onder druk staat en/of er goede mogelijkheden zijn voor het uitbreiden en verbeteren van het leefgebied ten behoeve van het uitbreiden van de populatie.

H1149 – Kleine modderkruiper					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
065	Binnenveld	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud ^a	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	doel aangepast ^b
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattypen schorren en zilte graslanden (H1330) of ruigten en zomen (H6430) is toegestaan³¹.

(b) De verspreidingsdoelstelling is verwijderd.

De landelijke staat van instandhouding voor de kleine modderkruiper is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke opgave. Inventarisatiegegevens van de soort zijn slechts in beperkte mate aanwezig, daarom worden er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. Gezien de ruime verspreiding en het algemene voorkomen van de soort, voldoet de kwaliteit van het leefgebied op het merendeel van de vindplaatsen. Het streven is om het algemeen voorkomen van de kleine modderkruiper in Nederland te bestendigen. Het is met name van belang om de soort in de kern van zijn verspreidingsgebied in hoge aantallen en wijdverspreid te behouden. Net als de grote modderkruiper kan de kleine modderkruiper daarnaast profiteren van de ingeslagen beleidswegen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het meer ecologisch beheren van wateren door waterschappen.

H1163 – Rivierdonderpad					
Landelijke doelstelling: behoud/uitbreiding omvang en behoud/verbetering kwaliteit leefgebied ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Besluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	behoud	uitbreiding	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud ^b	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	conform ontwerp
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit

148	Swalmdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
152	Grensmaas	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	ontwerpbesluit

- (a) Behoud omvang en kwaliteit leefgebied in de grote wateren en uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied in de beken.
- (b) Enige achteruitgang in oppervlakte leefgebied ten gunste van broedvogelsoorten roerdomp (A021) of grote karekiet (A298) is toegestaan³¹.

De landelijke staat van instandhouding van de rivierdonderpad is op het aspect leefgebied als "matig ongunstig"³² beoordeeld en heeft voornamelijk betrekking op in beken voorkomende rivierdonderpadden, waaronder de "beekdonderpad" (*Cottus rhenanus*). De staat van instandhouding van de "gewone" rivierdonderpad (*Cottus perifretum*) die een veel ruimere verspreiding heeft in meren, rivieren en beken, wordt, behalve in beken, vooralsnog als gunstig beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Er zijn onvoldoende inventarisatiegegevens over de landelijke verspreiding van de soort op kilometerhokniveau bekend, daarom worden er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. In de beekdalgebieden is een landelijke hersteldoelstelling neergelegd. Alleen in de gebieden Veluwe (057) en Geuldal (157), waar het leefgebied het meest onder druk staat en er mogelijkheden zijn voor herstel van het leefgebied en van de populatie, is een hersteldoelstelling neergelegd.

H1318 – Meervleermuis (zomer)						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de meervleermuis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "gunstig"³². De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke opgave, die gericht is op behoud van foerageergebieden die gebruikt worden door

³² De beschreven staat van instandhouding wijkt af van de staat van instandhouding zoals gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006). Zie het Natura 2000 profielendocument (2008) voor een nadere uitleg.

meervleermuizen uit kraamkolonies en verblijfplaatsen in de omgeving van de betreffende Natura 2000-gebieden.

H1340 – *Noordse woelmuis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	uitbreiding	verbetering	behoud	C	aanwijzingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	conform ontwerp
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
108	Oude Maas	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
111	Hollands Diep	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	B1	concept-ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	behoud	C	ontwerpbesluit
118	Oosterschelde	uitbreiding	behoud	uitbreiding	B1	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de noordse woelmuis is op het aspect leefgebied beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Landelijke uitbreiding van de populatie wordt vooral beoogd in de Friese gebieden omdat het leefgebied vooral daar sterk versnipperd is geraakt. De doelstellingen uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied en uitbreiding populatie zijn verder neergelegd in gebieden die daarvoor mogelijkheden bieden (bijvoorbeeld in het kader van natuurontwikkeling) of waar duidelijke aanwijzing is dat de soort recent is achteruitgegaan. In Duinen en Lage Land Texel (002) staat het doel voor omvang van het leefgebied op "behoud" omdat de soort al over het gehele eiland voorkomt. Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied is vooral nodig om de populatie weerstand te kunnen laten bieden tegen concurrentie met andere diersoorten. In IJsselmeer (072) en Oosterschelde (118) is op het aspect kwaliteit van de landelijke opgave afgeweken. In de Oosterschelde is de kwaliteit al op orde; derhalve is behoud voldoende. In het IJsselmeer is afgeweken omdat hier de mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit beperkt zijn.

H1903 – Groenknolorchis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

018	Rottige Meenthe & Brandemeer	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp
100	Voornes Duin	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de habitaatsoort groenknolorchis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig"³². De landelijke opgave sluit hierop aan. De kansen voor uitbreiding van populaties zijn in de meeste gebieden echter beperkt; er is daarom veelal voor een behoudopgave gekozen. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Duinen Schiermonnikoog (006) en Weerribben (034) is voor een behoudopgave gekozen, omdat de biotoop hier in voldoende mate en kwaliteit voorkomt. In de Deltagebieden (Grevelingen (115) en Westerschelde & Saeftinghe (122)), hangen de ontwikkelingen van de populatie samen met de fluctuerende waterstanden en natuurlijke successie. In het IJsselmeer (072) worden de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding zeer laag ingeschat. In de gebieden Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095) en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) gaat het om kleine populaties, waarvoor momenteel geen tot weinig uitbreidingsmogelijkheden worden gezien.

H4056 – Platte schijfhoren						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de platte schijfhoren is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke opgave is op "behoud" gesteld. Op langere termijn is meer inzicht nodig in verspreiding, populatiedynamiek en ecologie van de soort om adequate bescherming mogelijk te maken. Daarom zijn, in afwachting van meer informatie, alle gebiedsdoelen op behoud gezet. Mogelijkerwijs zullen instandhoudingsmaatregelen voor andere waarden (zoals het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150)) ook bijdragen aan verbetering van het leefgebied van deze aquatische soort. De belangrijkste voorkomens, afgemeten aan het aantal bezette kilometerhokken, bevinden zich in de Natura 2000-gebieden De Wieden (035), Naardermeer (094), Oostelijke Vechtplassen (095), Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) en de Weerribben (034).

B.4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 – Roerdomp						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	5	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	3 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	10	B1	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	4	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	30 (↑)	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	verbetering	1 (↑)	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	7(↑)	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	6 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B2	aanwijzingsbesluit
085	Zwanewater & Petteerderduinen	behoud	behoud	2 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	10	B1	ontwerpbesluit
091	<i>Polder Westzaan</i>	<i>behoud</i>	<i>behoud</i>	<i>10</i>	<i>B1</i>	<i>ontwerpbesluit</i>
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	15	B2	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	6 (↑)	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	C	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	5	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de roerdomp is voor wat betreft de aspecten leefgebied en populatie als “zeer ongunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding tot een populatie van ten minste 400 paren (territoria)”. De doelstelling is conform het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)³³.

Bij de roerdomp is het streven tenminste de gewenste minimumpopulatie voor Nederland te herstellen³⁴. Dit betekent dat het beoogde herstel deels zal moeten worden bereikt in gebieden buiten het Natura 2000-netwerk. Een aantal gebiedsdoelstellingen wijkt af van de landelijke doelstelling. In deze gebieden wordt een behoudopgave beoogd. In de gebieden Duinen Schiermonnikoog (006), Deelen (014) en Zuidlaardermeergebied (020) wordt met behoud van het leefgebied herstel (Duinen Schiermonnikoog) of een kleine uitbreiding van de populatie nagestreefd. De gebieden Duinen en Lage Land Texel (002) en Duinen Ameland (005) bieden geen verdere ruimte voor uitbreiding gelet op de beperkte beschikbaarheid van rietmoerassen in de duingebieden. Het gebied Lauwersmeer (008) wijkt af omdat uit tellingen blijkt dat het gemiddeld voorkomen van de soort in dit gebied in het (recente) verleden niet groter is geweest dan het gemiddelde voorkomen waarop de doelstelling is gebaseerd. Het is dus onzeker of het gebied meer broedvogels kan herbergen dan nu het geval is. Voor het gebied Oostvaardersplassen (078) is voor behoud

³³ Boer, T. den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 47. Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

³⁴ Natura 2000 doelendocument (2006): Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels.

van de populatie en het leefgebied gekozen, omdat de populaties de laatste jaren reeds sterk toegenomen zijn.

A022 – Woudaap						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B2	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	uitbreiding	verbetering	3 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	A1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	2 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de woudaap (broedvogel) is beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Gestreefd wordt naar herstel van een populatieniveau van ten minste 200 paren". Er zijn voor de woudaap in het bijzonder extra inspanningen nodig om de gewenste minimum populatie te bereiken³⁵. In de toelichting bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling is onderkend dat er nog niet van een werkelijk duurzame populatie kan worden gesproken wanneer de instandhoudingsdoelstellingen per gebied zijn gerealiseerd. Voor de realisatie van de landelijke doelstelling zal een deel moeten worden gerealiseerd in niet voor de soort aangewezen Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van de gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling, met uitzondering van het gebied Strabrechtse Heide & Beuven (137).

A029 – Purperreiger						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	50	B2	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	40	B2	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	50 (↑)	B2	doel aangepast ^a
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	120	A1	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	100	A1	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	75 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit

(a) Het aantal in de doelstelling voor Oostelijke Vechtplassen is aangepast van ten minste 40 paren naar ten minste 50 paren. Het gebied heeft gezien de recente populatieontwikkeling een hogere draagkracht (2004-2008) dan op basis van het seizoensgemiddelde 1999-2003 werd aangenomen en kan daarmee een grotere bijdrage leveren aan de landelijke doelstelling van deze soort.

De landelijke staat van instandhouding van de purperreiger is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". Voor een soort als deze waarvan het populatieniveau nog ver beneden het historisch niveau verkeert is een herstelopgave gewenst³⁴. De landelijke doelstelling sluit hierop aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 600 paren over ten minste 10 kolonies van ten minste 60 paren". Het gestelde doel is conform het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000). Vanuit populatie-ecologisch oogpunt is minstens herstel van de broedvogelpopulatie van de purperreiger gewenst naar een niveau van ten minste 10 sleutelpopulaties, die ieder uit ten minste 20 paren bestaan (Natura 2000 profielendocument

³⁵ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels.

(2008)). Een aantal gebiedsdoelstellingen wijkt af van de landelijke doelstelling. In deze gebieden wordt een behoudopgave beoogd. In het gebied Deelen (014) wordt met behoud van het huidige leefgebied een kleine uitbreiding van de populatie nagestreefd omdat het gedurende lange tijd een klein aantal paren betreft. In de gebieden Oostelijke Vechtplassen (095) en Boezems Kinderdijk (106) wordt met behoud van de huidige leefgebieden een uitbreiding van de populaties nagestreefd omdat de soort de laatste jaren sterk is toegenomen wat duidt op een hogere draagkracht dan voor het gemiddelde aantal broedparen in de periode 1999-2003.

A119 – Porseleinhoen						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	4	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	15	B2	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	4 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	1 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
012	Sneekermeergebied	behoud	behoud	2 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	20 (↑)	B1	ontwerpbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	2 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	uitbreiding	verbetering	15	B2	aanwijzingsbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	20 (↑)	B1	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	behoud	behoud	15 (↑)	B1	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	30 (↑)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	20	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	10 (↑)	C	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B1	ontwerpbesluit
066	Uiterwaarden Neder-Rijn	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	B1	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	C	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	uitbreiding	verbetering	18 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	7 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	4 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	8	B1	conform ontwerp
105	Zouweboezem	behoud	behoud	9 (↑)	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	1	C	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	5 (↑)	C	ontwerpbesluit
140	Groote Peel	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit

De landelijke staat van instandhouding van het porseleinhoen is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 400 paren". De aantallen van het porseleinhoen vertonen jaarlijks grote schommelingen als gevolg van weersomstandigheden zodat een doelstelling op basis van het gemiddelde niet doelmatig is. Er is daarom gekozen voor een populatieniveau in gunstige jaren, de jaren waarin in het late voorjaar sprake is van hoge waterstanden in het leefgebied, dat de belangrijkste voorwaarde is om tot broeden over te gaan. De herstelopgave volgt het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)³³. Er zijn voor het porseleinhoen

extra inspanningen nodig om de gewenste landelijke minimumpopulatie te bereiken³⁶. Er is een beleidskeuze gemaakt om strategisch te lokaliseren door de opgave voor herstel van plas-dras situaties voor onder andere het porseleinhoen te leggen in het landschap Meren en Moerassen, waaronder het gebied IJsselmeer (072). Daarnaast liggen er potenties in het rivierengebied. Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de historische potentie niet meer haalbaar is, waar de lokale populatietrend stabiel of toenemend is zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. De gebieden Duinen Vlieland (003), Duinen Ameland (005) bieden onvoldoende potentie voor verdere verbetering van het leefgebied en de daarmee samenhangende populatieontwikkeling. In het gebied Boezems Kinderdijk (106) is de lokale populatietrend stabiel. In het gebied Lauwersmeer (008) is de lokale populatietrend toenemend. Van de gebieden Groote Wielen (009), Sneekermeergebied (012), Leekstermeergebied (019) en Oostelijke Vechtplassen (095) zijn onvoldoende trendgegevens beschikbaar. Voor Groote Wielen, Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving (010), Sneekermeergebied en Leekstermeergebied is ingeschat dat het behoud van het leefgebied voldoende is voor een (kleine) toename van de populatie.

A197 – Zwarte stern						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	50 (↑)	B1	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	200 (↑)	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	verbetering	60 (↑)	B1	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	50 (↑)	B1	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	150 (↑)	B2	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	15	C	ontwerpbesluit
083	Botshol	uitbreiding	verbetering	15 (↑)	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	30	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	110 (↑)	B1	doel aangepast ^a
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	100 (↑)	B1	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	40 (↑)	B1	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	C	aanwijzingsbesluit

(a) Het aantal in de doelstelling van Oostelijke Vechtplassen is aangepast van ten minste 80 naar ten minste 110 paren. Vanwege de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding van de populatie en de historische potentie is het aantal geformuleerd op het relatief hoge niveau van de jaren 1990-1994 (gemiddeld ruim 111 paren).

De landelijke staat van instandhouding van de zwarte stern is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "zeer ongunstig" en "matig ongunstig". Landelijk is een herstelopgave geformuleerd: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 2.000 paren". Het merendeel van de gebiedsdoelstellingen sluit hierop aan.

A229 – IJsvogel						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
038	Uiterwaarden IJssel	behoud	behoud	10	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	30	B1	ontwerpbesluit

³⁶ Natura 2000 doelendocument (2006): Tekstkader 4.5.1 Landelijke doelen broedvogels ("gemaakte keuze").

066	Uiterwaarden Neder-Rijn	behoud	behoud	5	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	behoud	behoud	10	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	10	C	doel aangepast ^a
112	Biesbosch	behoud	behoud	20	B1	ontwerpbesluit

(a) Het aantal in de doelstelling van Oostelijke Vechtplassen is aangepast van ten minste 6 naar ten minste 10 paren. Het aantal is gebaseerd op het gunstige jaar 2002 waarin 10 broedparen werden vastgesteld.

De landelijke staat van instandhouding van de ijsvogel is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 200 paren (binnen een termijn van 5 jaren na strenge winters)" ³⁷. Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling.

A292 – Snor						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	25	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	40	B1	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	100 (↑)	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	100 (↑)	B1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	40	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	50 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	680	A2	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	9	C	ontwerpbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	25	C	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	uitbreiding	verbetering	50 (↑)	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	30	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	150	B2	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	50 (↑)	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	20 (↑)	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	9	C	aanwijzingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	130	B2	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de snor is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" ³⁸ en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit daarop aan: "uitbreiding en verbetering van het leefgebied voor licht herstel van de populatie" ³⁸.

Behoud wordt nagestreefd in die gebieden waar de lokale populatietrend stabiel is of toenemend zodat behoud van het leefgebied voldoende is, of waar onvoldoende trendgegevens beschikbaar zijn om de potenties voor herstel in te schatten. Van de gebieden Lauwersmeer (008) en Boezems Kinderdijk (106) is de populatieomvang de laatste 10 jaar of langer met fluctuaties stabiel geweest zodat behoud van het leefgebied voldoende is. In deze gebieden ligt de historische potentie dicht bij de actuele toestand. Er is onvoldoende aanleiding om aan te nemen dat herstel in deze gebieden nodig of reëel is. In de gebieden Oostvaardersplassen (078) en Oostelijke Vechtplassen (095) is de populatietrend toenemend zodat behoud van het leefgebied voldoende is. Van het gebied IJsselmeer (072) zijn er onvoldoende trendgegevens beschikbaar om de potenties voor herstel in te schatten. Daarnaast zijn er in het gebied IJsselmeer maar beperkt mogelijkheden om rietvegetaties uit te breiden of in kwaliteit te verbeteren.

³⁷ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag, pagina 197.

³⁸ Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden IJsselmeer (072), Zwarte Meer (074) en Oostvaardersplassen (078) (Stcrt. 2010, 2212).

A295 – Rietzanger						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	120	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	230	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	1.900	B2	aanwijzingsbesluit
009	Groote Wielen	behoud	behoud	220	C	aanwijzingsbesluit
012	Sneekermeergebied	behoud	behoud	370	C	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	200	C	aanwijzingsbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	70	C	aanwijzingsbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	200	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	900	B1	ontwerpbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	3.000	A1	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	990	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	270	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	790	B1	aanwijzingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	230	C	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	480	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	880	B1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	340	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	420	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	260	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de rietzanger is op de aspecten leefgebied en populatie beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit daarbij aan: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 20.000 paren". De gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

A298 – Grote karekiet						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	C	ontwerpbesluit
035	De Wieden	uitbreiding	verbetering	20 (↑)	B1	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	uitbreiding	verbetering	2 (↑)	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B1	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbreiding	verbetering	40 (↑)	B2	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	3 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	verbetering	10 (↑)	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	50	A1	conform ontwerp
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbreiding	verbetering	5 (↑)	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de grote karekiet is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 500 paren". In de gebieden

Oostvaardersplassen (078) en Oostelijke Vechtplassen (095) wordt van de landelijke doelstelling afgeweken. In de Oostvaardersplassen wordt met behoud van het leefgebied een kleine uitbreiding van de populatie verwacht. Vanwege de stabiele populatie in Oostelijke Vechtplassen, in tegenstelling tot de meeste andere gebieden, is in dit gebied een behoudopgave geformuleerd. De doelen van de overige gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

B.4.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend³⁹:

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000-2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

Niet-broedvogelsoorten					
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie					
Vogelsoort	Aantal gebieden	Landelijke doelstelling	Populatie Oostelijke Vechtplassen	Relatieve bijdrage *	Besluit
A017 Aalscholver ^(c)	26	24.500	behoud	s	doel aangepast ^(f)
A041 Kolgans ^{(c);(d)}	36	218.300	920	sf, C	conform ontwerp
A043 Grauwe gans ^{(c);(d)}	31	86.300	1.200	sf, C	conform ontwerp
A050 Smient ^{(c);(d)}	46	258.200	2.800	sf, C	conform ontwerp
A051 Krakeend ^{(c);(d)}	35	10.200	40	f, C	conform ontwerp
A056 Slobeend ^{(c);(e)}	39	5.750	80	f, C	conform ontwerp
A059 Tafeleend ^(b)	18	20.900	120	f, C	conform ontwerp
A068 Nonnetje ^(a)	18	690	20	f, B1	conform ontwerp

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (of seizoensmaximum of seizoensgemiddelde).

- (a) Nonnetje: ondanks de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling geformuleerd voor deze soort vanwege slechte stuurbaarheid van vermoedelijke oorzaken (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (b) Tafeleend: ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is landelijk een behoudsdoelstelling voor deze soort geformuleerd, vanwege slecht stuurbare oorzaken en enige compensatie door toename in de randmeren (Natura 2000 doelendocument, 2006).
- (c) Aalscholver, kolgans, grauwe gans, smient, krakeend en slobeend: de staat van instandhouding van de soort is beoordeeld als "gunstig".
- (d) Kolgans, grauwe gans, smient en krakeend: enige afname landelijk veroorzaakt door extensivering van landgebruik (onder andere door natuurontwikkeling) is aanvaardbaar.
- (e) Slobeend: enige afname landelijk als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen is aanvaardbaar.
- (f) De instandhoudingsdoelstelling heeft nu ook betrekking op het aspect populatie. Door het niet opnemen van een draagkrachtindicatie vanwege het ontbreken van voldoende betrouwbare kwantitatieve gegevens was de doelstelling voor de populatie onbedoeld geheel weggevallen. Dit is in dit besluit gerepareerd.

³⁹ Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

Motivering van het besluit op basis van de binnengekomen zienswijzen

1 INLEIDING

Op 10 september 2008 zijn 29 ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd voor de derde tranche Natura 2000-gebieden.

Deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten hebben in de periode van 11 september 2008 tot en met 22 oktober 2008 ter inzage gelegen. Dit heeft ertoe geleid dat er door bijna 2.600 personen of organisaties een zienswijze is ingediend over één of meer gebieden. Een belangrijk deel van de argumentatie in deze zienswijzen heeft betrekking op de gebruikte criteria, de voorgestelde begrenzing van de gebieden en de mogelijke gevolgen van Natura 2000 voor burgers en het bedrijfsleven. In veel zienswijzen werd dezelfde argumentatie gebruikt en werden gelijklopende zorgen geuit als in de zienswijzen die naar aanleiding van de 111 eerste tranche ontwerp-aanwijzingsbesluiten werden ingediend.

Er is destijds besloten om in één nota tot een algemene beantwoording van deze breed geuite kritiepunten over te gaan. In deze Nota van Antwoord⁴⁰ is op hoofdlijnen het gevoerde beleid uiteengezet. De Nota van Antwoord is op 21 november 2007 aan de Tweede Kamer aangeboden en op 13 februari en 6 maart 2008 heeft de Tweede Kamer de nota besproken.

Gelet op het grote aantal zienswijzen dat voor elk gebied is ingediend en het grote aantal onderwerpen dat daarbij aan de orde is gekomen, is besloten om bij elk besluit de individuele zienswijzen per thema te behandelen. Dit gebeurt in deze bijlage C. Verder wordt in deze bijlage C vermeld welke specifiek op het aanwijzingsbesluit van dit gebied betrekking hebbende inspraakreacties zijn binnengekomen en hoe hiermee is omgegaan bij het opstellen van het aanwijzingsbesluit.

Bij de beantwoording van de zienswijzen zijn ook de provinciale beschouwingen op de zienswijzen betrokken.

Voor het gebied Oostelijke Vechtplassen zijn 182 zienswijzen ingediend. De reacties worden hieronder thematisch besproken.

⁴⁰ Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

2 REACTIES OVER DE PROCEDURE

2.1 ALGEMEEN

In een aantal zienswijzen zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over de gebruikte aanmeldingsgegevens en de onderbouwing van de vermelde gegevens in het standaardgegevensformulier, waaronder "beschermingsstatus". Verder wordt opgemerkt dat er voor de soorten en habitattypen met de kwalificatie "aanwezig maar verwaarloosbaar" geen instandhoudingsdoelstellingen in de besluiten hoeven te worden opgenomen. Daarnaast wordt opgemerkt dat op het standaardgegevensformulier de bedrijfsactiviteiten, die in en om het gebied plaatsvinden, niet zijn vermeld. Men vraagt zich af of de Europese Commissie bij de beoordeling van de selectie van de gebieden daarmee rekening heeft kunnen houden.

Men vraagt zich ook af of de aanmeldingsprocedure wel zorgvuldig genoeg is doorlopen en wijst in dit kader mede op de verschillen tussen de huidige besluiten en de eerdere concepten die eind 2005 zijn opgesteld. Zo wordt er gesteld dat de vertaling van de aanmeldingsgegevens naar de doelstellingen disproportioneel is. Daarnaast zijn de doelstellingen volgens deze insprekers uitgebreider dan de Richtlijnen voorschrijven. Door doelstellingen op te nemen in het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor alle soorten en habitattypen en dus ook voor die soorten en habitattypen waarvoor het gebied niet is geselecteerd, wordt er naar de mening van een aantal insprekers ten onrechte de suggestie gewekt dat de maatregelen die hieruit voortvloeien het gevolg zijn van de verplichtingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In een aantal zienswijzen wordt erop aangedrongen om in een gebied alleen die habitattypen en soorten te beschermen, waarvoor het gebied tot de categorie van belangrijkste gebieden behoort.

Insprekers wijzen verder op documenten die in een eerdere fase van het proces ter beoordeling zijn aangeboden, waarop men wijzigingen heeft voorgesteld en ten aanzien waarvan wijzigingen zijn doorgevoerd in de ontwerpbesluiten. Het betreft onder andere de profielendocumenten 2006⁴¹ en gebiedendocumenten uit 2005. Verder wordt er door diverse insprekers op gewezen dat de aanwijzing van een Natura 2000-gebied een nieuwe wettelijke status tot gevolg heeft. Dat zou moeten betekenen dat in de besluitvorming de belangen van alle betrokkenen zorgvuldig dienen te worden meegewogen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde reacties worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Selectie en aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden

De selectie en aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden is, met uitzondering van twee gebieden⁴², in 2005 volledig afgerond. De rechter is destijds met betrekking tot de in 2000 gebruikte selectie- en begrenzingsmethodiek⁴³ tot de conclusie gekomen dat deze criteria niet onredelijk waren⁴⁴ en heeft alle bezwaren ten aanzien van de selectie en begrenzing van de toen aangewezen Vogelrichtlijngebieden ongegrond verklaard. Dat betekent dat de aanwijzing van alle Vogelrichtlijngebieden al rechtens vaststaat. Het Vogelrichtlijngebied was dus al voor de terinzagelegging een volwaardig Natura 2000-gebied en op dat feit kon daarom niet worden ingesproken. In deze procedure zijn nu aan dit gebied instandhoudingsdoelstellingen toegevoegd en daarnaast is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Voor de eventuele wijzigingen van de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen wordt verwezen naar bijlage B.2 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 4 van deze bijlage C. Voor eventuele wijzigingen in de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van deze Nota van toelichting en naar hoofdstuk 3 van deze bijlage C.

⁴¹ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁴² De gebieden Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Abtskolk & De Putten (162) zijn in respectievelijk 2011 en 2010 als Vogelrichtlijngebied aangewezen.

⁴³ Ministerie van LNV (2000): Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, bijlage 1. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

⁴⁴ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 19 maart 2003, nr. 200201933.

Stappen in het selectieproces van Habitatrictlijngebieden

Zoals in het Verantwoordingsdocument (2003)⁴⁵ beschreven staat, heeft de aanmelding van Habitatrictlijngebieden in twee stappen plaatsgevonden:

Eerste stap van de selectie:

Bij de eerste stap zijn voor elk prioritair habitatype en voor elke prioritaire soort in principe de tien belangrijkste gebieden geselecteerd. Dit zijn de gebieden waar het type of de soort het best ontwikkeld is en met de grootste oppervlakte of populatie aanwezig is. Indien bij een bepaald prioritair habitatype de variatie in soortensamenstelling zodanig groot is dat er meerdere subtypen (plantensociologische eenheden op verbondsniveau) zijn te onderscheiden, zijn per subtype de vijf belangrijkste gebieden geselecteerd. Een onderverdeling in subtypen is niet toegepast indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Voor elk niet-prioritair habitatype of elke niet-prioritaire soort is in principe dezelfde methodiek toegepast, met dien verstande dat voor die typen of soorten de vijf belangrijkste gebieden zijn geselecteerd. Ook hier geldt dat alleen die gebieden zijn geselecteerd waar het habitatype of de soort het best ontwikkeld is en waar de grootste oppervlakte of populatie aanwezig is. Indien de variatie in soortensamenstelling van een niet-prioritair habitatype zodanig groot is dat het type meerdere subtypen omvat, zijn per subtype de drie belangrijkste gebieden geselecteerd. Ook hier is deze onderverdeling in subtypen niet gemaakt indien de verschillende subtypen in dezelfde gebieden voorkomen.

Tweede stap van de selectie:

Bij de tweede stap van het selectieproces is onderzocht in hoeverre de landelijke dekking en de geografische spreiding van de gebieden als voldoende kunnen worden aangemerkt.

De landelijke dekking van habitattypen of soorten betreft de totale oppervlakte van een habitatype of de totale populatie van een soort binnen de aangemelde gebieden als percentage van de landelijke oppervlakte van dat habitatype of als percentage van de landelijke populatie van de soort. Als op basis van de selectie in de eerste stap het aantal geselecteerde "belangrijkste" gebieden onvoldoende dekking oplevert, moet onderzocht worden welke gebieden aanvullend geselecteerd dan wel aangemeld moeten worden om voldoende landelijke dekking te halen. Daarnaast is bekeken of gebieden die één ecologische eenheid vormen met gebieden in België of Duitsland aan de lijst van aangemelde gebieden toegevoegd moeten worden. Voor ieder niet-prioritair habitatype en iedere niet-prioritaire soort wordt voldoende landelijke dekking nagestreefd. De indicaties van het European Topic Centre (ETC) en de conclusies van de biogeografische seminars zijn hiervoor als leidraad gebruikt:

- < 20% wordt in de meeste gevallen als onvoldoende dekkingsgraad beschouwd;
- 20-60% is een bespreekbaar dekkingspercentage;
- > 60% is over het algemeen voldoende dekking.

Hierbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de specifieke kenmerken en eisen die de afzonderlijke habitattypen en soorten stellen. Een relatief laag dekkingspercentage is aanvaardbaar als er sprake is van weinig bedreigde habitattypen of soorten en deze verspreid voorkomen. Hier geldt het proportionaliteitsbeginsel: voor habitattypen en soorten die sterker onder druk staan, wordt relatief meer bijgedragen binnen het Natura 2000-netwerk dan voor meer algemeen voorkomende habitattypen en soorten. Voor prioritaire habitattypen en prioritaire soorten hebben de lidstaten een bijzondere verantwoordelijkheid en verwacht de Europese Commissie dat een hoger dekkingspercentage wordt bereikt.

Beoordeling aanmeldingen door de Europese Commissie

In 2003 is de Nederlandse bijdrage aan de communautaire lijst van Habitatrictlijngebieden door de Europese Commissie goedgekeurd (zie hoofdstuk 2). Daaraan voorafgaand zijn in respectievelijk 1996 en

⁴⁵ Ministerie van LNV (2003): "Verantwoordingsdocument". Selectiemethodiek voor aangemelde Habitatrictlijngebieden. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.

1998 voorlopige aanmeldingen bij de Europese Commissie ingediend. In het Lijstdocument (2004)⁴⁶ is het Nederlandse deel van de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio opgenomen. Hoofdstuk 3 van het Lijstdocument geeft per habitatype en per soort een toelichting op de selectie van gebieden. Hierbij staat steeds expliciet aangegeven hoe de Europese Commissie de aanmelding van 1998 heeft beoordeeld. Daaruit blijkt dat de Europese Commissie voor diverse habitatypen en soorten in 2002 heeft gemeld dat er een onvoldoende dekking was. Om die reden is de aanmelding van 2003 nog met een aantal gebieden uitgebreid. Het Reactiedocument (2004)⁴⁷ bevat een Nota van Antwoord met betrekking tot de openbare voorbereidingsprocedure voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden, die begin 2003 heeft plaatsgevonden.

Misverstanden over de aanmelding

Een veel gehoord argument is dat de bedrijfsactiviteiten die in en om het gebied plaatsvinden bij de aanmelding gemeld hadden moeten worden, zodat de Europese Commissie rekening had kunnen houden met bestaand gebruik. Dit berust op een misverstand. Zoals in paragraaf 2.1.1 van de Nota van Antwoord uitvoerig uiteen is gezet, is het standaardgegevensformulier bedoeld om de potentiële Habitatrictlijngebieden met de natuurwaarden bij de Europese Commissie aan te melden. Op het formulier staat per rubriek nauwkeurig aangegeven welke gegevens vóór de aanmelding verstrekt dienen te worden en welke gegevens in een later stadium verstrekt kunnen worden. Eén van de rubrieken die pas ingevuld hoeft te worden nadat het gebied deel uitmaakt van het Natura 2000-netwerk is de rubriek "Activiteiten en invloeden in en buiten het betrokken gebied". Die gegevens dienen vooral als basisinformatie voor de Europese Commissie om de uitvoering van de Richtlijn te kunnen volgen en haar rol als toezichthouder te kunnen vervullen. De aanmelding vindt uitsluitend op ecologische gronden plaats. Het is dan ook een misvatting te veronderstellen dat de Europese Commissie bij de besluitvorming van onjuiste of onvolledige gegevens zou zijn uitgegaan.

Zoals in paragraaf 3.3 van de Nota van Antwoord staat beschreven, dienen ook voor de soorten en habitatypen die niet direct tot de selectie van dat betreffende Habitatrictlijngebied hebben geleid, maar die wel in dat gebied voorkomen, instandhoudingsdoelstellingen te worden opgesteld. Dat zijn namelijk ook soorten en habitatypen waarvoor het gebied is aangemeld. Het berust op een misverstand te veronderstellen dat uit de Richtlijn uitsluitend een verplichting zou voortvloeien met betrekking tot habitatypen en soorten waarvoor het gebied is geselecteerd en dat er met betrekking tot de overige habitatypen en soorten van bijlage II geen verplichtingen zouden bestaan. Er worden daarom niet alleen instandhoudingsdoelstellingen voor de habitatypen of de soorten waarvoor het gebied is geselecteerd geformuleerd, maar voor alle habitatypen of soorten, waarvoor een gebied is aangemeld. Op het standaardgegevensformulier dat naar de Europese Commissie gaat moeten alle relevante Natura 2000-waarden worden vermeld en de daarop verstrekte gegevens moeten geregeld worden geactualiseerd. Voor één bepaalde categorie kan het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen echter achterwege blijven. Het betreft de categorie "aanwezig maar verwaarloosbaar". Een habitatype of soort kan in een bepaald gebied in zodanige minieme oppervlakte of slechts incidenteel aanwezig zijn, dat mag worden aangenomen dat het habitatype of de soort zich in dit gebied niet blijvend kan handhaven. Het ontstaan van deze categorie (aanwezig maar verwaarloosbaar) is het gevolg van de voorgeschreven aanmeldingssystematiek, waarbij de lidstaat voor elk gebied alle aanwezige habitatypen en soorten – ongeacht de mate waarin ze voorkomen – dient te melden. Voor deze categorie zijn dan ook geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd.

Motivering

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen is de selectie van de gebieden inzichtelijker gemaakt. Er is per gebied uiteengezet waarom het gebied is aangemeld en op grond van welke criteria dit is gebeurd. Naast de reeds uitgebreide toelichting in de Nota van Antwoord is in de Nota van toelichting van dit besluit op een overzichtelijke wijze aangegeven voor welke soorten en habitatypen het gebied is aangemeld.

⁴⁶ Ministerie van LNV (2004): "Lijstdocument". Overzicht van gebiedsselectie voor de Habitatrictlijn. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁴⁷ Ministerie van LNV (2004): Reactiedocument aanmelding Habitatrictlijngebieden. Resultaten van de ontvangen reacties bij de openbare procedure voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden in het kader van Natura 2000. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Betrokkenheid bij de voorbereiding van de aanwijzing

Voor de nationale procedure voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden wordt verwezen naar de paragrafen 1.1.4 en 1.3.5 van de Nota van Antwoord. In deze paragrafen wordt uitvoerig ingegaan op de gevolgde procedure, die uiteindelijk tot de terinzagelegging van het ontwerp-aanwijzingsbesluit van dit gebied heeft geleid. Daaruit blijkt dat dit deel van de procedure meerdere jaren in beslag heeft genomen. Zo hebben de betrokken ministeries, provincies, kamers van koophandel, (regionale) land- en tuinbouworganisaties, gemeenten, waterschappen, drinkwaterwinners, visserijorganisaties, recreatieorganisaties, natuurbeschermingsorganisaties en gegevensbeheerders eind 2005 het concept Natura 2000 doelendocument (2005) en de concept Natura 2000-gebiedendocumenten (2005) voor de 162 gebieden ontvangen, met het verzoek om commentaar te geven. Naar aanleiding van de reacties zijn waar nodig nog aanvullende gesprekken gevoerd. Deze consultatie maakte deel uit van de voorbereiding van de besluitvorming en heeft nog tot wijzigingen geleid. Het resultaat van deze voorbereiding heeft ter inzage gelegen en ten aanzien van deze ontwerp-aanwijzingsbesluiten heeft een ieder een zienswijze kunnen indienen.

Zorgvuldigheid van de procedure en afweging van belangen

In de paragrafen 2.1.1 en 1.1.8 van de Nota van Antwoord is de selectieprocedure uitvoerig beschreven en is uiteengezet hoe de verschillende belangen tegen elkaar zijn afgewogen. De keuze van een Natura 2000-gebied heeft uitsluitend plaatsgevonden op basis van de aanwezigheid van de in bijlage I en II van de Habitatrictlijn genoemde habitattypen en soorten en de aanwezigheid van de in bijlage I en artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn genoemde vogelsoorten, trekkende watervogels en/of overige trekkende vogels. Deze werkwijze vloeit voort uit de in de Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn genoemde criteria en de hierop gebaseerde Europese jurisprudentie. Het is niet mogelijk om hiervan af te wijken. Pas in een later stadium – bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen en bij het vaststellen van het beheerplan – kunnen naast de ecologische belangen ook andere belangen aan de orde komen. Dit is in de paragrafen 3.4 en 3.5 van de Nota van Antwoord verder uiteengezet. Gesteld mag worden dat de procedure die bij de aanwijzing van de gebieden is gevolgd zorgvuldig is geweest en geheel overeenkomstig de wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden.

2.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE PROCEDURE

Meerdere insprekers stellen dat in tegenstelling tot wat in het ontwerp-aanwijzingsbesluit staat, de bekendmaking van de ter inzage legging niet bekend is gemaakt in de huis-aan-huisbladen. Hierdoor zijn mensen, die niet zijn geabonneerd op een nieuws- of dagblad, niet op de hoogte gesteld. Een gemeente heeft ook verzaakt dit te publiceren dan wel bekend te maken aan haar burgers, in huis-aan-huisbladen en de gemeentelijke website staat niets te lezen over Natura 2000, aldus meerdere insprekers. Daarnaast is één inspreker van mening dat reclamanten van de Vogel- en Habitatrictlijn, conceptkaart wijzigingen en wijzigingen met betrekking tot wetgeving ammoniak en veehouderij automatisch het ontwerp-aanwijzingsbesluit toegezonden hadden moeten krijgen. Volgens de inspreker dienen reclamanten schriftelijk op de hoogte te worden gebracht bij wijzigingen en veranderingen in het gebied.

De mogelijkheid om op de hoogte te zijn van de plannen is niet alleen voor de eigenaren in het gebied van belang, maar ook voor eigenaren in aangrenzende gebieden en alle overige gebruikers en bezoekers. Om deze grote groep in zijn geheel te bereiken is de publicatie van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten daarom breed bekend gemaakt, ook voor dit gebied: in de Staatscourant, in regionale en landelijke dagbladen, huis-aan-huisbladen en op internet. Het is niet duidelijk op welk blad de insprekers doelen als ze informatie hebben gemist. Het ministerie van LNV heeft wel ruimschoots voldaan aan het verstrekken van de nodige informatie.

3 REACTIES OVER DE BEGRENZING

3.1 ALGEMEEN

Bij de begrenzing van het gebied heeft een aantal insprekers aangegeven dat geen rekening wordt gehouden met andere dan ecologische eisen. Insprekers hebben aangegeven dat ze bezwaar hebben tegen de opname van nieuwe natuur: delen van de Ecologische Hoofdstructuur die een natuurfunctie krijgen en die in landbouwkundig gebruik zijn of waren. Insprekers wijzen op de gedane toezeggingen in het kader van nieuwe natuur en de Ecologische Hoofdstructuur. Tevens wordt in zienswijzen gemeld dat bepaalde habitattypen en soorten niet of in beperkte mate aanwezig zijn in delen van het gebied. Insprekers verwachten dat in ieder geval die gronden waar deze waarden niet aanwezig zijn buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied worden gelaten.

Er wordt voor gepleit om de Natura 2000-gebieden op eenduidige wijze ook in het verticale vlak te begrenzen op 500 voet, zijnde de bestaande minimumvlieghoogte. Verder wordt aangegeven dat bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden destijds voor een bufferzone van 100 meter rond jachthavens gekozen is. In die geest wordt er bepleit om een bufferzone van 300 tot 500 meter rond agrarische- en recreatiebedrijven in te stellen. Tevens wordt er aangegeven dat de aanmelding onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd is, zodat de onderzoeksplicht bij de belanghebbende wordt gelegd wanneer deze de begrenzing gewijzigd wil zien.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Begrenzing van bestaande Vogelrichtlijngebieden

De aanwijzing van Natura 2000-gebieden is niet bedoeld om de grenzen van reeds eerder aangewezen Vogelrichtlijngebieden te wijzigen. Aangezien Oostelijke Vechtplassen reeds eerder is aangewezen als Vogelrichtlijngebied (zie ook hoofdstuk 2 over de procedure), staat de oorspronkelijke begrenzing in principe nu niet ter discussie. Dat neemt niet weg dat er soms aanleiding kan zijn om de begrenzing aan te passen. Daarbij kan het gaan om technische of inhoudelijke wijzigingen (zie "Hoofdpijnen aanpassing begrenzing Natura 2000-gebieden" hierna).

Uitgangspunten begrenzing Habitatrichtlijngebieden

Zoals in paragraaf 2.2 van de Nota van Antwoord en in bijlage 9.1 van het Natura 2000 doelendocument (2006)⁴⁸ uitvoerig uiteen is gezet, is ook bij het begrenzen van een gebied geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de aanwezigheid en de instandhouding van de natuurlijke habitats en soorten. Daarbij zijn de volgende algemene uitgangspunten gebruikt:

- Habitattypen en soorten van de bijlagen: de habitattypen van bijlage I en de leefgebieden van de soorten van bijlage II van de Habitatrichtlijn (en dus niet de soorten van bijlage IV) vormen het uitgangspunt voor de begrenzing. Dit is inclusief in kwaliteit achteruitgegangene en gedegenerende terreindelen, indien herstel haalbaar is en voor zover nodig voor de instandhouding van de aanwezige habitattypen en/of soorten.
- Herkenbare eenheden en identiteit: er is gestreefd naar de begrenzing van herkenbare en beheerbare eenheden: ecologische eenheden (bijvoorbeeld op basis van vegetatiestructuur, hydrologie of geomorfologie) of beheereenheden. Door eenheden op deze manier te begrenzen krijgt het gebied een duidelijke identiteit.
- "Cement tussen de bakstenen": de begrenzing van ecologische eenheden impliceert dat het Habitatrichtlijngebied bestaat uit de habitattypen van bijlage I en het leefgebied van de soorten van bijlage II én een stelsel van natuurwaarden waarvoor het gebied niet is geselecteerd en/of niet is aangemeld. Die natuurwaarden, gekenmerkt als het "cement tussen de bakstenen", maken integraal onderdeel uit van de ecosystemen en zijn nodig voor herstel en/of instandhouding van de betreffende in de Richtlijn opgenomen habitattypen en/of soorten.
- Deelgebieden: bij zeer sterke versnippering in meerdere deelgebieden worden alleen deze deelgebieden begrensd. De verschillende deelgebieden bevatten dan elk afzonderlijk de habitattypen en/of soorten waarvoor het gebied geselecteerd is.

⁴⁸ Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

- Enclaves: binnen grote eenheden zijn enclaves van grootschalige landbouw en/of bebouwing uitgesloten, voor zover ze geen wezenlijke bijdrage leveren aan de instandhouding van de betreffende habitattypen en/of soorten.
- Aansluiting bij administratieve grenzen: er is zoveel mogelijk aangesloten bij
- bestaande administratieve grenzen (bijvoorbeeld begrenzing van onder de Natuurbeschermingswet aangewezen gebieden, Nationale Parken, Vogelrichtlijngebieden en/of eigendomsgrenzen).
- Herkenbare topografische lijnen: de gebiedsgrenzen vallen bij voorkeur samen met duidelijk in het landschap herkenbare topografische lijnen, zoals wegen, sloten, heggen, oevers, bosranden en markante verschillen in landgebruik.

Hoofdlijnen aanpassing begrenzing Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van de Habitatrichtlijngebieden en bij de aanvulling van de Vogelrichtlijnaanwijzingen met gebiedsdoelen zijn overlappende Vogel- en Habitatrichtlijngebieden gecombineerd tot één Natura 2000-gebied. Daarbij is ernaar gestreefd de begrenzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

De herbegrenzing is doorgevoerd op basis van technische en/of inhoudelijke argumenten.

Technische aanpassingen:

Dit zijn vaak minieme kaarttechnische verbeteringen teneinde de grenzen af te stemmen en gelijk te trekken. Het zijn ook pragmatische aanpassingen. Hierdoor blijven het beheer en de bescherming hanteerbaar en wordt de burger een zo duidelijk en eenvoudig mogelijke begrenzing geboden. Dit kan betekenen dat Vogel- en Habitatrichtlijngebieden die voor een belangrijk deel overlap vertonen met (voormalige) beschermde en staatsnatuurmonumenten op deze begrenzing afgestemd worden. Hierdoor worden onlogische verschillen vermeden.

Verder betreft dit ook het zoveel mogelijk op kaart uitzonderen van bestaande bebouwing, tuinen en erven die alleen tekstueel waren geëxclaveerd. Tot deze categorie behoren ook aanpassingen aan de hand van kadastrale perceelsgrenzen in verband met de kadastrale registratie van bij de aanwijzing "betrokken" percelen (zie Nota van toelichting, paragraaf 3.3). Hiermee wordt voorkomen dat kadastrale percelen die slechts voor een onbetekenend deel met het gebied overlappen, kadastraal worden ingeschreven als deel uitmakend van het gebied.

Inhoudelijke aanpassingen:

Verkleining van Vogelrichtlijngebieden wordt door de Europese Commissie, gelet op de Europese jurisprudentie, slechts "in uitzonderlijke gevallen" aanvaardbaar geacht indien bij de oorspronkelijke aanwijzing een "duidelijke wetenschappelijke fout" is gemaakt.

Uit jurisprudentie⁴⁹ blijkt dat de oppervlakte van een Vogelrichtlijngebied niet mag worden verkleind en de grenzen van een Vogelrichtlijngebied niet mogen worden gewijzigd, als daardoor zones worden uitgesloten waarin in het wild levende vogelsoorten voorkomen waarvan de bescherming de aanwijzing van dat Vogelrichtlijngebied heeft gerechtvaardigd. Een uitzondering hierop vormen de van het Vogelrichtlijngebied uitgesloten zones die niet langer overeenkomen met de, voor de instandhouding van de in het wild levende vogelsoorten, meest geschikte leefgebieden in de zin van artikel 4, lid 1, van de Richtlijn. Zo kan de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden zijn aangepast door bebouwing op de rand van het gebied, bedrijventerreinen (>5 ha) en rijkswegen zoveel mogelijk ook op kaarten te exclaveren (de tekstuele exclaveringsformule geldt alleen voor de in 2000 aangewezen gebieden).

In gevallen waar in het verleden mogelijk een duidelijke begrenzingsfout is gemaakt, wordt onderzocht of er sprake is van een wetenschappelijke fout die voldoet aan de door de Europese Commissie gestelde voorwaarden. Toekomstige ontwikkelingen vallen buiten die criteria; de vergunningprocedure is daarvoor de aangewezen weg.

Zie verder Nota van Antwoord paragraaf 2.2.4.

⁴⁹ Europese Hof van Justitie, 13 juli 2006, zaak C-191/05 en 25 november 1999, zaak C-96/98.

Uitbreiding van Vogelrichtlijngebieden kan alleen aan de orde zijn als het gebied tevens Habitatrichtlijngebied is en de uitbreiding onderdeel is van het desbetreffende Habitatrichtlijngebied. Uitbreiding van een "zuiver" Vogelrichtlijngebied is geen onderdeel van deze procedure. Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 2.2.5.

Gebleken is dat in een beperkt aantal gevallen bij de begrenzing van Habitatrichtlijngebieden onvoldoende rekening is gehouden met de verspreiding van relevante habitattypen of leefgebieden van soorten, waardoor aanpassingen (zowel uitbreiding als verkleining) noodzakelijk waren. Dit is meestal het gevolg van verbeterde en toegenomen kennis. Ook uitbreidingen die noodzakelijk zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, vallen in deze categorie van inhoudelijke aanpassingen.

Meebegrenzen van nieuwe natuur

Met nieuwe natuur worden delen van de Ecologische Hoofdstructuur bedoeld die een natuurfunctie krijgen en die in landbouwkundig gebruik zijn of waren. Een groot deel van deze nieuwe natuur is inmiddels al verworven en als natuurgebied ingericht. Nieuwe natuur is meebegrensd indien (in geval van een Habitatrichtlijngebied) één van de volgende situaties van toepassing is:

1. wanneer het natuurdoel van de nieuwe natuur overeenkomt met dat van het aangrenzende aangemelde Natura 2000-gebied (de natuurwaarden zijn al aanwezig of zullen conform vastgestelde plannen worden ontwikkeld). Het betreffende natuurdoel dient uiteraard invulling te geven aan de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.
2. wanneer de nieuwe natuur aantoonbaar noodzakelijk is om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen realiseren.

Voor nieuwe natuur die nodig is voor de realisatie van Natura 2000 blijft het principe van vrijwilligheid gelden bij verwerving van de gronden en bij omzetting van cultuurgrond naar natuur (zie verder paragraaf 2.2.2 van de Nota van Antwoord). De nieuwe natuur die is toegevoegd na de aanmelding in 2003 is naar aanleiding van ingediende zienswijzen op de ontwerp-aanwijzingsbesluiten nogmaals kritisch getoetst aan de hiervoor genoemde criteria. Het resultaat staat beschreven in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting. Het beleid om nieuwe natuur van ná 1 mei 1988 niet als verzuringsgevoelig aan te merken, is nooit van toepassing geweest op de oude Natuurbeschermingswet. Ook voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 was het voor de beoordeling alleen van belang of een bepaalde activiteit schade aan een aangewezen beschermd natuurmonument toebracht. De vraag of een deel van een bepaald beschermd natuurmonument als zogenoemde nieuwe natuur moest worden aangemerkt, heeft in deze besluitvorming geen rol gespeeld. Als een bepaald gebied als beschermd natuurmonument was aangewezen, genoot zo'n natuurmonument de volledige bescherming van de Natuurbeschermingswet.

Exclavering van (jacht)havens

In paragraaf 2.2.8 van de Nota van Antwoord staat dat in de Nota's van toelichting, behorende bij de besluiten voor de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden in 2000, havens op de volgende wijze tekstueel zijn uitgezonderd: *"(Jacht)havens maken geen deel uit van de speciale beschermingszone. Bij (jacht)havens, die geheel binnen een speciale beschermingszone liggen, valt aan de waterzijde een zone van 100 meter, gemeten vanaf de havenmond c.q. de aanlegsteigers, ook buiten de begrenzing. Grenst een (jacht)haven aan de buitenzijde direct aan de speciale beschermingszone, dan is de zone van 100 meter ook buiten de begrenzing van de speciale beschermingszone gehouden. Daar waar de kaart en de Nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de hierboven opgenomen tekst doorslaggevend."*

De reden hiervoor was dat dergelijke havens geen wezenlijk deel uitmaken van het leefgebied van de betreffende soorten. De formule gaf echter aanleiding tot misverstanden. Zo vatte een gemeente de bovenaangehaalde exclavering op als vrijbrief voor de aanleg van een jachthaven. Ook zijn sommige havens in 2000 op kaart ruimer geëxclaveerd dan de exclaveringsformule voorschrijft. Er bestond bovendien grote onduidelijkheid over de invulling van het begrip (jacht)haven. Daarom is er besloten om de algemene exclaveringsformule voor havens te laten vervallen en alle havens die voor exclavering in aanmerking komen, al op de gebiedskaart uit te zonderen. Het exclaveren van havens op kaart geeft bovendien uitsluitel over wat precies onder het begrip "(jacht)havens" moet worden verstaan, namelijk uitsluitend aanlegplaatsen met havenfaciliteiten. Op zichzelf staande aanlegvoorzieningen zoals aanlegsteigers worden daartoe niet gerekend.

Bufferzones en exclavering van recreatieondernemingen en agrarische bedrijven

Een bufferzone van 300 tot 500 meter rond recreatieondernemingen en agrarische bedrijven, waar door vele ondernemers om is verzocht, behoort niet tot de mogelijkheden. De reden hiervoor is dat menselijk gebruik of de door de mens toegekende bestemming niet bepalend is voor de vraag of een gebied of terrein als Natura 2000-gebied aangewezen dient te worden. Ecologische redenen zijn daarbij bepalend. Een Natura 2000-gebied is in zijn geheel van belang.

Ook in de uitspraak van de Raad van State over de aanwijzing van één van de eerste Natura 2000-gebieden is de vraag over een bufferzone aan de orde gekomen. De Raad van State was toen van oordeel dat "het aanhouden van een minimale afstand tot bedrijfsbebouwing niet mogelijk is, omdat niet in algemene zin ten behoeve van de in het gebied gelegen agrarische bedrijfsbebouwing kan worden vastgesteld in hoeverre de binnen die afstand gelegen gronden naar ecologische maatstaven al dan niet tot het aan te wijzen gebied moeten worden gerekend"⁵⁰.

Bij Vogelrichtlijngebieden wordt het hele gebied door de vogels gebruikt voor broeden, foerageren en/of rusten, hoewel niet elk deel even intensief wordt benut. Voor Habitatrichtlijngebieden geldt een vergelijkbare aanpak hoewel habitattypen meestal geen grote, aaneengesloten oppervlakten beslaan. Daar staat tegenover dat de instandhouding van habitattypen meestal een ruimere begrenzing vereist omdat ook rekening moet worden gehouden met een mogelijke verschuiving van de habitatwaarden door het gebied (successie). Daarentegen maken bestaande bebouwing, erven, tuinen, steigers, verhardingen en hoofdspoorwegen geen deel uit van een Natura 2000-gebied. Zij zijn door hun fysieke aard meestal ongeschikt. Eventuele uitzonderingen op deze algemene regel zijn opgenomen in paragraaf 3.3 van de Nota van toelichting van het besluit. Ook mijnbouwinstallaties en -installaties vallen onder de definitie van een bouwwerk en daarmee onder de exclaveringsformule (zie paragraaf 3.4 van de Nota van toelichting). Dat geldt niet voor ondergronds of onderwater voorkomende structuren zoals gas- en waterleidingen. De aanwezigheid hiervan betekent niet per definitie dat deze gebieden ongeschikt zijn voor planten of dieren en ze zijn daarom niet geëxclaveerd.

Zie ook paragraaf 2.2.6 van de Nota van Antwoord.

Verticale begrenzing

In paragraaf 2.2.9 van de Nota van Antwoord wordt vermeld dat er geen verticale grens in de Natura 2000-gebieden is opgenomen. Wel moet gewaarborgd zijn dat vliegbewegingen in de omgeving van Natura 2000-gebieden niet tot aantasting van natuurlijke kenmerken leiden. Dat geldt voor de gehele burgerluchtvaart (inclusief parasailen, parachutespringen en luchtballonvaren), het militaire luchtverkeer en alle andere activiteiten die in samenhang met deze vliegbewegingen in het luchtruim of op de grond plaatsvinden, zoals schietoefeningen en parachutespringen. De effectbeoordeling van dit soort activiteiten kan daarom het best per gebied plaatsvinden, toegesneden op de omstandigheden ter plekke. Het is dus niet zinvol om hiervoor generieke normen in de besluiten op te nemen. Indien aan de orde, wordt het bestaand gebruik door luchtverkeer beoordeeld bij het opstellen van het beheerplan. Voorwaarde blijft ook hier dat het bestaande gebruik de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mag brengen.

3.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE BEGRENZING

Een inspreker kan zich niet vinden in een omschrijving van het ontwerp-aanwijzingsbesluit: "Het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden". De inspreker stelt dat deze omschrijving getuigt van geen kennis van het gebied De Ster, bij Nieuw Loosdrecht. De inspreker vindt de aanwijzing daarom twijfelachtig en vraagt zich af of men niet abuis is.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Deze aangehaalde omschrijving is ontleend aan de Nota van toelichting behorend bij het besluit tot aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied, dat in 2000 is vastgesteld. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000).

⁵⁰ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 5 november 2008, nr. 200802546/1.

Een inspreker merkt op dat de Horstermeerpolder een gebied is dat dient te worden gebruikt en onderhouden volgens De Keur van de Horstermeerpolder. De inspreker is van mening dat de aanwijzing tot Natura 2000-gebied hier niet verenigbaar mee is en verzoekt Horstermeerpolder niet aan te wijzen. Een inspreker is van mening dat de begrenzing in de Horstermeerpolder moet worden aangepast. Volgens de inspreker dient de begrenzing van de Horstermeerpolder conform het advies inrichtingsplan te zijn.

De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit. Volgens vaste Europese en nationale jurisprudentie wordt de begrenzing van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden uitsluitend bepaald door ecologische overwegingen (zoals de aanwezigheid van habitattypen en leefgebieden soorten waarvoor het gebied is aangewezen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.2 van de Nota van Antwoord (2007). Een waterschapskeur of inrichtingsplan kan dus geen beperkingen opleggen aan de aanwijzing van bepaalde deelgebieden zoals (delen van) de Horstermeer.

Een inspreker merkt op dat in het zuidwesten van de Horstermeerpolder enkele aangrenzende percelen zijn toegevoegd in het belang van de uitbreiding van het leefgebied van de noordse woelmuis (H3140). De inspreker is van mening dat deze toevoeging in strijd is met al gemaakte afspraken dat deze percelen permanent de bestemming agrarische gronden zal blijven behouden. De inspreker is van mening dat hier sprake is van onaanvaardbaar plan op plan stapeling zonder onderlinge afstemming door de betrokken overheden.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De uitbreiding is ongedaan gemaakt voor zover het agrarische percelen betreft die niet geschikt zijn voor de uitbreiding van het leefgebied van de noordse woelmuis.

Een inspreker merkt op dat het zuidelijk deel van de toegangsweg tot in het in gebruik zijnde complex in de Horstermeer, dat de enige ontsluiting vormt, is begrensd. Om deze weg binnen de bestemming te kunnen gebruiken is volgens de milieuvergunning een aanzienlijke hoeveelheid verkeer mogelijk. De inspreker verzoekt om deze weg te exclaveren. Verder wenst inspreker dat het gehele perceel dat bij zijn bedrijf in gebruik is, wordt uitgezonderd en dat rond het bedrijf een bufferzone wordt aangehouden. Uit de Nota van Antwoord blijkt dat het bedrijfsleven daarvoor heeft gepleit om bestaande activiteiten en/ of toekomstige ontwikkelingen niet onnodig in gevaar te laten komen. In dit geval zou deze zone geen betekenis hebben voor vogels waarvoor het gebied – van oudsher – is aangewezen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Verharde wegen die door het aangewezen gebied lopen, zijn alleen tekstueel uitgezonderd (zie de algemene exclaveringsformule, Nota van toelichting, paragraaf 3.4). In tegenstelling tot hetgeen was aangegeven in het ontwerpbesluit is het betreffende perceel geheel op kaart uitgezonderd. Bij de begrenzing van de gebieden worden geen bufferzones rond bedrijventerreinen en dergelijke aangehouden bijvoorbeeld om ruimte te bieden aan toekomstige ontwikkelingen. In dit geval behoort de omgeving van bedoelde lokatie tot de leefgebieden van rietzanger en noordse woelmuis, soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen.

Een inspreker merkt op dat de Eerste Plas niet is toegewezen aan het gebied, terwijl de rest van de Loosdrechtse Plassen wel is aangewezen. Flora en fauna zijn volgens de inspreker gelijk in alle Loosdrechtse Plassen. De inspreker merkt op dat bij de aanwijzing alleen rekening wordt gehouden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. De inspreker vermoedt dat de Eerste Plas niet is aangewezen vanwege andere mogelijke tegenwerkingen, waarover de inspreker verontwaardigt is.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is in 2000 vastgesteld en in 2003 en 2004 gewijzigd waarbij o.a. de Tweede t/m Vijfde Plas van de Loosdrechtse Plassen aan het gebied zijn toegevoegd. Indien dat onvoldoende wordt geacht, had dat toen in een beroepszaak naar voren moeten zijn gebracht. Uitbreiding van een Vogelrichtlijngebied is nu alleen aan de orde indien de uitbreiding samenvalt met een Habitatrichtlijngebied. Dat is hier niet het geval omdat in de Loosdrechtse Plassen geen habitatwaarden aanwezig zijn.

Meerdere insprekers willen aandacht voor een circa zes hectare groot gebied, dat ligt in het dorpscentrum van Nederhorst den Berg en geen deel uitmaakt van de Spiegelplas. De insprekers stellen dat dit een wijziging is op het besluit van de minister van LNV, waar het open en ruime water van de Spiegelplas betrokken wordt bij de Ankeveense Polder als foerageergebied van de zwarte stern (A197), waar de insprekers achter staan. Meerdere insprekers verzoeken om de tekening in overeenstemming met dit besluit in te kleuren, zodat de wijziging van de Vogelrichtlijn op de juiste kadastrale nummers zichtbaar wordt. Een inspreker verzoekt om alleen de Spiegelplas om te nemen en het door de inspreker aangegeven gebied niet te betrekken in het gebied.

De zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de westzijde van de Spiegelplas is ter hoogte van de dorpskern van Nederhorst den Berg weer de oorspronkelijke grens van het Vogelrichtlijngebied aangehouden. Alleen de bebouwing (incl. erven en tuinen) langs het Ankeveensepad en de Vaartweg is buiten de begrenzing gebleven. Nader onderzoek heeft uitgewezen dat de voorgenomen uitbreiding niet tot het leefgebied behoort voor de vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een inspreker stelt dat de begrenzing een redelijk beeld geeft van de intentie. De inspreker is van mening dat de werkelijke grens slechts bij de uitwerking van de beheerplannen kan worden vastgesteld. De inspreker wil weten of de 's-Gravelandse Vaart, een belangrijke bestaande vaarroute, tot het Vogel- en Habitatrichtlijngebied behoort. Dit is op de ontwerpkaart niet af te lezen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De vaart langs het Noordereinde en het Zuidereinde in 's-Graveland maakt geen deel uit van het aangewezen gebied. De oostgrens van het gebied reikt nergens verder dan de Emmaweg.

Een inspreker stelt dat de begrenzing een redelijk beeld geeft van de intentie. De inspreker is van mening dat de werkelijke grens slechts bij de uitwerking van de beheerplannen kan worden vastgesteld. De inspreker is van mening dat het niet reëel is om de Vuntus en ook de Breukeleveensche Plas tot het Habitatrichtlijngebied te rekenen, gezien het huidige gebruik. Het feit dat het eerder als zodanig is aangewezen, is geen argument volgens de inspreker. De samenhang en de consequenties zijn nu immers veel beter zichtbaar en maken heroverweging redelijk.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De begrenzing van het gebied wordt vastgesteld middels dit besluit zoals bepaald in de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 10a). Daarbij zij erop gewezen dat de begrenzing uitsluitend wordt bepaald op grond van ecologische overwegingen (zie verder Nota van Antwoord (2007), paragraaf 2.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is reeds eerder vastgesteld (zie boven) en staat nu niet meer ter discussie tenzij toentertijd een aantoonbare "wetenschappelijke fout" is gemaakt waarbij is afgeweken van de begrenzingssystematiek (zie verder Nota van Antwoord (2007), paragraaf 2.2.4). De Vuntus en de Breukeleveensche Plas zijn niet alleen van belang als leefgebied voor vogels maar ook de habitattypen kranwierwateren (H3140) en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) zijn er aanwezig.

Een inspreker is van mening dat het gedeelte van De Ster dat nu een verhoogde waterstand heeft, wat ook terug komt in het ontwerp-Watergebiedsplan Zuidelijke Vechtplassen, niet ter discussie dient te staan.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied (waarvan De Ster onderdeel uitmaakt) is reeds eerder vastgesteld en staat nu niet meer ter discussie (zie vorige antwoord).

Meerdere insprekers verzoeken om het begrensde gebied uit te breiden met gebieden in de Ster en het noordoosten van de Oostelijke Binnenpolder. Een inspreker verzoekt om van De Ster, wat nu een Vogelrichtlijngebied is, ook een Habitatrichtlijngebied te maken. In deze gebieden komt kwelwater van goede kwaliteit op, waarvan de habitattypen blauwgraslanden (H6410) en overgangs- en trilvenen (H7140) afhankelijk zijn. Voor die instandhoudingsdoelstellingen geldt een uitbreidingsopgave. Een inspreker is van mening dat deze opgave kan worden gerealiseerd op die overgangszone. Verder wil een inspreker dat twee

binnen het Vogelrichtlijngebied vallende gebieden, te weten de Bethunepolder en delen van de Molenpolder, worden meebegrensd, ter ondersteuning van de instandhouding van blauwgraslanden en overgangs- en trilvenen.

Meerdere insprekers willen graag een uitbreiding van de begrenzing met het Noorderpark tot aan de Koningin Wilhelminalaan en Tolakkerweg. Uit de tellingen is bekend dat de purperreiger (A029) regelmatig foerageert in dat gedeelte van het Noorderpark, gelegen direct ten oosten van het gebied. Volgens de insprekers worden er in dat gedeelte van het Noorderpark ook bepaalde aantallen van de Vogelrichtlijnsoorten kolgans (A041) en smient (A050) waargenomen.

De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit. Uitbreiding van het gebied is slechts mogelijk gelet op het voorkomen van habitattypen en de aanwezigheid van leefgebieden van habitatsoorten. Ook een uitbreidingsdoelstelling kan aanleiding vormen voor gebiedsuitbreiding indien dit niet elders in het reeds begrensd gebied kan worden gerealiseerd. Uitbreiding van het Vogelrichtlijngebied is nu slechts aan de orde indien samenvallend met een uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is reeds eerder vastgesteld en staat nu niet meer ter discussie (zie eerder antwoord).

Een inspreker maakt bezwaar tegen het te strikt aangeven van de grenzen bij de kern Tienhoven en Oud-Maarsseveen op ontwerpkaart twee van het gebied. De inspreker vindt het onaanvaardbaar als door deze aanwijzing op detailniveau, elke mogelijkheid voor enige bebouwing in het dorp bij voorbaat onmogelijk wordt gemaakt.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Bebouwing, die reeds tekstueel was uitgezonderd, is zoveel mogelijk ook op kaart uitgesloten.

De algemene beleidslijn met betrekking tot gewenste verkleiningen ter facilitering van toekomstige bebouwing is als volgt verwoord in de Nota van Antwoord (paragraaf 2.2.5): "Voor de huidige aanwijzingsprocedure betekent dit dat in gevallen waar in het verleden mogelijk een duidelijke begrenzingsfout is gemaakt, wordt onderzocht of er sprake is van een wetenschappelijke fout die voldoet aan de door de Europese Commissie gestelde voorwaarden. Toekomstige ontwikkelingen vallen buiten die criteria; de vergunningprocedure is daarvoor de aangewezen weg."

Meerdere insprekers verzoeken om het natuurreserveaat de Gagelpolder aan het gebied toe te voegen, zodat dit natuurreserveaat wordt beschermd. Een inspreker meldt dat in overeenstemming met een Ecoscan blijkt dat er in en nabij dit natuurreserveaat ook een deel van de in het Noorderpark voorkomende populatie van de noordse woelmuis (H3140) voorkomt. De inspreker merkt op dat de instandhoudingsdoelstelling voor deze soort: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie" is. Volgens de inspreker ligt het dan ook voor de hand dat ook dit gebied alsnog binnen de begrenzing van het gebied wordt opgenomen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De Gagelpolder is ca. 1 km verwijderd van het Natura 2000-gebied (Molenpolder). Uitbreiding van het Habitatrichtlijngebied wordt slechts overwogen in aansluiting op reeds begrensd gebied.

Een inspreker stelt dat de Oostelijke Drecht de enige toegang is tot de havens die gelegen zijn aan de Drecht. De inspreker verzoekt om deze vaarroute in stand te houden en uit te sluiten van het gebied.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De begrenzing van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden wordt uitsluitend bepaald door ecologische overwegingen (zie boven). Vaarten en sloten maken integraal onderdeel uit van het aangewezen gebied en vormen onder meer het leefgebied voor poldervissen zoals de bittervoorn. Dit zal meestal geen belemmering opwerpen voor de scheepvaart. Alleen bij aanwezigheid van kwetsbare en verstoringgevoelige waarden (zoals broedkolonies) kan zonering van de watersport wenselijk zijn.

Een inspreker stelt dat de op internet gepubliceerde gedetailleerde kaart betreffende de begrenzingen van het gebied, de grens midden over de in bezit zijnde buitenste steiger loopt. De inspreker merkt op dat expliciet was aangeduid dat de jachthavens niet onder de beschermingszone zouden vallen. De inspreker verzoekt dan ook op de desbetreffende grens op te schuiven zodat het samen valt met de buitenste lijn van het in bezit zijnde water.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De grens is rondom de betreffende steiger (aan de oostzijde van de Vijfde Plas) getrokken (verkleining -0,26 ha).

Een inspreker merkt op dat de grens van het aangewezen gebied van de Stille Plas pal achter de tuinen en op sommige plaatsen zelfs tot aan de Herenweg (Breukeleveen) loopt. Alleen al uit praktische overwegingen stelt de inspreker voor om de grens van het gebied 200 meter van de weg te laten lopen, dit in verband met onderhoud van de tuinen en afvaarten.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Wel zijn langs de Herenweg en elders in het gebied bebouwing, erven en tuinen zoveel mogelijk ook op de kaart verwijderd (zoals aangekondigd in Nota van Antwoord 2007). Het perceel van inspreker, dat volgens de kaart deels in het Vogelrichtlijngebied lag, is op grond hiervan in zijn geheel uitgesloten. De grillige grens is gehandhaafd omdat het ene bebouwde perceel verder doorloopt in de richting van de Stille Plas dan het andere. De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is immers gebaseerd op de aanwezigheid van "open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden" (zie citaat opgenomen in de Nota van toelichting, paragraaf 3.2).

Een inspreker wil de in bezit en gebruik zijnde percelen geëxclaveerd hebben uit het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De directe omgeving van de jachthavens (omgeving Boomhoek) waarvan inspreker één van de eigenaren is, is buiten de begrenzing gebracht gelet op de exclaveringsformule die op de in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebieden van toepassing was.

Een inspreker verzoekt de begrenzing aan te passen, zodat de in bezit zijnde jachtwerf aan het Moleneind (Kortenhoef) gehandhaafd blijft.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De voorgestelde grenscorrectie is grotendeels overgenomen (met uitzondering van een sloot die tot het leefgebied behoort van poldervissen zoals de bittervoorn).

Twee insprekers stellen dat sinds de vaststelling van de begrenzing er meerdere jaren zijn verstreken, waarin zich in het betreffende gebied ontwikkelingen hebben voorgedaan als bebouwing en verkeer, waardoor de destijds op basis van de Vogelrichtlijn beoogde natuurdoelen zijn achterhaald. Er wordt gevraagd de begrenzing langs de Moleneind aan te passen, naar de achterste grens van de in bezit zijnde percelen, zodat de percelen buiten de aanwijzing blijven. Volgens de insprekers is vanwege het gebruik van het perceel van de insprekers en het naastgelegen perceel niet (meer) doelmatig als Vogelrichtlijngebied. Daarbij wordt ook aangevoerd dat tegen de wijziging van de bestemming van "verblijfsrecreatieve doeleinden" in "natuurgebied" beroep is aangetekend.

Eén van beide zienswijzen heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Het betreft bebouwde en deels verharde percelen die geheel uit de begrenzing zijn verwijderd. De tweede zienswijze heeft betrekking op een onbebouwd perceel dat in het bestemmingsplan Wijde Blik 2004 is bestemd als natuurgebied. Een daartegen gericht beroep van inspreker is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in 2009 ongegrond verklaard (uitspraak 200806087/1/R1). Er bestaat daarom geen reden het betreffende perceel op de kaart uit te zonderen. Dat gebeurt immers alleen bij bebouwde percelen.

Een inspreker merkt op dat het in bezit zijnde bedrijf niet volledig binnen het zogenaamde uitzonderingsgebied is gelegen. Het noordelijke gedeelte is namelijk binnen de beschermingszone gevallen. Dit terwijl jachthavens geen deel uit maken van deze beschermingszone. De inspreker wenst dat dit te gecorrigeerd wordt.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De directe omgeving van de betreffende jachthaven aan de Nieuweweg (Tienhoven) is buiten de begrenzing gebracht gelet op de exclaveringsformule die op het in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebied van toepassing was.

Een inspreker stelt voor om het in bezit zijnde recreatiebedrijf, de gronden en het daaraan grenzende water buiten het Natura 2000-gebied te laten. Indien aan dit verzoek geen gehoor wordt gegeven, wil de inspreker een beroep doen op de algemene exclaveringsformule en deze van toepassing te laten zijn op het recreatieterrein.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De directe omgeving van de betreffende jachthaven gelegen aan de Vuntus (Oud-Loosdrecht) is buiten de begrenzing gebracht gelet op de exclaveringsformule die op het in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebied van toepassing was.

Een inspreker verzoekt tot aanpassing van de begrenzing van het gebied ter plaatse van de in bezit zijnde percelen. De inspreker merkt op dat voor de ontwerpkaart een oudere kadastrale kaart is gebruikt. Twee jaar geleden zijn percelen aangepast, waaronder die van de inspreker. De aanpassing die de inspreker wil aangeven betreft twee delen: een perceel wil de inspreker geëxclaveerd hebben, maar de begrenzing mag ook lopen tot de sloot. Bij een ander perceel zit een vreemde sprong naast de bebouwing. De inspreker verzoekt om de begrenzing door te trekken.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. De begrenzing langs het Hollands End (Ankeveen) is aangepast volgens de wensen van de inspreker (met de recent gegraven verbindingssloot als nieuwe gebiedsgrens).

Een inspreker wil weten of het in bezit zijnde perceel onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Het betreffende perceel aan de Herenweg (Ankeveen) maakt vanaf 2000 deel uit van het toen aangewezen Vogelrichtlijngebied en is daarom ook onderdeel van het nu aangewezen Natura 2000-gebied waarin het Vogelrichtlijngebied is opgenomen.

Een inspreker verzoekt om de begrenzing langs de Nieuw Loosdrechtsdijk te wijzigen om voorgenomen uitbreidingen van een bedrijf mogelijk te maken.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De percelen, waarvan er twee doorlopen tot het midden van De Ster, bestaan uit grasland. Zij maken deel uit van het in 2000 aangewezen Vogelrichtlijngebied. De beleidslijn met betrekking tot verkleining van een reeds aangewezen Vogelrichtlijngebied is slechts aan de orde indien er sprake is van een kennelijke begrenzingsfout (zie Nota van Antwoord, paragraaf 2.2.4). Dat is hier niet het geval: er is bij de oorspronkelijke aanwijzing begrensd op de aanwezigheid van "open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden" (zie citaat opgenomen paragraaf 3.2 in de Nota van toelichting).

Een inspreker stelt dat door de ontwikkelingen van onder andere bebouwing, bedrijvigheid en verkeer de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied niet meer beantwoordt aan de natuurdoelen. Het gebied, waarin de in bezit zijnde percelen zijn gelegen, is vooral voor wat betreft de bebouwing en bedrijvigheid aan de Nieuw Loosdrechtsdijk steeds in ontwikkeling, waarbij van belang is dat die bebouwing achter de achterzijde (dus richting het Vogelrichtlijngebied) van perceel tot perceel verspringt; sommige percelen zijn alleen bebouwd dicht bij de weg, maar de in bezit zijnde percelen en meerdere nabijgelegen percelen hebben bebouwing een flink eind verwijderd van Nieuw Loosdrechtsdijk het weilandgebied in. De inspreker vraagt de begrenzing aan te passen.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Bebouwde en verharde delen van het perceel (volgens de situatie ten tijde van de aanwijzing in 2000) dat grenst aan de Nieuw Loosdrechtsedijk, zijn ook op kaart uitgezonderd. De overige (deel-)percelen, waarvan er één doorloopt tot het midden van De Ster, bestaan uit grasland (zie verder het vorige antwoord).

Een inspreker stelt dat het in bezit zijnde perceel tijdens de aanwijzing tot Vogelrichtlijngebied in 2000 buiten de begrenzing viel, wat volgens de inspreker logisch is in verband met aanwezige bebouwing. De inspreker merkt op dat het perceel nu ineens wel binnen het Natura 2000-gebied valt. De inspreker mist in paragraaf 3.3 van het ontwerpbesluit de toelichting op deze grenswijziging. De inspreker verzoekt om de begrenzing van de aanmelding in 2000 aan te houden en het perceel buiten de begrenzing te houden.

De zienswijze heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Het betreffende perceel gelegen in de Bethunepolder ten westen van Tienhoven tussen de Nieuweweg en Laan van Niftarlake (omgenummerd, Maarssen K1312) maakt onderdeel uit van het Vogelrichtlijngebied zoals gewijzigd bij besluit van 5 april 2003 (Stcrt. 2003, 95; zie ook het volgende antwoord). Niettemin bestaat er aanleiding om het deel van het perceel dat in gebruik is als paardrijbak, tuin en voor opslag (op de Topografische Kaart 1:10.000 aangeduid als "overig bodemgebruik"; 0,16 ha) uit de begrenzing te verwijderen.

Een inspreker vraagt aandacht voor de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied met betrekking tot diens eigendom. De grenzen lopen dwars door de kadastrale percelen heen en betrekken land bij het gebied dat volgens de inspreker op geen enkele manier behoort bij de gestelde doelen. Enerzijds wordt het terrein ingesloten dat is beplant met bos of agrarisch in gebruik is. Bovendien is door de nabijheid van bewoning de biotoop ook ongeschikt voor de aangewezen soorten. Anderzijds is het terrein ingesloten dat bestaat uit verharding, terwijl dat valt onder de exclaveringsformule. De inspreker stelt dat bij de definitieve aanwijzing van de grenzen in een laat stadium de aanvankelijk voorgestelde grens in het noordoosten van de Bethunepolder is veranderd zonder dat het nog mogelijk was tegen deze afwijking van de oorspronkelijke begrenzing bezwaar te maken. De inspreker verzoekt alsnog de grenzen van het Vogelrichtlijngebied en het daarmee overeenkomende gebied hier aan te passen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De betreffende percelen gelegen in de Bethunepolder ten westen van Tienhoven aan de Nieuweweg maken onderdeel uit van het Vogelrichtlijngebied zoals gewijzigd bij besluit van 5 april 2003 (Stcrt. 2003, 95). Tegen dit wijzigingsbesluit stond bezwaar en beroep open zoals ook gold voor het oorspronkelijke besluit van 2000. In het wijzigingsbesluit is het noordoostelijke deel van de Bethunepolder aan het Vogelrichtlijngebied toegevoegd omdat "het een landschapsecologische eenheid vormt met de overige delen van de polder" (beslissing op bezwaar van 20 april 2004, pagina 41). Het is niet gebleken dat dit onjuist is.

Een inspreker verzoekt de gefrequenteerde voedselgebieden van de purperreiger (A029), de populatie van de Breukeleveensche Plas, in de begrenzing van het Natura 2000-gebied op te nemen. Voor de locaties van deze voedselgebieden verwijst de inspreker naar de beschikbare tellingen en naar onderzoek op het gebied van de voedsel生态学 van de purperreiger.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Vogelrichtlijngebieden worden in deze procedure alleen uitgebreid als de begrenzing van een overlappend Habitatrichtlijngebied daartoe aanleiding geeft (zie Nota van Antwoord 2007, paragraaf 2.2.5).

Twee insprekers verzoeken het gebied uit te breiden met een aantal percelen ten zuiden van Egelshoek en met de noordoostpunt van de Oostelijke Binnenpolder. Dit zijn kwelgebieden waar trilvenen, overgangsvenen, blauwgraslanden en andere habitats kunnen worden ontwikkeld. Een inspreker ziet ook kansen voor de ontwikkeling van kwelafhankelijke instandhoudingsdoelen in delen die alleen de status van Vogelrichtlijngebied hebben: Bethunepolder (deels) en het noordoostelijk deel van de Molenpolder.

De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit. Het reeds begrensde omvangrijke gebied biedt voldoende mogelijkheden om de diverse uitbreidingsdoelen te realiseren. Wel is het

Habitatrichtlijngebied ten noordoosten van de eendenkooi uitgebreid (binnen Vogelrichtlijngebied) wegens de aanwezigheid van het habitatype trilvenen en veenmosrietlanden (H7140A en H7140B).

Drie insprekers stellen dat de beperkingen en de onzekerheden voor de agrarische bedrijfsvoering die de aanwijzing als Natura 2000-gebied met zich meebrengt, de begrenzing dient te worden aangepast door de in bezit zijnde landbouwgronden in de omgeving van Westbroek uit de begrenzing te halen.

De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassing van het besluit. De bedoelde landbouwgronden liggen alle binnen het Vogelrichtlijngebied zoals dat in 2000 is aangewezen. De begrenzing hiervan staat nu niet meer ter discussie, tenzij aangetoond kan worden dat er sprake is van een evidente begrenzingsfout. Dat is hier niet het geval: er is bij de oorspronkelijke aanwijzing begrensd op de aanwezigheid van "open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden" (zie citaat in de Nota van toelichting, paragraaf 3.2).

De landbouwgronden gelegen ten noorden van de Kerkdijk (Westbroekse Zodden) zijn tevens Habitatrichtlijngebied zoals aangemeld in 2003. Het betreft een afwisselend terrein bestaande uit petgaten, trilvenen, moerasbossen en graslanden waar drie habitatypes (H3140, H3150, H7140AB) voorkomen. Bovendien behoort het terrein blijkens vondsten tot het leefgebied van zes habitatsoorten (noordse woelmuis, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn, gestreepte waterroofkever, zeggekorfslak). Ook vanuit de Habitatrichtlijn is aanwijzing dus gerechtvaardigd.

4 REACTIES OVER DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 ALGEMEEN

In de zienswijzen zijn veel opmerkingen gemaakt over de instandhoudingsdoelstellingen en over de realisatie hiervan.

Er is voorgesteld om de tekst van de algemene instandhoudingsdoelstelling "behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitattypen en soorten binnen de Europese Unie" te vervangen door de letterlijke tekst van de Habitatrictlijn: "behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van habitattypen en soorten binnen de Europese Unie".

Verder is voorgesteld om de tekst van de algemene instandhoudingsdoelstelling "behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functie van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd" te schrappen omdat met de formulering in het ontwerpbesluit onvoldoende rekening is gehouden met de wijze waarop in jurisprudentie rekening is gehouden met de termen "natuurlijke kenmerken" en "instandhoudingsdoelstellingen".

Er zijn vragen gesteld over de gestelde nationale doelen, de monitoring in Natura 2000-gebieden, de afstemming en de verantwoordelijkheden. In een aantal zienswijzen wordt de vraag gesteld of de besluiten in samenhang met elkaar en met de gebieden daarbuiten wel een voldoende bijdrage leveren om de soorten en habitattypen in een landelijk gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. De vrees wordt uitgesproken dat dit niet het geval is. Daarnaast wordt er verzocht om voor die soorten en habitattypen, waarvoor sprake is van een ongunstige staat van instandhouding, zowel landelijk als op gebiedsniveau een herstelopgave te formuleren tenzij er ecologische redenen zijn om hiervan af te zien. Het achterwege laten van adequate herstelopgaven wordt door insprekers als onacceptabel gezien en in strijd met de wettelijke verplichtingen.

In een zienswijze is gevraagd om alsnog, voor de soorten en habitattypen die zich in een zeer ongunstige staat van instandhouding bevinden, minimaal complementaire doelen op te nemen in de gebieden waar herstelmogelijkheden zijn of migratie kan plaatsvinden.

Er is gevraagd om de doelen op gebiedsniveau te herzien voor een aantal broedvogels waarvan de landelijke doelstelling voor het aantal sleutelpopulaties, met de huidige instandhoudingsdoelstellingen, niet zal worden gerealiseerd. Er is aanbevolen om de instandhoudingsdoelstellingen voor een aantal vogelsoorten in te vullen op basis van de in het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000)⁵¹ vermelde aantallen voor levensvatbare populaties moerasvogels. In het geval van soorten waarvoor actuele gedocumenteerde beschermingsplannen beschikbaar zijn dienen de instandhoudingsdoelstellingen waar mogelijk daarmee gelijk geschakeld te worden. Voor een aantal broedvogels is ook gevraagd om aanvullende doelen op te nemen. Het besluit zou moeten aangeven wat de gevolgen zijn wanneer een soort uit een gebied dreigt te verdwijnen. Daarnaast zou er een gegronde reden aanwezig moeten zijn wanneer er niet gestreefd wordt naar een gunstige staat van instandhouding.

Anderzijds wordt in zienswijzen aangeduid dat veel doelen te hoog gegrepen zijn en dat deze alleen met grote (financiële) inspanningen bereikt kunnen worden. Er wordt over de instandhoudingsdoelstellingen opgemerkt dat ze de status zouden moeten krijgen van een inspanningsverplichting en niet van een resultaatsverplichting. Enkele insprekers menen dat bij het vaststellen van de doelstellingen veel geleund wordt op informatie over het voorkomen van flora en fauna in vroegere jaren, die niet gebaseerd is op voldoende wetenschappelijke gegevens. Het is onduidelijk of deze waarden daadwerkelijk aanwezig zijn. Om die reden zouden de aanwezige habitattypen op een kaart aangeduid moeten worden. Weer anderen menen dat de uitgangssituatie helder moet worden omschreven in het aanwijzingsbesluit. Tegelijkertijd zal er een termijn gegeven moeten worden waarbinnen de doelstellingen gerealiseerd moeten

⁵¹ Boer, T. den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 47. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

worden.

In de besluiten wordt er volgens insprekers niet ingegaan op de mogelijke gevolgen van klimaatverandering, terwijl deze veranderingen bepalend kunnen zijn voor de haalbaarheid van de natuurdoelen.

Er wordt bovendien gevraagd om de kernopgaven in de aanwijzingen op te nemen, dan wel het Natura 2000 doelendocument (2006) deel uit te laten maken van de aanwijzingsbesluiten. Uit het besluit zou duidelijk moeten blijken voor welke functie(s) en voor welke soort(en) het gebied wordt aangewezen, zodat duidelijk is of de soorten in al hun levensbehoeften worden beschermd. Daar waar niet alle levensbehoeften in een Natura 2000-gebied zijn beschermd dient te worden aangegeven waar de ontbrekende functies zijn gelegen en wat de beschermingsstatus is.

Er wordt gevraagd om rekening te houden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en lokale bijzonderheden. In dat verband wordt dan ook met nadruk gewezen op het belang van het gebied Oostelijke Vechtplassen voor de recreatie en de visserij.

Dat het concretiseren van maatregelen wordt doorgeschoven naar het beheerplan geeft voor veel insprekers onduidelijkheid; hierdoor kan het overleg over het beheerplan onder grote spanning komen te staan. Zij bepleiten duidelijke kaders voor het beheerplan, zodat er constructief aan de uitwerking kan worden gewerkt. Daarnaast wordt opgemerkt dat bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen alleen wordt uitgegaan van bestaande budgetten. Welke consequenties de instandhoudingsdoelstellingen hebben in financiële zin wordt pas duidelijk bij het tot stand komen van de beheerplannen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde zienswijzen worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Algemene instandhoudingsdoelstellingen

De algemene instandhoudingsdoelstellingen beogen de algemene hoofddoelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn in de individuele aanwijzingsbesluiten te verankeren. Daarmee wordt de bijdrage van de Nederlandse Natura 2000-gebieden aan het behoud van de biodiversiteit in Europa vastgelegd. Per gebied zijn de specifieke doelstellingen voor de relevante habitattypen en soorten nader omschreven. Op basis van deze instandhoudingsdoelstellingen en de algemene doelstellingen wordt naar een landelijk gunstige staat van instandhouding van de voor Nederland relevante habitattypen en soorten gestreefd. Dit houdt in dat het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat of van de soort stabiel moet zijn of moet toenemen; dit moet in de toekomst ook zo blijven. Een duurzaam behoud van een habitatype kan alleen maar gerealiseerd worden wanneer de planten- en diersoorten die typisch zijn voor de habitat behouden kunnen worden. Dit geldt ook voor de bescherming van een bepaalde plantensoort of diersoort. De betreffende soort kan alleen effectief beschermd worden wanneer de beschermingsmaatregelen zich, naast op de soort zelf, ook richten op het leefgebied van de soort. Zodoende strekt in een Natura 2000-gebied de instandhoudingsdoelstelling van een soort zich mede uit tot het leefgebied van de betreffende soort.

De formulering van de algemene instandhoudingsdoelstellingen is aangepast in hoofdstuk 5 van de Nota van toelichting van dit besluit. In de aangepaste formulering van het tweede algemene doel is niet de letterlijke tekst van de Habitatrichtlijn (artikel 2) gevolgd, omdat het in de Richtlijn een algemene doelstelling van de Richtlijn betreft en in dit geval om de gebiedsspecifieke invulling daarvan gaat. Meer in het bijzonder: een Europese Richtlijn kan een bijdrage leveren aan het waarborgen van de biologische diversiteit, maar een gebied kan alleen bijdragen aan het behoud van de biologische diversiteit. Verder is de term "natuurlijke kenmerken" in de algemene doelen gehandhaafd, omdat dit een begrip is dat in de Richtlijn ook gebruikt wordt in verband met de bescherming van de gebieden (artikel 6).

Verder geldt ook dat invloeden van buitenaf op het Natura 2000-gebied van grote invloed kunnen zijn op de staat van instandhouding van een habitatype of soort: de externe werking. De instandhoudingsdoelstelling richt zich op het gehele biotische en abiotische complex van factoren, die het habitatype of de soort haar specifieke aanzien geven en die noodzakelijk zijn voor het behoud van de biologische diversiteit van het gebied.

Met name bij vogels is een belangrijk deel van het leefgebied buiten het Natura 2000-gebied gehouden. Bij een aantal vogelsoorten gaat het daarbij vooral om de foerageergebieden. Deze bevinden zich in grote aaneengesloten agrarische gebieden of zijn buiten het Natura 2000-gebied gehouden omdat niet

gegarandeerd kon worden dat deze gebieden, zoals braakliggende bouwterreinen, hun huidige functie ook in de toekomst behouden. Deze gebieden spelen, vanwege het vervullen van een bepaalde (foerageer)functie voor de soort, een belangrijke rol bij het realiseren van een gunstige staat van instandhouding, zodat ook het verstoren van zo'n gebiedsfunctie van grote invloed kan zijn op de staat van instandhouding van de soort.

Contour "haalbaar en betaalbaar"

In de paragrafen 3.4 en 4.1.7 van de Nota van Antwoord staat aangegeven dat zowel de selectie als de begrenzing uitsluitend gebaseerd is op ecologische criteria. Dit betekent echter niet dat andere dan ecologische belangen geen rol hebben gespeeld bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Hierbij heeft het uitgangspunt "haalbaar en betaalbaar", zowel landelijk als per gebied, nadrukkelijk een rol gespeeld. Er is daarbij rekening gehouden met de economische en sociale belangen van de directe omgeving. Dit betekent in de praktijk dat voor een bepaald habitatype of soort de relatief grootste ecologische bijdrage komt van het gebied waar de ecologische vereisten reeds op orde zijn of waar ze op relatief eenvoudige wijze op orde te brengen zijn, om zodoende bij het opstellen van beheerplannen een evenwichtige balans tussen economie en ecologie na te kunnen streven.

In paragraaf 3.4 van de Nota van Antwoord staat dat Nederland zich inspant om zoveel mogelijk habitattypen en soorten in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Er kan echter geen onevenredige financiële inspanning verwacht worden om alle habitattypen en soorten te herstellen. Met oog hierop is voor een aantal soorten en habitattypen in het Natura 2000 doelendocument (2006, hoofdstuk 6) gekozen voor een lager niveau dan gunstige staat van instandhouding. In die gevallen wordt verbetering van de ecologische vereisten voorlopig niet realistisch geacht of staat de inspanning in geen verhouding tot de extra bijdrage die een gebied kan leveren aan de realisering van de Natura 2000-doelen op landelijk niveau. Anderzijds is het logisch dat een hogere inzet wordt nagestreefd voor habitattypen en soorten waar Nederland relatief belangrijk voor is en/of voor habitattypen en soorten die sterk onder druk staan. Dit geldt bijvoorbeeld voor het habitatype blauwgraslanden (H6410), een habitatsoort als de gestreepte waterroofkever (H1082) en een vogelsoort als de woudaap (A022). Voor dit habitatype en deze soorten zijn de ecologische omstandigheden nog niet op orde.

Contour "strategisch lokaliseren"

Bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen is ook geanticipeerd op bestaande plannen en projecten ter realisering van de Ecologische Hoofdstructuur en bestaand beleid met betrekking tot bijvoorbeeld mest en waterhuishouding. Dit is het gehanteerde principe van "strategisch lokaliseren": behoud of herstel nastreven daar waar de grootste potentie ligt en waar dit gemakkelijk kan zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de ecologische uitgangspunten en ambities. Om daaraan invulling te geven zijn diverse consultatierondes met deskundigen en terreinbeheerders gehouden en zijn analyses uitgevoerd, waaronder de knelpunten- en kansanalyse van KIWA Water Research/EGG-consult⁵².

In de toekomst zullen inspanningen voor het waterbeheer meer gericht moeten worden op het natuurbelang. Waar nodig is de begrenzing van gebieden aangepast om een op termijn duurzame situatie te verkrijgen. Voor een aantal habitattypen en soorten zijn gezien de urgentie ten aanzien van één of meerdere kernopgaven ("sense of urgency")⁵³, op de korte én lange termijn, aanvullende water- of beheermaatregelen nodig.

Trends, dynamiek en autonome ontwikkelingen

In het aanwijzingsbesluit staat het resultaat van de bovenstaande contouren uitgewerkt in de vorm van de instandhoudingsdoelstellingen. Op grond daarvan worden in het beheerplan de benodigde maatregelen uitgewerkt om de genoemde habitattypen en soorten in de gewenste staat van instandhouding te brengen of te behouden, zodat het gebied voldoende bijdrage kan leveren aan het realiseren van de gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Eén van de uitgangspunten in de Natura 2000 contourennotitie (2005)⁵⁴

⁵² KIWA & EGG (2007): Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000 gebieden. Versie 2007. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

⁵³ Een "sense of urgency" is toegekend aan een gebied als binnen tien jaar (na 2005) mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. Zie verder bijlage 2 begrippen en definities uit de Nota van Antwoord (2007).

⁵⁴ Ministerie van LNV (2005): Natura 2000 contourennotitie. Kaders voor Natura 2000-doelen, besluiten en beheersplannen. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

is dat doelstellingen in de tijd robuust geformuleerd moeten worden. Dit is gedaan om zo te kunnen anticiperen op bijvoorbeeld de natuurlijke dynamiek of mogelijke klimaatveranderingen. Als de instandhoudingsdoelstellingen niet gehaald lijken te worden, bijvoorbeeld omdat een populatie vogels of een bepaald habitatype ondanks de bescherming toch kleiner wordt, moet Nederland maatregelen nemen om deze ontwikkeling te keren. Artikel 6, tweede lid, van de Habitatrictlijn, verplicht de lidstaat namelijk om verslechtering van habitattypen en leefgebieden van (vogel)soorten te voorkomen. Soms zullen de genomen maatregelen niet werken, bijvoorbeeld bij klimaatverandering, een te grote externe beïnvloeding of als trekkende soorten in het buitenland negatief worden beïnvloed. Er zijn dan geen sancties. Gezien een aantal onzekerheden over te verwachten ontwikkelingen, die voortkomen uit natuurlijke dynamiek en klimaatveranderingen, is voor het jaar 2015 voorzien in een evaluatie van het Natura 2000 doelendocument (2006). Indien noodzakelijk worden dan ook de betreffende aanwijzingsbesluiten aangepast (zie Nota van Antwoord, paragraaf 3.19).

In bijlage B.4 van de Nota van toelichting van dit besluit wordt nader op de specifieke keuzes ingegaan.

Herijking instandhoudingsdoelstellingen

De lidstaten van de Europese Unie hebben de afspraak gemaakt om alle maatregelen te nemen die nodig zijn om een gunstige staat van instandhouding van de aangewezen soorten en habitattypen waarvoor gebieden zijn aangewezen te realiseren. Pas wanneer daadwerkelijk is gebleken dat de doelen om wat voor reden dan ook niet haalbaar zijn, bestaat er – zoals onder andere in paragraaf 1.4.1 van de Nota van Antwoord staat vermeld – een aantal momenten waarop de doelen bijgesteld kunnen worden. De drie momenten waarop de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden geëvalueerd en zo nodig kunnen worden bijgesteld (zie ook Nota van Antwoord, paragrafen 3.4 en 3.14):

- bij de definitieve aanwijzing;
- bij het opstellen van het beheerplan;
- bij de geplande evaluatie in 2015.

Ecologische samenhang en belangenafweging

De afweging tussen economie en ecologie moet zodanig plaatsvinden dat de gunstige staat van instandhouding van de habitattypen en soorten waar het gebied voor is aangewezen niet in gevaar komt. De situatie kan zich voordoen dat in een bepaald gebied een aantal habitattypen of soorten voorkomt, waarvoor geen instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld. Er is dan de inschatting gemaakt dat het betreffende habitatype of de betreffende soort weliswaar marginaal in het gebied aanwezig is, maar dat het gebied op termijn geen bijdrage kan leveren aan de instandhouding van het habitatype of de soort. Ook bij de formulering van een doel voor vogels is bepalend of het gebied een relevante bijdrage aan het realiseren van het landelijke doel levert of kan gaan leveren (zie ook paragraaf 3.11 van de Nota van Antwoord). Voor elk specifiek gebied komt het erop neer dat de instandhoudingsdoelstelling van een bepaald habitatype of bepaalde soort alleen in samenhang kan worden gezien met de instandhoudingsdoelstelling op landelijk niveau en in andere Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat er weliswaar landelijk per soort of per habitatype naar een gunstige staat van instandhouding moet worden gestreefd, maar dat deze situatie niet in elk gebied afzonderlijk hoeft te worden nagestreefd. Binnen dit kader kan ook rekening worden gehouden met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en lokale bijzonderheden.

Recreatie en toerisme (en visserij)

Beseft wordt dat Oostelijke Vechtplassen een belangrijk onderdeel uitmaakt van het toeristische product van de Provincies Noord-Holland en Utrecht. Het water is de belangrijkste trekpleister voor toeristen. Het toeristische bedrijfsleven vindt dat de aard van het gebied zo moet blijven. In die zin is het belang van een adequaat natuurbeheer ook in het belang van een gezonde toeristische sector. In onder meer paragrafen 4.1.3 en 4.1.4 van de Nota van Antwoord is ingegaan op de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven en de concurrentiepositie: afhankelijk van de bedrijfstak biedt de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied dikwijls nieuwe mogelijkheden.

Dit specifieke gebied is een natuurgebied waar, ondanks de toeristische druk, natuurwaarden zich hebben kunnen handhaven of kunnen ontwikkelen. Niettemin is het door de ongunstige staat van instandhouding van bijvoorbeeld een habitatype als kranswierwateren (H3140) en een habitatsoort als de gevlekte witsnuitlibel (H1042) noodzakelijk om een herstelopgave te formuleren. Wanneer er een herstelverplichting is, dient bij de te nemen maatregelen rekening te worden gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel

gebied. Bij het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen is dat gedaan. Het afwegen van ecologie en economie gebeurt ook in het stelsel van vergunningverlening. Zie verder paragraaf 3.5 van de Nota van Antwoord.

Dit gebied heeft een "sense of urgency" opgave voor watercondities. Dat betekent dat er op korte termijn maatregelen genomen zullen moeten worden, omdat herstel anders niet meer te realiseren zal zijn.

Onderbouwing besluiten

In diverse ecologische rapporten⁵⁵ en databanken zijn de natuurwaarden en vogelgegevens van Nederland beschreven. Het is voor de selectie of ecologische onderbouwing van een Natura 2000-gebied niet noodzakelijk dat de aanwezige natuurwaarden op kaart worden aangegeven. Wel wordt in paragraaf 4.4 van deze Nota van toelichting een globale, niet-uitputtende, omschrijving gegeven van de verspreiding van de habitattypen en soorten in dit gebied.

Het Natura 2000 doelendocument (2006) is één van de dragende beleidsdocumenten die aan de besluitvorming ten grondslag heeft gelegen. Het beleid zoals daar is uiteengezet, is bij de besluitvorming toegepast, maar het Natura 2000 doelendocument (2006) maakt géén onderdeel uit van het besluit. Met betrekking tot de vraag op welke wijze de gunstige staat van instandhouding voor een bepaald habitatype of een bepaalde soort kan worden bereikt, is er in de Nota van toelichting een uitgebreid overzicht opgenomen waarin alle gebieden staan vermeld waaraan voor het betreffende habitatype of de betreffende soort een doel is toegekend. Op deze wijze is na te gaan hoe de landelijke opgave over het Natura 2000-netwerk is verdeeld. Het is echter een indicatieve vermelding, want het is niet de bedoeling in deze aanwijzing een besluit te nemen over de instandhoudingsdoelstellingen van andere gebieden.

Kernopgaven

In paragraaf 1.3.4 van de Nota van Antwoord staat vermeld dat de kernopgaven een belangrijk hulpmiddel zijn bij de focus en eventuele prioritering binnen de Natura 2000-beheerplannen. Ze beschrijven de belangrijkste behoud- en herstelopgaven per Natura 2000-landschap en zijn in het Natura 2000 doelendocument (2006) toebedeeld aan gebieden. Het toevoegen van de kernopgaven aan de Nota's van toelichting bij de definitieve aanwijzingsbesluiten heeft geen meerwaarde, omdat die informatie is opgenomen in het Natura 2000 doelendocument (2006). De kernopgaven zijn in deze procedure dan ook niet aan inspraak onderhevig.

Ambitieniveau van de instandhoudingsdoelstellingen

Indien een soort of habitatype landelijk in een ongunstige staat van instandhouding verkeert, betekent dit niet automatisch dat in alle gebieden waar de betreffende waarde voorkomt hiervoor een hersteldoelstelling moet worden geformuleerd. In de Natura 2000 contourennotitie (2005) en het Natura 2000 doelendocument (2006) staan de hoofdlijnen voor het formuleren van de Natura 2000 doelen uitgewerkt. Daarmee is het Europese kader toegespitst op de Nederlandse situatie. Per gebied zijn er gebiedsdoelen opgesteld. Deze richten zich op de kwaliteit en oppervlakte van het habitatype of van het leefgebied van een soort. Voor soorten wordt daarnaast een doel gesteld voor de gewenste populatie. Voor sommige soorten en vrijwel alle vogels zijn hierbij richtinggevend aantal genoemd. Deze dienen als (minimale) draagkracht voor het leefgebied binnen de begrenzing van het gebied. In het geval van herstel is de uitwerking van de landelijke doelen middels het principe van "strategisch lokaliseren" bepaald. Dat wil zeggen dat de herstelopgave is neergelegd in de gebieden waar de meeste potentie is om het habitatype of het leefgebied van de soort te verbeteren. Voor verspreid voorkomende habitattypen en soorten is het niet mogelijk om de landelijke doelstellingen alleen binnen het Natura 2000-netwerk te realiseren. Opgaven buiten het Natura 2000-netwerk worden via ander natuurbeleid gerealiseerd, zoals de Flora- en faunawet en de Ecologische Hoofdstructuur. Voor een aantal habitattypen is in het Natura 2000 doelendocument de expliciete keuze gemaakt om niet te streven naar een gunstige staat van instandhouding (Natura 2000 doelendocument (2006), pagina 138).

Met betrekking tot de vogeldoelen is in het Natura 2000 doelendocument (2006) opgenomen dat voor een gebied "bij een stijgende en stabiele lokale trend" een behoudopgave wordt geformuleerd. Een stijgende

⁵⁵ Zie voor een overzicht van de bronnen onder andere Ministerie van LNV (2007): Nota van Antwoord. Inspraakprocedure aanwijzing Natura 2000-gebieden, bijlage 3. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

trend wordt als aanwijzing opgevat dat het leefgebied voor deze soorten al geschikt is en voldoende draagkracht heeft om bij te dragen aan een populatie hoger dan het gemiddelde in de periode 1999-2003. In dergelijke gevallen wordt volstaan met een behoudopgave omdat geen extra maatregelen ter verbetering van het leefgebied nodig worden geacht. In gevallen waarin de potentie van het gebied dusdanig wordt geacht dat de draagkracht van het gebied nog niet bereikt lijkt te zijn, wordt wel gestreefd naar herstel van de populatie. Naar verwachting zal herstel van de populatie in dit soort gevallen optreden, zolang het leefgebied behouden blijft.

Voor vogels geldt daarnaast dat bij behoudopgaven de aantallen gebaseerd zijn op het gemiddelde seizoensgemiddelde over de periode 1999-2003 (bij niet-broedvogels geldt de periode 1999/2000-2003/2004)⁵⁶. Bij herstelopgaven zijn de aantallen meestal gebaseerd op de historische potentie van een Natura 2000-gebied, dat is het maximaal aantal vastgestelde vogels (of broedparen) over een interval van enkele jaren gedurende de periode 1980-2003 (SOVON). Dit betekent dat op gebiedsniveau geen streefwaarden uit beschermingsplannen zoals het Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004 (2000) zijn gebruikt. Deze plannen hebben wel hun doorwerking gekregen in de landelijke instandhoudingsdoelstellingen en kunnen van belang zijn bij het opstellen van beheerplannen. Vervolgens is in de toelichtingen bij de instandhoudingsdoelstellingen aangegeven of het gebied met het gestelde doel ook kan voldoen aan de minimumeisen voor een sleutelpopulatie.

Ook voor broedvogels geldt dat bij verspreid voorkomende soorten het niveau van een sleutelpopulatie in een specifiek gebied soms niet gehaald kan worden. Vaak is dan op regionale schaal sprake van een min of meer samenhangende populatie met meerdere kernen (meta-populaties), die qua omvang wel het minimale niveau van de sleutelpopulatie overstijgt.

Bij de evaluatie in 2015 worden zowel de ambities van de gebiedsdoelen als de landelijke instandhoudingsdoelstellingen, in geval van broedvogels met inbegrip van het aantal sleutelpopulaties, tegen het licht gehouden en wordt bekeken of bijstelling nodig is.

Foerageerfunctie versus slaapplaatsfunctie

Een gebied kan voor een soort verschillende functies hebben. De meest voor de hand liggende zijn de foerageerfunctie en de slaapplaatsfunctie. Dit zijn de twee functies die in de toelichtingen benoemd worden. Slaapplaatsfuncties worden alleen benoemd bij soorten die groepsgewijs slapen, zoals zwanen, ganzen, smienten en steltlopers. Het niet noemen van een slaapplaatsfunctie bij soorten die overdag foerageren, hoeft dus niet altijd te betekenen dat de soort niet in het gebied slaapt. Bovendien zijn er nog andere functies mogelijk, zoals een functie als ruigebied. Die worden alleen in zeer voor de hand liggende situaties specifiek genoemd. Om geen functies uit te sluiten, is gekozen voor de volgende formuleringen:

1. *'Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaapplaats en als foerageergebied'*: Dit geldt voor soorten die groepsgewijs slapen of rusten (overtijen), en waarbij geen gegevens bekend zijn die aangeven dat de slaapplaatsfunctie de foerageerfunctie aantalsmatig overtreft.
2. *'Het gebied heeft voor de soort met name een functie als foerageergebied'*: Dit geldt voor soorten die individueel slapen of rusten, of voor soorten die buiten het betreffende Natura 2000 gebied groepsgewijs slapen (bijv. grasland waar overdag ganzen grazen).
3. *'Het gebied heeft voor de soort met name een functie als slaapplaats'*: Dit geldt voor soorten die groepsgewijs slapen of rusten (overtijen) in het betreffende gebied, maar die elders foerageren, bijv. hoogveengebieden als slaapplaats voor ganzen.

Doorgaans wordt één draagkrachtsindicatie (aantal) omschreven in het doel. Deze indicatie heeft voor de soort betrekking op de draagkracht voor één of meerdere functie(s) van het gebied: foerageer- of slaapplaatsfunctie, danwel foerageer én slaapplaatsfunctie.

Bij bovengenoemde formuleringen 2 en 3 heeft de draagkrachtsindicatie betrekking op de enkele genoemde functie, slaapplaats, danwel foerageergebied.

In geval van bovengenoemde formulering 1 heeft de draagkrachtsindicatie in principe betrekking op beide genoemde functies, behalve:

⁵⁶ SOVON & CBS (2005): Trends van vogelaantallen in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

- a) wanneer de aantallen slechts voor één van beide functies gelden wordt dit expliciet in de toelichting aangegeven, bijvoorbeeld: '*De draagkrachtindicatie heeft betrekking op de slaappleatsfunctie.*'
- b) wanneer voldoende gegevens voor handen zijn, dat voor beide functies apart een aantal in het doel is opgenomen.

Monitoring

Het ministerie van Economische Zaken (EZ) is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie en voor de monitoring van de staat van instandhouding van soorten en habitattypen op landelijk niveau. Het ministerie van EZ zorgt voor een landelijk monitoringssysteem. De gebiedsgerichte monitoring zal plaatsvinden op basis van de monitoringsparagraaf in de beheerplannen waarin ook rollen en verantwoordelijkheden zijn uitgewerkt. Voor zowel de landelijke als de gebiedsgerichte monitoring wordt momenteel - in samenhang - een programma van eisen ontwikkeld in overleg met de betrokken bevoegde gezagen (ministerie van EZ, ministerie van Infrastructuur en Milieu, ministerie van Defensie en de provincies (Interprovinciaal Overleg)). Zie ook paragraaf 1.5.1 van de Nota van Antwoord.

Nulsituatie of uitgangspunt

In paragraaf 3.18 van de Nota van Antwoord staat vermeld dat bij het vaststellen van de gebiedsdoelen niet is uitgegaan van een bepaald referentiejaar, zoals het moment van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied of aanmelding als Habitatrictlijngebied. Als uitgangspunt geldt echter wel dat er geen verslechtering mag optreden ten opzichte van 2004, het moment waarop door Brussel de communautaire lijst met Habitatrictlijngebieden is vastgesteld. Bij het vaststellen van de doelen is gekeken naar de staat van instandhouding van de betreffende soort of het habitatype op landelijk niveau. Ook is gekeken naar de (minimaal) benodigde oppervlakte leefgebied en/of habitatype om een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau te realiseren.

Die (landelijke) staat van instandhouding vormde mede de basis voor vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en/of habitattypen per gebied. In de Nota's van toelichting bij de besluiten is aangegeven of voor een soort of habitatype in een concreet gebied een behoud- of herstelopgave geldt. Zo is bijvoorbeeld een behoudopgave geformuleerd als er onevenredige maatregelen nodig zouden zijn om het gebied een grotere bijdrage te laten leveren.

Realisatietermijnen

Zoals in paragraaf 3.16 van de Nota van Antwoord wordt gesteld, zijn termijnen onmisbaar om de realisatie van doelen te plannen. Deze plannen zijn grotendeels afhankelijk van regionale en zelfs lokale omstandigheden. Daardoor zijn de op te stellen beheerplannen de aangewezen plaats voor het bepalen van de realisatietermijnen. Om die reden is ervan afgezien realisatietermijnen in de aanwijzingsbesluiten op te nemen.

Flankerend beleid

In paragraaf 5.8 van de Nota van Antwoord staat als uitgangspunt geformuleerd dat de instandhoudingsdoelstellingen met behulp van bestaande budgetten worden gerealiseerd. De "bestaande budgetten" waaruit realisatie van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen gefinancierd moet worden, zijn grotendeels opgenomen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) en de financiële middelen voor de bestrijding van verdroging in de zogenoemde TOP-lijst gebieden⁵⁷. Daarnaast is ook het bestaande beheerbudget voor Staatsbosbeheer een financieringsbron voor de instandhoudingsdoelstellingen. Waar de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen gekoppeld zijn aan waterkwaliteit kunnen de additionele kosten worden gefinancierd via het spoor van de Kaderrichtlijn Water. Veel subsidiemogelijkheden voor inrichting en (agrarisch) natuurbeheer zijn met het ILG onder verantwoordelijkheid van de provincies gekomen. Daartoe behoren de maatregelen die vallen onder het Subsidiestelsel Natuur- & Landschapsbeheer (vanaf 2010) en de provinciale subsidieregelingen zoals de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL). Verder is er in het kader van het LIFE+-programma vanuit de Europese Commissie geld beschikbaar voor overheden en NGO's voor co-financiering van de ontwikkeling, implementatie, monitoring, evaluatie en

⁵⁷ De door de provincies opgestelde lijsten met gebieden die in het kader van het verdrogingsbeleid met voorrang worden aangepakt.

communicatie van het Europees milieu- en natuurbeleid en van wetgeving op dit gebied, bijvoorbeeld voor projecten die gericht zijn op maatregelen voor behoud en herstel van Natura 2000-waarden.

4.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Een inspreker is van mening dat de gebruikte vegetatieopnamen voor het overgrote deel sterk zijn verouderd. Zo blijkt volgens de inspreker dat een groot deel van de vegetatieopnamen heeft plaatsgevonden in de periode voor 2000. De inspreker is van mening dat dit soort vegetatieopnamen geen basis kunnen vormen voor besluiten tot aanwijzing van speciale beschermingszones.

De selectieprocedure heeft in meerdere stappen plaatsgevonden en heeft in juni 2003 geleid tot een lijst van gebieden die bij de Europese Commissie is aangemeld. In de selectieprocedure voor de Natura-2000 gebieden is steeds de meest actuele kennis gebruikt die op dat moment beschikbaar was, zelfs als deze nog niet formeel was gepubliceerd. In veel gevallen heeft terreinbezoek plaatsgevonden en zijn de betreffende terreinbeheerders geconsulteerd om gegevens te verifiëren. Bij het opstellen van het aanwijzingsbesluit worden de gegevens geactualiseerd en ook ingebrachte zienswijzen kunnen van invloed zijn. In dit geheel vormen de vegetatieopnamen wel degelijk een basis voor dit besluit.

Een inspreker geeft aan dat uit de gegevens uit de concept-Atlas Natura 2000 Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen duidelijk naar voren komt dat het niet logisch is om het Naardermeer (094) los te beoordelen van de Oostelijke Vechtplassen. Geografisch is het één gebied voor bijvoorbeeld porseleinhoen (A119), tafeleend (A059), slobbeend (A056), krakeend (A051), rietzanger (A295) en overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden (H7140B). Volgens de inspreker hebben alle vogels en habitattypen een plek. De inspreker is van mening dat het Naardermeer en de Oostelijke Vechtplassen dus ook voor overeenkomstige doelstellingen moeten worden aangewezen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Beide gebieden zijn al eerder aangewezen als Vogelrichtlijngebied en deze aanwijzingen staan rechtens vast. Het Vogelrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen is van de twee gebieden als laatste aangewezen (2000) en daarbij is er in de paragraaf "Aanduiding van het leefgebied" (zie de appendix bij deze Nota van toelichting) geen verband gelegd met het leefgebied van de aangewezen soorten in het Naardermeer. Voorzover beide gebieden wel voor dezelfde soorten zijn aangewezen is dat gebeurd omdat de gebieden zelfstandig voldoen aan de criteria voor opname van deze soorten. Afstemming tussen beide gebieden is wel mogelijk in het kader van de beheerplannen.

Meerdere insprekers geven aan dat het ontwerp-aanwijzingsbesluit verzuimt om bij het omschrijven van de instandhoudingsdoelstellingen voor meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150), overgangs- en trilvenen (H7140), hoogveenbossen (H91D0) en gestreepte waterroofkever (H1082) rekening te houden met het feit dat de huidige mate van instandhouding in vergelijking met die van bij de aanmelding bij de Europese Commissie matig tot zeer sterk is afgenomen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. In geval dat de kwaliteit van een habitatype of leefgebied van een soort is verslechterd ten opzichte van het moment van vaststelling van de communautaire lijst (2004), dient de kwaliteit te worden hersteld tot het oorspronkelijk niveau bij een doelstelling gericht op behoud, of verbeterd bij een doelstelling gericht op verbetering van de kwaliteit. De doelstellingen van de genoemde Natura 2000-waarden zijn passend bij de situatie in het gebied, zie hoofdstuk 5 van de Nota van toelichting.

Een inspreker wijst op tegenstrijdige instandhoudingsdoelstellingen. Het gebied is onder meer aangewezen voor de niet-broedende vogelsoorten aalscholver (A017), kolgans (A041), grauwe gans (A043), smient (A050), krakeend (A051), slobbeend (A056) en tafeleend (A059). Volgens de inspreker foerageren deze soorten over het algemeen buiten het gebied. 's Nachts belanden de uitwerpselen in de plassen. Dit leidt volgens de inspreker tot een dermate grote toename van voedingsstoffen dat de waterkwaliteit en helderheid daarvan nadelige gevolgen ondervindt. Instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen die afhankelijk zijn van helder water zoals kranswierwateren (H3140) en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150) kunnen daarmee strijdig zijn met de genoemde vogelsoorten. Daarnaast begrazen vooral ganzen de oevers, waardoor waterriet onvoldoende tot ontwikkeling kan komen. Het ontbreken van waterriet kan

vervolgens leiden tot het niet behalen van andere Natura 2000-doelstellingen. De inspreker stelt voor om bij het opstellen van het beheerplan hier aandacht aan te besteden door een zoneringsaanpak te geven waar trekkende vogelsoorten wel en niet gewenst zijn.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De instandhoudingsdoelstellingen worden naar omvang, tijd en ruimte nader uitgewerkt in het beheerplan. Dit geldt ook voor de maatregelen die moeten worden genomen om de gestelde doelen te realiseren.

Een inspreker stelt dat de kleine modderkruiper (H1149) niet specifiek is voor het gebied en dat bij de landelijke doelstelling van uitbreiding van de populatie het gebied nauwelijks een rol speelt. De inspreker verzoekt daarom om de kleine modderkruiper niet als Habitatrichtlijnsoort op te nemen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De kleine modderkruiper komt zeer algemeen voor in het gebied. Ook voor soorten die niet hebben geleid tot de selectie van een Habitatrichtlijngebied, maar die wel in een dergelijk gebied voorkomen, zullen instandhoudingsdoelstellingen en maatregelen worden opgesteld. De landelijke doelstelling betreft een behoudopgave. De gebiedsdoelstelling sluit hierop aan.

Een inspreker stelt dat de grote modderkruiper (H1145) voorkomt in Polder Westbroek. Deze soort is niet opgenomen. De inspreker adviseert om voor deze soort in dit gebied de volgende instandhoudingsdoelstelling te formuleren en op te nemen in het ontwerp-aanwijzingsbesluit: "behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie".

De zienswijze is overgenomen. Zie bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

Meerdere insprekers stellen dat uit onderzoek is gebleken dat het gebied van groot belang is voor de zeggekorfslak (H1016). De insprekers verzoeken om de Oostelijke Vechtplassen aan te wijzen voor de zeggekorfslak.

De zienswijze is overgenomen. Zie bijlage B.1 van deze Nota van toelichting.

Een inspreker meldt dat de roerdomp (A021), purperreiger (A029) en porseleinhoen (A119) praktisch zijn verdwenen uit de Westbroekse Zodden, de Tienhovense Plassen en uit de Vogelrichtlijngebieden rondom de Loosdrechtse Plassen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. De Oostelijke Vechtplassen zijn in 2000 (gewijzigd in 2003 en 2004) voor de genoemde soorten aangewezen als Vogelrichtlijngebied en dat betekent dat soorten en leefgebieden ten minste behouden moeten worden. Zie ook de appendix bij de Nota van toelichting.

Een inspreker is van mening dat het hanteren van landelijke gegevens van de woudaap (A022), purperreiger (A029) en ijsvogel (A229) voor het aanwijzen van belangrijke broedgebieden in het gebied pertinent onjuist is. Volgens de inspreker zijn alle broedgevallen van deze soorten door de aanwezigheid van vossen gedoemd te mislukken.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Het gebied is in 2000 voor onder andere de genoemde soorten aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Deze aanwijzing staat rechtens vast. Zie ook de appendix bij de Nota van toelichting. Beheermaatregelen dienen in het beheerplan aan de orde te komen.

Meerdere insprekers geven aan dat het ontwerp-aanwijzingsbesluit verzuimt om bij het omschrijven van de instandhoudingsdoelstellingen voor Vogelrichtlijnsoorten in te gaan op het feit dat de staat van instandhouding van de woudaap (A022), purperreiger (A029) en zwarte stern (A197) sterk verslechterd is ten opzichte van de situatie bij aanmelding bij de Europese Commissie.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. In het algemeen is er op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn geen verplichting om populaties van soorten in een op grond van de Vogelrichtlijn aangewezen gebied te handhaven in een omvang die overeenkomt met die op het moment waarop uitvoering moest zijn gegeven aan de op grond van die richtlijn geldende verplichtingen. Bij de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen is de historische ontwikkeling bezien.

Een inspreker merkt op dat voor de purperreiger (A029) een behoudsdoelstelling is geformuleerd op basis van de recente toename. Volgens de inspreker laat de trend echter fluctuaties zien, en meest recentelijk juist een afname. De aanwezigheid van de vos hoeft bij een juiste inrichting en beheer geen beperkende factor te zijn voor purperreigerkolonies. Het gebied biedt daarom zeker perspectief voor herstel, aldus de inspreker. Mede met het oog op de landelijke doelstelling verzoekt de inspreker om een hersteldoel voor de purperreiger te formuleren. Het gebied heeft de potentie een kernpopulatie te herbergen.

De zienswijze heeft deels geleid tot aanpassing van het besluit. Het populatieaantal in de doelstelling is aangepast. De historische trend is op de lange termijn bezien stabiel zodat gekozen is voor behoud omvang en kwaliteit leefgebied. Zie verder bijlage B.4 van de Nota van toelichting.

Een inspreker stelt voor om aan de toelichting van de purperreiger (A029) op pagina 19 van het ontwerp-aanwijzingsbesluit: "Het voortbestaan is afhankelijk van geschikte broedlocaties: natte, eilandsgewijs optredende, rietvelden." het volgende toe te voegen: "Het voortbestaan is afhankelijk van geschikte voedselgebieden: rustige, slootrijke, vochtige graslanden." Volgens de inspreker zal alleen bij beschikbaarheid van voldoende voedselgebied het gebied voldoende draagkracht voor een sleutelpositie kunnen leveren.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Ecologische vereisten zijn verwijderd uit de toelichting omdat ze in het algemeen zijn beschreven in het Natura 2000 profielendocument en gebiedsspecifiek kunnen worden uitgewerkt in het beheerplan.

Een inspreker constateert dat in artikel 2 en in paragraaf 4.2.3 van het ontwerp-aanwijzingsbesluit de soorten snor (A292), rietzanger (A295) en grote karekiet (A298) ten onrechte niet zijn aangemerkt als broedvogel, maar wel als trek- en overwinteringvogel. In paragraaf 5.5 van het ontwerp-aanwijzingsbesluit worden voor de snor, rietzanger en grote karekiet als broedvogelsoorten overigens wel instandhoudingsdoelstellingen beschreven. De inspreker verzoekt om snor, rietzanger en grote karekiet overal als broedvogel te vermelden.

De zienswijze is niet overgenomen. In artikel 2, sub C en paragraaf 4.2.3 van het ontwerpbesluit worden de vogelsoorten genoemd die op Bijlage I van de Vogelrichtlijn staan. Snor, rietzanger en grote karekiet zijn echter geen Bijlage I-soorten en staan daarom vermeld in artikel 2, sub d en paragraaf 4.2.4 van het ontwerpbesluit. Dit is een opsomming van trekvogelsoorten zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn, waarvoor eveneens gebieden aangewezen worden. Dit kunnen naast overwinterings- en doortrekgebieden ook broedgebieden zijn, omdat deze gebieden ook deel uitmaken van de trekroute van genoemde vogelsoorten.

Een inspreker merkt op dat uit het Beleidsbesluit Binnenvisserij naar voren komt dat nieuwe broedkolonies aalscholver (A017) voorkomen dient te worden. Uit onderzoek blijkt dat vooral 's winters de visbestanden kwetsbaar zijn voor predatie. Dit onderzoek sluit niet uit dat de invloed van aalscholver groter is dan werd gedacht. De inspreker stelt dat de uitkomsten van dit onderzoek gevolgen kan hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van de aalscholver. De inspreker is dan tegen het opnemen van de aalscholver als doelsoort voor deze gebieden, gebaseerd op de draagkracht van deze gebieden. De inspreker meldt dat de aanwijzing van het gebied omwille van de foerageerfunctie in strijd is met het in ontwikkeling zijnde aalbeheerplan. De inspreker verzoekt om de aalscholver niet als doelsoort op te nemen, gelet op de landelijk gunstige staat van instandhouding van de aalscholver en de landelijk ongunstige staat van instandhouding van de aalstand.

De zienswijze is niet overgenomen. De instandhoudingsdoelstelling voor de aalscholvers betreft niet-broedvogels. De bepaling over broedkolonies uit het Beleidsbesluit Binnenvisserij is daarom niet van toepassing. Daarnaast betreffen de in het aalbeheerplan geformuleerde maatregelen ter verbetering van de populatie aal in Nederland niet het terugdringen van predatoren waaronder de aalscholver⁵⁸. Het gebied kwalificeert voor de aalscholver en om die reden is er een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd.

Meerdere insprekers merken op dat in het ontwerp-aanwijzingsbesluit het nonnetje (A068) staat vermeld als broedvogel. Volgens de insprekers is deze soort echter een niet-broedvogel (wintergast) in het gebied. De insprekers verzoeken daarom om het nonnetje op te nemen als niet-broedvogel.

De zienswijze heeft niet geleid tot wijziging van het besluit. Het nonnetje is conform het ontwerp-aanwijzingsbesluit opgenomen als niet-broedvogel. Zie paragraaf 5.6 van de Nota van antwoord.

Een inspreker merkt op dat een aantal wezenlijke aan het moeras gebonden vogelsoorten ontbreken in de aanwijzing. Volgens de inspreker is dit onder andere de broedvogel bruine kiekendief (A081). Deze soort komt volgens de inspreker wel voor in het gebied en is ook gebonden aan het moeras. De inspreker verzoekt om de bruine kiekendief op te nemen, met instandhoudingsdoelstellingen, in het gebied.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Het is onzeker of het gebied voldoet aan het 1%-criterium voor opname van de soort in de peilperiode 1999-2003. Met het beschikbare materiaal is het niet mogelijk om een schatting te maken van het totaal aantal territoria in het gebied.

Een inspreker stelt dat het gebied in de winter van belang is als rustgebied voor een groot aantal van de overwinterende watervogels, waaronder kuifeend (A061). In de aanwijzing ontbreekt volgens de inspreker daarom de kuifeend.

De zienswijze is niet overgenomen. Van de kuifeend is niet ten minste 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied aanwezig. Het gemiddelde seizoensmaximum over de peilperiode 1999/2000-2003/2004 is 789 vogels. De 0,1% norm is 1.200 vogels. Het gebied is daarmee van geringe betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort als niet-broedvogel.

Een inspreker merkt op dat een aantal wezenlijke aan het moeras gebonden vogelsoorten ontbreken in de aanwijzing. Het gebied wordt tijdens de vogeltrek in het voor- en najaar bezocht door de rustende en foeragerende visarend (A094). Deze in de aanmelding niet vermelde soort komt volgens de inspreker wel voor in het gebied en is ook gebonden aan het moeras. De inspreker verzoekt om deze soort op te nemen, met instandhoudingsdoelstellingen, in het gebied.

De zienswijze is niet overgenomen. Op grond van toegenomen kennis over aantallen, verspreiding en populatieomvang zijn voor deze soort alleen voor de vijf gebieden met de grootste bijdrage instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Dit gebied behoort niet tot deze selectie en is daarmee van geringe betekenis voor de landelijke staat van instandhouding van deze soort als niet-broedvogel.

Een inspreker merkt op dat een aantal wezenlijke aan het moeras gebonden vogelsoorten ontbreken in de aanwijzing. Dit geldt volgens de inspreker onder andere voor de broedvogels boomvalk, kwak en sprinkhaanzanger. De inspreker stelt dat deze soorten wel voorkomen in het gebied en ook gebonden zijn aan het moeras. De inspreker verzoekt om deze soorten, met instandhoudingsdoelstellingen, op te nemen in het gebied.

De zienswijze is niet overgenomen. De genoemde vogelsoorten behoren niet tot de soorten waarvoor Nederland gebieden aanwijst. Zie voor meer informatie bijlage 1 van de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn⁴³.

⁵⁸ Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, 28 september 2011, nr. 201003091/1/R2

5 REACTIES OVER DE RECHTSGEVOLGEN

5.1 ALGEMEEN

Er wordt door diverse insprekers gewezen op het feit dat de gevolgen van het huidig gevoerde natuurbeleid een onevenredige belasting vormen voor de bevolking rondom het Natura 2000-gebied. Men stelt dat het onmogelijk is om op basis van de stukken te bepalen wat de gevolgen van de aanwijzing zijn voor de individuele bedrijfsvoering. De scheiding in tijd tussen het aanwijzingsbesluit en het beheerplan wordt daarvoor verantwoordelijk gehouden. Daarnaast worden er veel opmerkingen gemaakt en vragen gesteld over de diverse facetten van bestaand gebruik, de externe werking, de relatie met het toetsingskader Ammoniak en Natura 2000, de relatie met de Kaderrichtlijn Water en de relatie met bestemmingsplannen en andere ruimtelijke plannen zoals het Tweede Structuurschema Elektriciteitsvoorziening (SEVII). Enkele insprekers wijzen er op dat 1 oktober 2005 (de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) niet als peildatum voor bestaand gebruik kan dienstdoen.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Externe werking

Het is moeilijk aan te geven wat de precieze omvang van de externe werking van een bepaalde activiteit is. In paragraaf 4.3 van de Nota van Antwoord staat dat dit afhangt van de aard van de activiteit zelf, de intensiteit ervan en de gevoeligheid van de aanwezige habitattypen en soorten. Het valt op voorhand dus niet te zeggen of er beïnvloeding plaatsvindt. Dat betekent dat wanneer niet uitgesloten kan worden dat een Natura 2000-gebied door een bepaalde activiteit wordt beïnvloed, er bekeken moet worden of er op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een vergunningplicht voor een bepaalde activiteit aan de orde is. Het is dus evenmin aan te geven waar de externe werking van een bepaalde activiteit eindigt.

In het beheerplan zal duidelijkheid gegeven worden voor welke activiteiten een vergunningplicht aan de orde kan zijn. De afstand tussen de locatie van de activiteit en de te beschermen natuurwaarden is daarbij niet altijd doorslaggevend; het gaat er om of een bepaalde activiteit al dan niet de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, waar habitattypen en leefgebieden van soorten onderdeel van uitmaken, kan aantasten.

Rond de Natura 2000-gebieden wordt, volgens sommige insprekers, een beschermingszone ingesteld van 3.000 meter. Dat is echter niet van toepassing op de beoordeling van effecten op Natura 2000-gebieden. In het kader van de Interimwet ammoniak en veehouderij⁵⁹ werd in verband met de ammoniakdepositie een zone van 3.000 meter gehanteerd. Binnen die zone was de beïnvloeding door een veehouderijbedrijf van verzuringsgevoelig gebied nog meetbaar. Tot deze grens kon een vergunningplicht voor deze verzuringsgevoelige gebieden aan de orde zijn. Deze grens is inmiddels vervallen. Natura 2000 is gericht op de bescherming van de in het gebied voorkomende habitattypen en soorten. Een exacte grens waar de externe werking ophoudt, is in algemene zin niet aan te geven. Dit wordt van geval tot geval beoordeeld. Bepalend is dus niet de afstand, maar of er sprake kan zijn van verslechtering of significante verstoring van natuurwaarden in het betreffende gebied.

Beschermde natuurmonumenten

In de paragrafen 3.15, 4.6.4 en 4.6.9 van de Nota van Antwoord staat dat een belangrijk deel van de aan te wijzen Natura 2000-gebieden, zoals dit gebied, reeds onder de oude Natuurbeschermingswet als beschermd of als staatsnatuurmonument was aangewezen. Op grond van artikel 15a van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt een besluit tot aanwijzing van een beschermd natuurmonument zodra het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied en voor zover het beschermd natuurmonument binnen dat Natura 2000-gebied ligt. Dat betekent dat wanneer een deel van het beschermd natuurmonument buiten het Natura 2000-gebied ligt, de oude aanwijzing als natuurmonument voor dat gebiedsdeel van kracht blijft. Voor Vogelrichtlijngebieden was dit reeds aan de orde.

De instandhoudingsdoelstelling heeft, voor het deel van het Natura 2000-gebied waarop de aanwijzing als beschermd natuurmonument betrekking had, vanaf dat moment mede betrekking op de doelstellingen van

⁵⁹ Wet van 9 juni 1994, houdende tijdelijke regeling inzake de ammoniakdepositie veroorzaakt door veehouderijen (Interimwet ammoniak en veehouderij). Staatsblad 1994, nr. 634.

dat beschermde natuurmonument ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis. Bepalingen uit de aanwijzingen tot beschermd natuurmonument over natuurschoon, rust, stilte en over de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermde natuurmonument blijven gewoon van kracht en kunnen mede de inhoud van het beheerplan gaan bepalen. Zie voor verdere toelichting met betrekking tot beschermde natuurmonumenten paragraaf 5.7 Beschermde natuurmonumenten van de Nota van toelichting.

Bestaand gebruik: peildatum en vergunningplicht

Het aanwijzen van een Natura 2000-gebied leidt niet tot een verbod op het verrichten van bepaalde handelingen zoals fietsen, wandelen of het laten loslopen van de hond. In het aanwijzingsbesluit staat alleen voor welke waarden het gebied is aangewezen, welke instandhoudingsdoelstellingen gelden en wat de grens van het betreffende gebied is. In het besluit zelf is niet aangegeven of, en onder welke voorwaarden, een activiteit kan worden toegestaan.

Op grond van de huidige Natuurbeschermingswet 1998 geldt een vergunningplicht voor activiteiten in en om Natura 2000-gebieden die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

In de wet is op deze vergunningplicht een uitzondering gemaakt voor bestaand gebruik. Bestaand gebruik is als gevolg van de wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 door de Crisis- en herstelwet altijd vergunningvrij, tenzij het gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. De Natuurbeschermingswet 1998 omschrijft bestaand gebruik als *“gebruik dat op 31 maart 2010 bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn bij het bevoegd gezag.”*

Om te voorkomen dat het bestaand gebruik de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied verslechtert en dat er door bestaand gebruik storende factoren optreden die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen een significant effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, draagt het bevoegd gezag de verantwoordelijkheid dat er in het gebied passende maatregelen genomen worden. In het uiterste geval kan dit betekenen dat op last van het bevoegd gezag het bestaande gebruik wordt stilgelegd.

In het beheerplan zal het bestaand gebruik beschreven moeten worden en zal zo nodig aan voorwaarden worden gebonden.

Doorwerking aanwijzing in andere plannen

De verplichting om Natura 2000-gebieden aan te wijzen volgt direct uit de Habitatrichtlijn en uit de Vogelrichtlijn. Mede op basis van Europeesrechtelijke uitspraken kan er bij de selectie en bij de begrenzing van Natura 2000-gebieden uitsluitend van ecologische criteria worden uitgegaan. Dat betekent in de praktijk dat de grenzen van deze gebieden zijn bepaald door het gebruik dat de betreffende planten- en diersoorten van het gebied maken. Terreindelen die van mindere kwaliteit zijn, kunnen deel uitmaken van Natura 2000-gebieden als herstel van die terreinen haalbaar is en als ze nodig zijn voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daardoor zal de begrenzing van zo'n gebied niet in alle gevallen overeenkomen met de bestemming die in een vastgesteld bestemmingsplan aan het gebied is toegekend. In het uiterste geval zou dat kunnen betekenen dat een bepaalde bestemming die in een bestemmingsplan aan zo'n gebied rechtsgeldig is toegekend, toch niet gerealiseerd kan worden, omdat daarvoor geen vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 kan worden verleend. In paragrafen 4.2 en 6.1 van de Nota van Antwoord wordt hierop verder ingegaan. Ook voor reconstructieplannen⁶⁰, provinciale waterplannen en waterbeheerplannen van de waterschappen geldt een gelijksoortige situatie. Het kan zijn dat dit soort

⁶⁰ Plannen op grond van de Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van concentratiegebieden (Reconstructiewet concentratiegebieden). Staatsblad 2002, nr. 115.

plannen nog onvoldoende concreet zijn om ze op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden te toetsen, maar op een gegeven moment zullen al deze plannen, al dan niet bij hun nadere uitwerking, bij het opstellen van beheerplannen afgestemd worden (zie ook paragraaf 6.3.2 van de Nota van Antwoord).

Veiligheid waterkering en kustbeheer in relatie tot Natura 2000

De veiligheid van de gebieden geldt als een dwingende reden van groot openbaar belang die, bij afwezigheid van alternatieven, ingrepen met een significant effect in het Natura 2000-gebied rechtvaardigen. Dat betekent dat Natura 2000 het waarborgen van de (kust- en water)veiligheid niet in de weg zal staan. Zie ook paragraaf 6.3.3 van de Nota van Antwoord. Projecten, plannen en afspraken die verband houden met het kustbeheer komen aan de orde in de Natura 2000-beheerplannen (zie ook paragraaf 1.1.8 van de Nota van Antwoord).

Relatie met stikstof

Stikstof is een groot probleem bij de implementatie van Natura 2000 en daarmee het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Van de 166 aangewezen natuurgebieden in Nederland zijn er 133 stikstofgevoelig. In Nederland wordt het probleem van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zwaarder gevoeld dan in de ons omringende landen. Dat heeft te maken met het feit dat we in een dicht bevolkt land leven, waarin kwetsbare natuur en bijvoorbeeld (snel)wegen dicht bij elkaar liggen. Om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen realiseren moet de neerslag van stikstof uit vooral landbouw, verkeer en industrie minder worden.

Tegen die achtergrond is het steeds moeilijker vergunningen te verlenen voor nieuwe economische activiteiten die tot extra uitstoot van stikstof (kunnen) leiden in en rond de natuurgebieden. Projecten kunnen alleen doorgang vinden indien aangetoond kan worden dat er geen verslechtering van de kwaliteit van de habitats⁶¹ optreden en de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied niet in gevaar komen.

In het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen is het habitatype overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (H7140B) het meest gevoelig voor stikstof⁶².

In 2007 is het toetsingskader ammoniak en Natura 2000 vastgesteld. Met behulp van dit toetsingskader konden provincies relatief eenvoudig beoordelen of er zich nieuwe bedrijven konden vestigen. In maart 2008 oordeelde de Raad van State dat dit toetsingskader onvoldoende zekerheid biedt over het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de minister van het voormalig ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Taskforce Trojan ingesteld. Deze Taskforce heeft vervolgens een handreiking opgeleverd waarmee het bevoegd gezag maatwerk kan leveren bij de beoordeling van (nieuwe) activiteiten. Deze maatwerkoplossing bleek echter niet altijd werkbaar in de praktijk. Vervolgens is de commissie Huys gevraagd om een advies. Samengevat luidde dit advies dat er ruimte is voor economische ontwikkeling in Natura 2000 gebieden mits wordt zeker gesteld dat ecologische en economische doelen gelijktijdig en in samenhang worden beschouwd. Om dat uitgangspunt in de praktijk toepasbaar te maken is er gestart met de programmatische aanpak stikstof (PAS).

Duidelijk is dat het stikstofprobleem te groot is voor één partij. Essentie is dat de PAS in beeld brengt wat de bijdrage op verschillende niveaus (generiek, provinciaal, gebiedsgericht) en van verschillende sectoren (landbouw, verkeer, industrie) is aan de oplossing van het probleem. Onder oplossing verstaan we het geleidelijk maar onvermijdelijk omlaag brengen van de stikstofdepositie, waardoor de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden, maar waarbij economische ontwikkelingen mogelijk blijven. Dit wil niet zeggen dat iedere economische ontwikkeling mogelijk blijft. Het incalculeren van ruimte voor economische ontwikkelingen (ontwikkelingsruimte) maakt onderdeel uit van de aanpak.

Meer informatie over de stand van zaken rond de PAS is te vinden op de website: <http://pas.natura2000.nl/>

⁶¹ Het betreft zowel stikstofgevoelige habitattypen als stikstofgevoelige leefgebieden van Natura 2000-soorten.

⁶² H.F. van Dobben, R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra. Alterra-rapport

Kaderrichtlijn Water

Oostelijke Vechtplassen maakt deel uit van het stroomgebiedbeheerplan voor de Rijn-Delta⁶³ dat in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vastgesteld is. Natura 2000-gebieden zijn in de stroomgebiedbeheerplannen opgenomen als gebieden waar water een bijzondere bescherming behoeft. De in de stroomgebiedbeheerplannen opgenomen milieudoelstellingen en bijbehorende maatregelen moeten dan ook overeenstemmen met de doelen van Natura 2000. De afstemming van doelen en de weergave daarvan in het stroomgebiedbeheerplan beperkt zich tot die delen van de doelstellingen van Natura 2000 die een relatie hebben met de ecologische of chemische kwaliteit van het water.

Het stroomgebiedbeheerplan wordt uitgewerkt in de provinciale waterplannen en in waterbeheerplannen van waterschappen. Daar waar in de afstemming strijdigheid kan ontstaan wordt maatwerk toegepast en wordt afhankelijk van de situatie de KRW of de Vogel- en Habitatrichtlijnen als richtinggevend genomen. Tot gebiedsspecifiek maatwerk behoort bijvoorbeeld de door de waterschappen opgestelde Gewenst Grond en Oppervlakte Water Regimes (GGOR's)⁶⁴.

Waar nodig zullen de lokale watervereisten en de daarvoor benodigde maatregelen verder worden uitgewerkt en in de Natura 2000-beheerplannen worden opgenomen.

Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 6.3.

Waterwinning

Zie ook Nota van Antwoord 4.5.2.

5.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE RECHTSGEVOLGEN

Een inspreker stelt dat bijvangsten in de visserij niet veel voorkomen, maar niet te vermijden zijn. Volgens de inspreker zullen de bijvangsten toenemen indien in de toekomst de aantallen van bittervoorn (H1134), kleine modderkruiper (H1149) en rivierdonderpad (H1163) toenemen. De inspreker stelt dat de vissers in het gebied op een zorgvuldige en verantwoorde wijze omgaan met de huidige populaties bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad. De inspreker verzoekt daarom om bij het vervolgetraject geen consequenties voor de visserij te verbinden aan deze doelstellingen.

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het besluit. Tijdens de beheerplanprocedure zal gekeken worden hoe visserij gecombineerd kan worden met het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

Een inspreker is van mening dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de wijze waarop in jurisprudentie gebruik wordt gemaakt van termen als "natuurlijke kenmerken" en "instandhoudingsdoelstellingen". Hieruit zou volgens de inspreker kunnen volgen dat zowel in de benodigde passende beoordelingen als in juridische procedures onduidelijkheid ontstaat met betrekking tot de afbakening van benodigde toetsing. Dit is problematisch voor een bestaande activiteit als de visserij die vaak effecten heeft voor de bevestigde doelsoorten. Wordt een vissoort als onderdeel van het ecosysteem toegerekend aan de instandhoudingsdoelstellingen en heeft een vorm van visserij hierop een effect dan zou geconcludeerd kunnen worden dat deze vorm van deze visserij de natuurlijke kenmerken van het gebied aantast, aldus de inspreker.

Het in de zienswijze genoemde begrip "doelsoorten" heeft als zodanig geen betekenis binnen Natura 2000. Vissen behoren echter wel tot de soortgroepen waaruit typische soorten zijn geselecteerd die in de habitattypen voorkomen. Deze typische soorten behoren tot de te behouden of verbeteren kwaliteit zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstellingen. Activiteiten die daarop een negatief effect kunnen hebben, zullen daarom ook op typische vissoorten moeten worden getoetst. Dat hoeft dus niet via het begrip "natuurlijke kenmerken", maar volgt rechtstreeks uit de inhoud van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Zie verder paragraaf 5.1 Bestaand gebruik: peildatum en vergunningplicht.

⁶³ <http://www.kaderrichtlijnwater.nl/uitvoering/>

⁶⁴ De te nemen maatregelen voor grondwater worden gebiedsspecifiek vastgesteld via het GGOR in het stroomgebiedbeheerplan dat opgesteld wordt naar aanleiding van de Kaderrichtlijn Water (EU-richtlijn voor waterkwaliteit).

6 REACTIES OVER DE RELATIE MET DE BEHEERPLANNEN

6.1 ALGEMEEN

De wijze waarop de instandhoudingsdoelstellingen al dan niet verwezenlijkt moeten worden, wordt in vele zienswijzen aan de orde gesteld. Zo wordt in verschillende zienswijzen de wens uitgesproken om de plannen zo te ontwikkelen dat daardoor de aanwezige natuurwaarden zich kunnen verbeteren en voor de komende generaties behouden blijven. Er wordt gewezen op de diverse vormen van ongewenst gebruik van het gebied. In weer andere zienswijzen is men van mening dat bepaalde vormen van gebruik geen negatieve invloed op de natuurwaarden hebben en wordt bepleit dat het huidige landgebruik ongehinderd voortgang moet kunnen vinden. In een ander verband wordt er zorg uitgesproken over de bescherming van soorten als de zwarte stern (A197)) en noordse woelmuis (H1340). Er wordt opgemerkt dat door de nationale procedure, waarbij eerst de gebieden worden aangewezen en doelstellingen worden geformuleerd en pas in een later stadium de beheerplannen worden opgesteld, aan sociaal-economische belangen voorbij wordt gegaan. Ook zou er in zijn algemeenheid onvoldoende duidelijkheid bestaan over het algehele ambitieniveau en de consequenties van de aanwijzing en het toekennen van instandhoudingsdoelstellingen. Tot slot geven verschillende insprekers aan betrokken te willen worden bij het opstellen van het beheerplan.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Volgorde aanwijzing en beheerplan

De Nota van Antwoord gaat in paragraaf 1.4 in op de relatie tussen de aanwijzingsbesluiten en de nog op te stellen beheerplannen. De onderbouwing van de keuze om niet gelijktijdig tot vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en het beheerplan over te gaan wordt in paragraaf 1.4.1 van de Nota van Antwoord uiteengezet.

Een verbijzondering hierop vormen de gebieden waar de provincies het voortouw hebben voor het opstellen van de beheerplannen. Op verzoek van de provincies heeft de minister van LNV in het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer van 13 februari 2008 toegezegd te wachten met het definitief maken van de aanwijzingsbesluiten voor die gebieden waarvoor de provincie voortouwnemer is en die daarvoor door de provincie zijn aangemeld ("koppelingsafspraken"). De provincies zijn voor deze gebieden eerst in de gelegenheid gesteld met de betrokken partijen in de gebieden concept-beheerplannen op te stellen op basis van de ontwerp-aanwijzingsbesluiten. Deze afspraak beoogde draagvlak te creëren voor de beheerplannen en de implementatie daarvan en meer inzicht te geven in de haalbaarheid en betaalbaarheid van de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing. De besluitvorming over de definitieve aanwijzingsbesluiten van deze gebieden is daarom uitgesteld tot na 1 september 2009. In het kader van de "koppelingsafspraken" hebben de provincies tot 1 september 2009 de mogelijkheid gehad om gebiedsspecifieke wijzigingsvoorstellen in te dienen die voortkwamen uit de opgestelde concept-beheerplannen. De wijzigingsvoorstellen zijn in samenhang met de zienswijzen en op eenzelfde manier zorgvuldig in overweging genomen. Bij brief van 26 januari 2010 zijn de provincies op de hoogte gebracht van hoe de minister voornemens is met de voorstellen van de provincies in het definitieve besluit om te gaan. Binnen het reguliere proces van de aanwijzing zijn alle overige zienswijzen behandeld.

Voor de gebieden waarvoor op 1 september 2009 nog geen concept-beheerplan was opgesteld, geldt dat evident nieuwe inzichten uit het beheerplanproces eveneens in het reguliere aanwijzingstraject zijn meegenomen, ook hier met inachtneming van de ingediende zienswijzen.

Beheerplan en bestaand gebruik

Het aanwijzingsbesluit legt - naast de begrenzing - de instandhoudingsdoelstellingen vast waarvoor het gebied als Natura 2000-gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen geven op hoofdlijnen duidelijkheid over het ambitieniveau (zie ook paragraaf 4.1 van deze bijlage), in termen van "behoud" en "uitbreiding"/"verbetering" van de omvang en kwaliteit van betreffende aangewezen habitatype of leefgebied van een (vogel)soort. De uitwerking in omvang, ruimte en tijd van de instandhoudingsdoelstelling(en) uit het aanwijzingsbesluit, is een thema dat in een beheerplan thuishoort. Als er voor het realiseren van deze instandhoudingsdoelstellingen bepaalde specifieke maatregelen nodig zijn, dan behoort dit ook in het beheerplan geregeld te worden. Dat kan betekenen dat er ook maatregelen buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied genomen moeten worden.

Zoals in paragrafen 1.5 en 4.2 van de Nota van Antwoord staat vermeld, kan bestaand gebruik een plaats in het beheerplan krijgen. Hierbij wordt zoveel mogelijk ruimte gelaten voor het continueren van bestaand gebruik, echter wel binnen de voorwaarden die de instandhoudingsdoelstellingen daaraan stellen. Uiteindelijk heeft het beheerplan een centrale rol als het gaat om de regulering van bestaand gebruik. In een beheerplan wordt concreet gemaakt hoe en op welke termijn de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied gerealiseerd kunnen worden. Het beheerplan zal duidelijkheid verschaffen over de vereiste ecologische randvoorwaarden ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen en over de ruimtelijke samenhang met de omgeving. In het beheerplan zal dus ook aan de orde komen of bestaand gebruik (mogelijk onder voorwaarden) overeenkomstig het beheerplan kan worden uitgeoefend. Kan het bestaand gebruik niet overeenkomstig het beheerplan uitgeoefend worden en zorgt het bestaand gebruik ervoor dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied verslechtert of dat er door het bestaand gebruik storende factoren optreden die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen een significant effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, dan moet het bevoegd gezag passende maatregelen treffen. Het bevoegd gezag kan dan de aanschrijvingsbevoegdheid gebruiken.

De opstellers van het beheerplan zullen onderling afstemmen hoe zij met bestaand gebruik om willen gaan en hoe zij dit in het beheerplan zullen opnemen. Mogelijk kan niet voor al het bestaand gebruik ten tijde van het vaststellen van het beheerplan worden bepaald wat het effect is op de instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gevallen zal dan een eventuele aanschrijving plaats moeten vinden indien blijkt dat er toch (significante) negatieve effecten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen.

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding worden gereguleerd door de bepalingen van de Flora- en faunawet. Dit betekent dat zienswijzen over dit onderwerp geen directe relatie hebben met de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, maar met de bepalingen van de Flora- en faunawet. De huidige regels voor jacht en wildbeheer volgens de Flora- en faunawet zijn door de aanwijzing als Natura 2000-gebied niet gewijzigd. Over wildbeheer en schadebestrijding zijn afspraken gemaakt in het Faunabeheerplan. Zie verder paragraaf 6.4.2 van de Nota van Antwoord.

Betrokkenheid bij beheerplan

De wens om betrokken te worden bij het opstellen van het beheerplan en de diverse ideeën die daarover naar voren zijn gebracht, zoals over de rol van natuureducatie en het belang van vismigratie en de rol van kwelwater, zijn een goed signaal. De integrale benadering die het beheerplan voorstaat, kan alleen succesvol zijn bij voldoende betrokkenheid. Per gebied is één bevoegd gezag de zogenaamde voortouwnemer voor het opstellen van het beheerplan. Voor dit gebied is dat Provincie Noord-Holland.

Het is aan de voortouwnemer om grondeigenaren, gebruikers, andere overheden en belanghebbenden of vertegenwoordigers te betrekken bij het beheerplan. Belanghebbenden kunnen natuurlijk ook zelf het initiatief nemen de voortouwnemer of hun vertegenwoordigers te benaderen. Het is niet uitvoerbaar verzoeken om betrokkenheid bij het beheerplan, zoals verwoord in een aantal zienswijzen, door te zenden aan de voortouwnemer.

6.2 SPECIFIEKE REACTIES OVER DE RELATIE MET DE BEHEERPLANNEN

Een inspreker vindt dat er te weinig aandacht besteedt wordt aan gebiedseigen kenmerken. Wanneer de overheid bepaalt waar wat mag groeien, ontstaat er een grote eenvormigheid. De inspreker vreest dat het landschap onherkenbaar wordt.

De vrees is onterecht. Juist de vanuit het verleden gegroeide gebiedskenmerkende natuurwaarden vormen de instandhoudingsdoelen. Er is dan ook een verband met het kenmerkende landschap. Zie verder paragraaf 2: reacties over de procedure.

7 REACTIES OVER SCHADE

In een groot aantal zienswijzen wordt erop gewezen dat er als gevolg van deze aanwijzing inkomens- en vermogensschade kan optreden. Men mist in het besluit een paragraaf over schade en het betalen van een schadevergoeding. Verscheidene insprekers verwachten onder andere schade te lijden door vraat en overlast van foeragerende niet-broedvogels (met name ganzen en smienten). Verder wordt aangevoerd dat bij het aannemen van de Habitatrictlijn de toezegging is gedaan dat de eigenaren en de gebruikers van de grond niet de financiële last van deze maatregelen hoeven te dragen. Artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998 biedt volgens de insprekers geen afdoende mogelijkheid voor compensatie. Verder zou de aanwijzing als Natura 2000-gebied een schending van het eigendomsrecht opleveren en in strijd zijn met artikel 1 van het Eerste Protocol van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Ook de beperkingen van artikel 19d tot en met 19l en artikel 20 van de Natuurbeschermingswet 1998 zou een dermate zware verplichting opleveren dat het eigendom of het gebruikersrecht geen waarde van enige betekenis overhoudt. Er wordt in dit kader om een volledige schadeloosstelling gevraagd.

Met betrekking tot de hierboven genoemde argumenten worden de volgende opmerkingen gemaakt:

Schadevergoeding

Zoals in hoofdstuk 5 van de Nota van Antwoord over dit onderwerp staat vermeld, zijn in de aanwijzingsbesluiten geen aparte vergoedingsregelingen opgenomen. De huidige wettelijke regeling biedt namelijk voldoende mogelijkheden voor compensatie. Het gaat dan in het bijzonder om artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998.

De aanwijzingsbesluiten zullen naar verwachting niet snel een recht op schadevergoeding geven, omdat het aanwijzingsbesluit zelf over het algemeen geen beperkingen oplevert. Pas in het kader van het beheerplan of bij vergunningverlening kunnen beperkingen worden gesteld aan het bestaand gebruik, aan voorgenomen uitbreidingsmogelijkheden of aan de ontwikkeling van nieuwe activiteiten. Men komt in aanmerking voor schadevergoeding, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. er is schade geleden door een aanwijzing van een Natura 2000-gebied, door het weigeren van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (of door een daaraan verbonden voorwaarde) of door bepalingen in het Natura 2000-beheerplan;
2. de schade behoort redelijkerwijs niet (geheel) voor eigen rekening te blijven;
3. de vergoeding van de schade is niet (voldoende) verzekerd door aankoop, onteigening of door andere maatregelen, zoals beheersubsidies.

Rol van het beheerplan bij schade

In de nog op te stellen Natura 2000-beheerplannen zal uiteindelijk worden bepaald wanneer en hoe de doelen gerealiseerd worden en welke maatregelen daarvoor noodzakelijk zijn. Pas op dat moment kan er een nauwkeurige kosteninschatting worden gemaakt. Er wordt grote waarde gehecht aan goede financiële dekking van de realisering van de doelen in de beheerplannen. Het bovenstaande houdt niet alleen in dat Nederland zich inspant om zoveel mogelijk habitattypen en soorten in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Het betekent ook dat de compensatie van mogelijke inkomens- en vermogensschade van de betrokken eigenaren en gebruikers aan de orde dient te komen. Artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998 is juist voor dit doel door de wetgever in de wet opgenomen en deze heeft gemeend daarmee een voldoende mogelijkheid voor nadeelcompensatie te bieden. Resolutie 2004/2164(INI) van het Europese Parlement over de financiering van Natura 2000, waarnaar verschillende keren in zienswijzen is verwezen, biedt dan ook geen grond voor de stelling dat artikel 31 van de Natuurbeschermingswet 1998 onvoldoende compensatiemogelijkheden zou bieden.

Schade door foeragerende vogels

Grondgebruikers met gronden binnen of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied, waarbij sprake is van een onbelemmerde landbouwproductie (dus geen natuurlandbouw en dergelijke), kunnen bij het Faunafonds een verzoek indienen voor een tegemoetkoming voor schade die is veroorzaakt door beschermde inheemse diersoorten (zoals wilde ganzen en smienten). Het Faunafonds keert een tegemoetkoming uit indien deze schade niet of niet geheel voor rekening van de grondgebruiker hoort te vallen. Zie ook Nota van Antwoord paragraaf 5.9.

Eigendomsrecht

Van schending van het eigendomsrecht en van strijdigheid met artikel 1 van het Eerste Protocol van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) is geen sprake. Artikel 1, eerste lid, van het Eerste Protocol van het EVRM bepaalt dat alle natuurlijke rechtspersonen recht hebben op het ongestoord genot van hun eigendom en dat niemand van zijn eigendom zal worden beroofd, behalve indien sprake is van algemeen belang en met inachtneming van de voorwaarden neergelegd in de wet en in de algemene beginselen van het internationaal recht. De voorwaarden die worden gesteld aan het beheer van grond, die nodig is voor het realiseren van het Natura 2000-netwerk, leveren geen aantasting op van het recht van eigendom. De bepaling uit het EVRM laat onverlet dat de Staat het recht heeft om die wetten toe te passen die noodzakelijk worden geacht om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang.

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Oostelijke Vechtplassen gebruikt zijn.

Onderstaande paragrafen zijn opgenomen in de Nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3 Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2 Aanduiding leefgebied

Het gebied Oostelijke Vechtplassen is aangewezen als sbz onder de Vogelrichtlijn vanwege de aanwezigheid van open water, moerassen met verlandingsstadia en vochtige graslanden, die als geheel het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de Richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een watergebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en fungeert tevens als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (art. 4.2)⁶⁵. De begrenzing van de sbz is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat, voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten. Het onderhavige gebied is tevens aangewezen als watergebied van internationale betekenis onder de Wetlands-Convention vanwege de aanwezigheid van een bijzonder wetlandtype (criterium 1) en het voorkomen van kwetsbare of bedreigde soorten of gemeenschappen (criterium 2).

4 Vogelkundige- en wetlandwaarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

De Oostelijke Vechtplassen kwalificeert als sbz onder de Vogelrichtlijn omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor Woudaapje, Purperreiger, Zwarte Stern en IJsvogel⁶⁶ in Nederland.

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

Soort	Art. 4	Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode
Woudaapje <i>Ixobrychus minutus</i>	1	ja	10	2%	50%	1993-97
Purperreiger <i>Ardea purpurea</i>	1	ja	290	9%	9%	1993-97
Zwarte Stern <i>Chlidonias niger</i>	1	ja	1100	6,1%	7,5%	1993-97
IJsvogel <i>Alcedo atthis</i>	1	ja	190	1%	1%	1993-97

(a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (indien ingevuld met "ja")

(b) Omvang van de Nederlandse broedpopulatie (in paren)

(c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

(d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Andere soorten van Bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn Roerdomp en Porseleinhoen (broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/of rustplaats: Kolgans, Grauwe Gans, Krakeend, Smient, Slobeend, Tafeleend, Nonnetje en Wulp. Het moerasgebied en de rietkragen zijn verder van belang als broedgebied voor Snor, Rietzanger en Grote Karekiet (trekvogels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

⁶⁵ De niet-cursief gezette zinsnede ontbreekt ten onrechte in het oorspronkelijke aanwijzingsbesluit (gelet op de in paragraaf 4.2 van dat besluit vermelde vogelsoorten).

⁶⁶ Onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de Richtlijn

4.3 Plaatselijke omstandigheden

Langs de Breukeleveensche Plas en soms ook elders in het gebied bevindt zich een broedkolonie van de Purperreiger. De Purperreigers, die in de sbz broeden, foerageren verspreid in het gebied in moerasoeveren en slootkanten. De Purperreigers die afkomstig zijn uit de broedkolonie in sbz Naardermeer foerageren in de Ankeveensche Polder. Het Woudaapje, dat door zijn nachtelijke levenswijze moeilijk is te inventariseren, wordt aangetroffen in de Tienhovense Plassen, Kievitsbuurt, Ankeveense Plassen. Zwarte Sterns nestelen in diverse kolonies verspreid over het gebied en foerageren voornamelijk boven het open water van de plassen. De IJsvogel broedt verspreid in het gebied en foerageert langs de oevers van de plassen en tochten. Grote Karekieten worden vooral aangetroffen in rietkragen langs en rietpollen in de plassen. Snor en Rietzanger komen verspreid over het gebied voor in rietlanden en rietkragen. De Smient heeft rustplaatsen op de Ankeveensche Plassen, Wijde Blijk en Loenderveensche Plas. Laatstgenoemde plas en Ankeveensche Plassen zijn van belang voor Tafeleend en Nonnetje. Kolgans en Grauwe Gans hebben slaapplekken op de Spiegelplas, Ankeveensche Plassen en Breukeleveensche Plas; de Kolgans heeft een voedselgebied in de Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven en omgeving.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg

Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF-91-1186

15 oktober 1991

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende dat het gebied "Moerasterreinen Loosdrecht", dat wordt gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen en is gelegen in de gemeente Loosdrecht, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en vanwege zijn natuurwetenschappelijke betekenis en als zodanig een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument onderdeel vormt van de Ecologische Hoofdstructuur, zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989-1990, 21 149, nrs. 2-3);

dat het natuurmonument een wezenlijk onderdeel vormt van het Vechtplassengebied en bestaat uit afwisselende verlandingsvegetaties zoals moerasbos, rietland, trilveen, moerasvegetaties en water;

dat als gevolg van de geologische en geomorfologische structuur, de ligging in een kwelzone, de gevarieerde opbouw van de bodem, de aanwezigheid van voedselarme en natte delen, alsmede de menselijke invloed een grote verscheidenheid bestaat in milieuomstandigheden;

dat zich in samenhang met en ten gevolge van deze verscheidenheid een groot aantal typen levensgemeenschappen heeft ontwikkeld;

dat in het natuurmonument minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen met daarbij behorende eveneens minder algemene tot zeldzame hogere plantesoorten, waaronder wettelijk beschermde soorten voorkomen;

dat het natuurmonument fungeert als broed- en pleisterplaats voor een groot aantal vogelsoorten waaronder in ons land minder algemene en zeldzame soorten;

dat het gebied een onderdeel is van het biotoop van een aantal zeldzame, waaronder wettelijk beschermde zoogdiersoorten;

dat het gebied derhalve niet alleen als van nationale, maar ook als van internationale betekenis is te beschouwen;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hierboven genoemde natuurwetenschappelijke waarden, maar ook de geomorfologische, bodemkundige en hydrologische gesteldheid, de voor de fauna noodzakelijke rust, de cultuurhistorische hoedanigheid en de landschappelijke waarden;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van dit natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikkingen van 16 oktober 1990, nr. NMF-90-10785, en van 14 december 1990, nr. NMF-90-12947, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van "Moerasterreinen Loosdrecht";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Utrecht ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

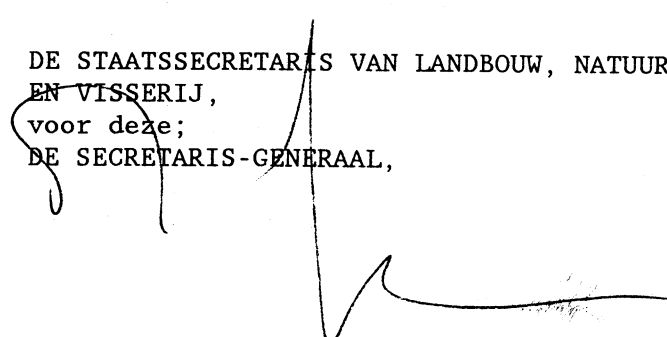
Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT :

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Moerasterreinen Loosdrecht", voorzover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Loosdrecht, sectie C, nrs. 261, 265, 875, 4143, 4144, 4145, 4146, 4149, 4150, 4153, 4155, 4253, 4258, 4266, 4271, 4295, 4296, 4297, 4313, 4315, 4319, 4324, 4325, 4335, 4399, 4479, 4625, 5026, 5027, 5185, 5338, 5344, 5389, 5390, 5391, 5393, 5409, 5474, 5540, 5541, 5545, 5546, 5577, allen gedeeltelijk en nr. 856 geheel; sectie F, nrs. 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 24, 30, 31, 33, 34, 35, 51, 54, 146, 147, 148, 538, 580, 812, 837, 840, 842, 845, 950, 952, 953, 954, 958, 1076, 1077, 1123, 1148, 1149, 1179, 1182, 1200, allen gedeeltelijk en nrs. 55 en 1199 geheel, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 171.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting die in samenhang met deze beschikking moet worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER
EN VISSERIJ,
voor deze;
DE SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING, behorende bij beschikking nr. NBLF-91-1186
van 15 oktober 1991

1. Inleiding

Het beschermd natuurmonument "Moerasterreinen Loosdrecht" wordt gevormd door de oostpunt van het riviertje de Drecht en ongeveer honderd terreinen met een totale oppervlakte van ca. 80 ha. Deze terreintjes bestaan uit meer of minder verlande petgaten die door vervening zijn ontstaan. In het westen van het gebied worden grote petgaten aangetroffen, afgewisseld door smalle legakkers. Meer naar het oosten vindt men kleinere petgaten, ingebed in een agrarisch cultuurlandschap. Dit verveningspatroon in combinatie met een unieke en sinds de Middeleeuwen vrijwel ongewijzigde verkaveling, waarbinnen de Drecht een belangrijke rol speelt heeft een belangrijke cultuurhistorische en landschappelijke waarde.

Door de aanwezigheid van petgaten in verschillende verlandingsstadia heeft het gebied een grote variatie aan plantengemeenschappen met minder algemene tot zeldzame plantesoorten. Tevens is het beschermd natuurmonument van belang voor een rijke en gevarieerde fauna. Het beschermd natuurmonument ligt in de gemeente Loosdrecht.

Het gebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989/90, 21 149, nrs. 2 - 3). Hierbinnen is het als kerngebied aangeduid. In het Structuurschema Natuur en Landschapsbehoud (Kamerstukken II 1980/81, 16 820, nrs 1 - 2 en 1984/85, 16820, nrs. 3 - 4), vormt het natuurmonument een onderdeel van de Grote Landschapseenheid Vecht- en Plassengebied (GLE) en het potentiële Nationale Landschap De Vechtstreek.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis en natuurschoon

2.1 algemeen

Het beschermd natuurmonument maakt deel uit van het Vechtplassengebied. Het Vechtplassengebied vormt - naast noordwest Overijssel - een van de belangrijkste laagveenmoerasgebieden van west en midden Europa.

Het complex terreinen waardoor het beschermd natuurmonument wordt gevormd omvat een groot aantal verlande petgaten. De huidige opbouw van het gebied is tot stand gekomen in een samenspel van natuurlijke ontwikkelingen en menselijk ingrijpen. Nadat in de Middeleeuwen de oorspronkelijke wildernis was ontgonnen tot regelmatig verkavelde landbouwgronden, is in later eeuwen, door de behoefte aan turf, een groot deel van het gebied vergraven. Door overexploitatie en/of windwerking zijn veel petgaten later overgegaan in uitgestrekte open waterplassen. Het beschermd natuurmonument bestond eertijds overwegend uit landbouwgrond. Door voortschrijding van het verveningsproces is later ook een groot deel van dit gebied vergraven. Naarmate de petgaten dichter bij de hogere zandgronden liggen blijken ze verspreider tussen de landbouwgronden voor te komen.

In de petgaten kwam een ontwikkeling op gang waarbij het ene vegetatietype werd opgevolgd door het andere, de zogenaamde successie. Doordat dit niet overal even snel gaat of niet overal even snel gaat of niet overal op hetzelfde tijdstip op gang komt, komt een scala aan verschillende verlandingsstadia voor, waaronder open water, rietlanden, trilvenen, struweel en moerasbos. Hierdoor is een grote rijkdom ontstaan aan natuurwaarden, zowel wat de vegetatie als wat de fauna betreft. Voor de instandhouding van deze waarden zijn twee factoren van overwegend belang:

- het instand blijven van kwel van matig voedselarm (mesotroof) grondwater uit de hogere zandgronden en buiten de kwelzones van hoge grondwaterstanden en voedselarme omstandigheden;
- een beheer, gericht op het behoud van diverse verlandingsstadia naast elkaar, zowel door het vastleggen van bepaalde stadia door zomer- en wintermaaien, als door het weer op gang brengen van de successie door het opnieuw maken van petgaten.

2.2 vegetatie

De moerasterreinen zijn in te delen in diverse typen, waaronder rietland, trilveen, moerasbos, (o.a. gagel)struweel en relictten van schraalgraslandvegetaties.

Er komt een groot aantal karakteristieke soorten voor, waaronder Snavelzegge, Waterdrieblad, Draadzegge, Ronde zegge, Grote boterbloem, Moeraslathyrus, Gagel, Moeraskartelblad, Rietorchis, Lage zegge, Blauwe zegge, Blauwe knoop en Sterzegge.

De eerstgenoemde twee soorten indiceren matig voedselrijke (mesotrofe) omstandigheden, welke veelal het gevolg zijn van kwel. Het zijn indicatoren voor de potentiële aanwezigheid van trilveenvegetaties. De laatste drie van de genoemde soorten zijn kenmerkend voor schraallandrelictten.

Landelijk gezien zijn trilveenvegetaties een zeer zeldzaam vegetatietype met een totale oppervlakte van 100 tot 150 ha. Op de plaatsen waar de abiotische uitgangssituatie goed is (wat bijvoorbeeld kan blijken uit de aanwezigheid van de genoemde indicatoren) kan het areaal worden vergroot.

2.3 fauna

Het beschermd natuurmonument maakt deel uit van het leefgebied van de hier voorkomende Das, terwijl, hoewel geen recente gegevens bekend zijn, het betrokken gebied deel uitmaakt van het voor de zeldzame Visotter belangrijke Vechtplassengebied.

Voorts is vermeldenswaard het voorkomen van de Waterspitsmuis en de Noordse woelmuis.

In de moerasgebieden in de gemeente Loosdrecht is een belangrijke broedvogel populatie aanwezig met soorten als Roerdomp, Purperreiger, Waterral, Porseleinhoen, Klein waterhoen, Zwarte stern, Bruine kiekendief, Havik, Sprinkhaanrietzanger en Kleine karekiet.

Van de reptielen en amfibieën zijn waargenomen: Ringslang, Heikikker, Bruine en Groene kikker, Pad en Kleine watersalamander. Met name het voorkomen van de eerstgenoemde twee soorten is bijzonder.

Van de libellenfauna zijn bij een beperkte inventarisatie in 1986 karakteristieke laagveensoorten als *Brachytron pratense*, *Aeshna sioscleles* en vermoedelijk *Cordulia aenea* waargenomen. Op vergelijkbare wijze kwam een lijst van 14 soorten dagvlinders tot stand met soorten als Groot dikkopje, Oranjetip, Icarusblauwtje, Argusvlinder en Bruin zandooje.

2.4 natuurschoon

Door de grote afwisseling van open water, moerassen, moerasbossen en rietland en de relatieve ongereptheid is het beschermd natuurmonument van grote betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

3. Begrenzing

De begrenzing van de tot het beschermd natuurmonument behorende terreinen (en wateren) is zo gekozen, dat er in ecologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht een onderling samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet is gebracht.

In het noorden wordt het gebied, waarbinnen het beschermd natuurmonument is gelegen begrensd door de Kromme Rade en in het zuiden door de Weersloot. De situering en nadere begrenzing zijn aangegeven op de bij de beschikking behorende kaart BN171. In totaliteit betreft het ca 100 verschillende terreinen die verspreid in het voornoemde gebied voorkomen. De begrenzing is mede gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- alle als natuurterreinen aan te merken terreindelen zijn binnen de begrenzing opgenomen;
- de in agrarisch gebruik zijnde graslanden zijn buiten de begrenzing gehouden; deze gronden vallen onder de Regeling Beheersovereenkomsten 1988 (Stc. 1988, 149), de zogenaamde Relatienotagebieden.

4. Bescherming krachtens andere instrumenten

De onder de Regeling Beheersovereenkomsten 1988 (en dus niet binnen de begrenzing van het beschermd natuurmonument) vallende gronden hebben de status van reservaatgebied. In deze gebieden zijn de te beschermen waarden van natuur en landschap zodanig, dat er op den duur geen rendabele bedrijfsvoering mogelijk wordt geacht. Het ligt in de bedoeling dat deze gebieden worden aangekocht en in beheer worden genomen bij een natuurbeschermingsorganisatie. Zolang de agrarische bedrijfsvoering wordt voortgezet kunnen beheersovereenkomsten voor deze gebieden worden afgesloten. Tevens is de Regeling Onderhoudsovereenkomsten Landschapselementen (Stc. 1977, 182) van toepassing.

Op het beschermd natuurmonument is het Streekplan Utrecht van toepassing (vastgesteld op 28 november 1986). In dit streekplan wordt het beschermd natuurmonument aangeduid als "Agrarisch gebied met natuurwaarden" en "Natuurgebied".

Voorts is van kracht het Bestemmingsplan "Tussen de Dijken" (goedgekeurd door de Kroon op 28 mei 1987). Dit bestemmingsplan betreft o.m. het meest westelijk deel van het beschermd natuurmonument en geeft daar de bestemmingen "Natuurgebied A" , "Natuurgebied B" en "Bos".

Ten slotte is op het merendeel van het beschermd natuurmonument het Bestemmingsplan "Landelijk gebied" van de gemeente Loosdrecht van kracht. Dit bestemmingsplan is gedeeltelijk goedgekeurd door de Kroon op 25 augustus 1988 en kent aan het betrokken deel van het beschermd natuurmonument de bestemmingen "Natuurgebied" en "Agrarische doeleinden A" toe (gronden bestemd voor agrarische bedrijfsvoering met behoud en/of herstel van aldaar voorkomende dan wel daaraan eigen natuurwetenschappelijke en/of landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden).

Aan de bestemming "Agrarische doeleinden B" (produktiegebied) is door Gedeputeerde Staten en de Kroon goedkeuring onthouden.

5. Huidig gebruik en beheer

Over het beheer in het verleden is weinig bekend. Vermoedelijk is het gebruik beperkt geweest tot het hooien en/of beweiden van legakkers, het maaien van riet, het maaien van trilveen- en andere moerasvegetaties, de jacht en de visserij.

Het huidige gebruik is beperkt tot het eens per drie à vier jaar snijden van riet in enkele percelen, het incidenteel kappen van houtgewas langs sloten die onderworpen zijn aan de schouwplicht en het schonen van schouwplichtige sloten.

Een groot deel van de vegetatietypen in het gebied heeft een halfnatuurlijk karakter en is afhankelijk van beheer door de mens. Door voortschrijdende successie en het uitblijven van beheersmaatregelen is de oppervlakte moerasbos toegenomen ten koste van rietland en trilveen. Het achterwege blijven van natuurwetenschappelijk verantwoord beheer vormt een bedreiging voor de verscheidenheid van de nog aanwezige vegetaties. Een externe bedreiging is met name de achteruitgang in kwaliteit en kwantiteit van het kwelwater.

Het genot van de jacht is door de betrokken grondeigenaren verhuurd. De betrokken terreinen zijn niet in recreatief of agrarisch gebruik.

6. Gewenst beheer

Hoofddoelstelling t.a.v. het beheer van het beschermd natuurmonument is een zo hoog mogelijke diversiteit aan levensgemeenschappen die karakteristiek zijn voor een laagveenplassenlandschap aan de voet van een stuwwal. Dit is te realiseren door zowel in eutrofe als in mesotrofe milieus alle stadia uit de verlandingsreeks aanwezig te laten zijn.

Deze karakteristieke diversiteit kan nog worden versterkt door in sommige stadia verschillende beheersvormen naast elkaar toe te passen, bijvoorbeeld zomermaaien naast wintermaaien. Vanwege de hoge zeldzaamheid en landelijk sterke bedreiging van levensgemeenschappen

van het mesotrofe milieu dienen het behoud en herstel hiervan speciale nadruk te krijgen.

Voor realisering van de bovenomschreven hoofddoelstelling is verbetering van de hydrologie van het gebied van groot belang. Dit betekent toename van de hoeveelheid kwelwater en bewaking van de kwaliteit van het grondwater dat naar het gebied toestroomt, door vermindering van onttrekking en vervuiling in het waterherkomstgebied op de Goois-Utrechtse heuvelrug.

Ook zijn verbetering van de kwaliteit van het inlaatwater en het terugdringen van vervuiling binnen het beschermd natuurmonument van belang.

In verband met de in het beschermd natuurmonument voorkomende fauna is het van belang dat de rust in het gebied wordt gehandhaafd.

7. Rechtsgevolgen van de aanwijzing

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de in het gebied aanwezige natuurwaarden en het natuurschoon.

In het algemeen kan worden gesteld dat het sinds jaar en dag in het beschermd natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige omvang en intensiteit, behoudens de hierna genoemde uitzonderingen, zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet kan worden voortgezet. Desalniettemin is het gewenst om het gebruik en beheer van het beschermd natuurmonument meer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

7.1 Rechtsgevolgen ex artikel 12 (vergunningen)

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een als beschermd natuurmonument aangewezen gebied.

Onder de werking van dit artikel vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het beschermd natuurmonument worden verricht, maar ook handelingen die buiten het beschermd natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke waarden van het beschermd natuurmonument.

Het is niet mogelijk op voorhand precies aan te geven welke handelingen al dan niet vergunningplichtig zijn. In de eerste plaats hangt dit samen met de gevarieerde opbouw van het beschermd natuurmonument. In de tweede plaats kunnen handelingen in aard en intensiteit sterk verschillen. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning is vereist.

Teneinde ten aanzien van het voorgaande de gedachten te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen binnen het beschermd natuurmonument, die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn. Het is een

niet-limitatieve opsomming.

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen of aanleggen van - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voer- en vaartuigen, caravans en tenten;
- aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen;
- aanleggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties of apparatuur;
- aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverharding van enige omvang;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen;
- ontgronden, bodem verlagen, aanleggen van waterlossingen, ophogen, egaliseren, ontginnen;
- opslaan, storten, bergen, lozen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen of produkten;
- beoefenen van vormen van gemotoriseerde buitensport (motorsport, modelvliegtuigsport e.d.);
- verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of ten gevolge (kunnen) hebben;
- verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding of waterstand beogen of ten gevolge (kunnen) hebben;
- aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen, kunstmeststoffen en organische meststoffen zowel op het land als in het water;
- het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten;
- het uitoefenen van de jacht met uitzondering van de jacht op basis van overeenkomsten, aangegaan, c.q. vergunningen, verleend vóór de datum van deze beschikking. Bij het verlopen van de geldigheidsduur van deze overeenkomsten en vergunningen dient voor voortzetting van de jacht vergunning op grond van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.

Handelingen buiten het beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig voorzover daardoor direct aanwijsbare schade aan het beschermd natuurmonument ontstaat. Ook hier geldt, dat voor het sinds jaar en dag bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning is vereist.

Voorbeelden van handelingen buiten het beschermd natuurmonument, waarvoor een vergunning is vereist, zijn :

- handelingen die wijzigingen in de grondwaterstand of waterhuishouding en waterkwaliteit in het beschermd natuurmonument ten gevolge hebben;
- het aanbrengen of inrichten van voorzieningen of het uitoefenen van activiteiten die tot verstoring van het beschermd natuurmonument kunnen leiden, zoals bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen of activiteiten;
- het opslaan, storten, bergen, deponeren of lozen van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen, hulpstoffen, producten of materialen, voorzover deze van negatieve invloed kunnen zijn op de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon van het beschermd natuurmonument.

Geen vergunning is vereist voor handelingen, welke zijn voorzien in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, van de wet per aangetekende brief aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te geschieden (Directie Natuur, Bos, Landschap en Fauna, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag).

Omdat het in de praktijk voor de betrokkenen vaak moeilijk is te beoordelen of in een bepaald geval een vergunning is vereist, wordt met inachtneming van het voorgaande geadviseerd de hulp in te roepen van de Consulent Natuur, Bos, Landschap en Fauna te Utrecht.

7.2 Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en de gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het beschermd natuurmonument. Aan de betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten of lasten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

De totstandkoming van (een) beheersplan(nen) voor het onderhavige gebied zal worden bevorderd. Dit (deze) beheersplan(nen) zal (zullen) gebaseerd worden op de voor het beschermd natuurmonument gemaakte beheersvisie.

7.3 Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers (bijv. recreanten) van het beschermd natuurmonument en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten, onverminderd het bepaalde bij de artikelen 12 en 14, derde lid.

Op grond van artikel 16 kunnen schadelijke activiteiten door bezoekers van het beschermd natuurmonument worden tegengegaan.

Voor zover men handelingen verricht die het gevolg zijn van de

uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (bijv. verhuring van jacht) geldt dit verbod niet (artikel 16, tweede lid, onderdeel b).

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, tweede lid, onderdeel c).
Met behulp van dit artikel is het mogelijk op te treden tegen eventueel verrichten van schadelijke handelingen door bezoekers.

7.4 Rechtsgevolgen ex artikel 17

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uit maakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel komt overeen met artikel 461 van het Wetboek van strafrecht. Ingevolge dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwaarden.

8. Inlichtingen

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot het Consulentenschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in de provincie Utrecht.
Griffioenlaan 2, Postbus 20030, 3502 LA Utrecht.
Telefoon 030-859111.

MINISTERIE VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Directeur Natuur, Bos, Landschap en Fauna

NBLF-93-9493

20 oktober 1993

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, NATUURBEHEER EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied "Terra Nova e.o.", dat wordt gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen en dat is gelegen in de gemeenten Loenen en Loosdrecht, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en vanwege zijn natuurwetenschappelijke betekenis en als zodanig een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet;

dat het natuurmonument deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur, zoals aangegeven in het Natuurbeleidsplan (Kamerstukken II 1989-1990, 21 149, nrs. 2-3);

dat het natuurmonument een wezenlijk onderdeel vormt van het Vechtplassengebied en bestaat uit wateren, oeverzones, legakkers, graslanden en moerasbos;

dat het natuurmonument dankzij een veelheid aan milieugradiënten door de ligging op de overgang van Vecht naar Vechtplassen en de menselijke invloeden in het verleden, binnen het gebied "Oostelijke Vechtplassen" een geheel eigen positie inneemt;

dat binnen het natuurmonument het oorspronkelijke systeem van legakkers en petgaten, kenmerkend voor de ontstaanswijze van dit verversingsgebied, nog steeds zichtbaar is;

dat het natuurmonument een grote botanische en (avi-)faunistische rijkdom kent door de aanwezigheid van een hoogwaardig aquatisch milieu, door de rust en door de aanwezigheid van goed ontwikkelde verlandingsstadia in de successiereeks van open water tot moerasbos;

dat het natuurmonument ten aanzien van de flora van grote betekenis is door de aanwezigheid van diverse stadia van de verlandingsreeks en het voorkomen van minder algemene en zeldzame plantesoorten, waaronder enkele op grond van artikel 22 van de Natuurbeschermingswet beschermde soorten;

dat het natuurmonument in ornithologisch opzicht van nationale en internationale betekenis is door het voorkomen van vele broedende, fouragerende en op trek zijnde vogels, waaronder enkele minder algemene en zeldzame soorten;

dat in het natuurmonument biotopen aanwezig zijn voor een aantal minder algemene en zeldzame zoogdieren, vissen, reptielen en amfibieën, waaronder enkele op grond van artikel 22 van de Natuurbeschermingswet beschermde soorten;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hierboven genoemde natuurwetenschappelijke waarden, maar ook de geomorfologische, bodemkundige en hydrologische gesteldheid, de voor de fauna noodzakelijke rust, de cultuurhistorische hoedanigheid en de landschappelijke waarden;

Overwegende tenslotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gezien de beschikking van 21 oktober 1992, kenmerk NBLF-92-9457, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het gebied "Terra Nova e.o.";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Utrecht ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

Gelet op artikel 7, in samenhang met artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

BESLUIT:

Artikel 1

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het gebied "Terra Nova e.o", voorzover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente

Vreeland, sectie A, nummers 1159, 1507 ged., 1579 en 1581;

Loenen, sectie E, nummers 45 ged., 48 ged., 49 ged., 465 ged., 509 ged., 656, 657, 674 ged., 675, 687 en 688;

Loosdrecht, sectie H, nummers 260, 274, 322, 368, 369 ged., 372, 376 ged., 420, 429, 431 t/m 446, 448 en 451 t/m 457, een en ander zoals is aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 192.

Artikel 2

De bij deze beschikking behorende toelichting maakt deel uit van deze beschikking.

DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW,
NATUURBEHEER EN VISSERIJ,

J.D. Gabor

drs. J.D. Gabor

TOELICHTING BIJ BESCHIKKING NBLF-93-9493

1. INLEIDING

Tot het beschermd natuurmonument "Terra Nova en omgeving" behoren:

- de wateren, legakkers en oeverlanden van de Westelijk Loenderveense Plas, waaronder delen van het landgoed Terra Nova;
- de wateren en oeverlanden van de Wijde Blick (voor zover gelegen in de provincie Utrecht), waaronder delen van het landgoed Slotzicht.

De totale oppervlakte bedraagt ca 100 hectare.

Het beschermd natuurmonument ligt tussen de dorpen Loenen en Vreeland op de overgangszone van Vecht naar Vechtplassen, op de gradiënt van rivierinversiegronden naar de veenvlakte. Zowel opgaand bos en graslanden op de strocmruggronden als oeverzones met moerasbos, legakkers en open water van het plassengebied maken deel uit van het beschermd natuurmonument. In en op het water en op de legakkers, oeverzones en landgoederen zijn de botanische en faunistische waarden hoog. Dit hangt nauw samen met de rust en de goede waterkwaliteit van de Westelijk Loenderveense Plas.

Het beschermd natuurmonument is gelegen in de gemeenten Loenen en Loosdrecht.

2. NATUURWETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS

2.1 Algemeen

De Vechtstreek kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan bodemtypen als gevolg van een grote variatie aan geologisch moedermateriaal, erosie en de uiteenlopende wijzen van beheer door de mens. Deze variatie heeft gezorgd voor een grote biologische rijkdom. Binnen het beschermd natuurmonument is de overgang van rivierkleilandschap direct grenzend aan laagveenlandschap nog gaaf. Het is uniek in Nederland dat een intact laagveengebied met legakkers en petgaten onmiddellijk grenst aan rivierkleiafzettingen. Binnen het Utrechtse Vechtplassengebied is het gebied rond Terra Nova en de Westelijk Loenderveense Plas tevens van groot belang vanwege een bijzonder hoogwaardig aquatisch milieu.

2.2 Flora en vegetatie

In het beschermd natuurmonument komen veel verschillende vegetatietypen voor als gevolg van de rijkdom aan bodemgradiënten en de verschillende invloeden van de mens hierop. De belangrijkste botanische waarden van het beschermd natuurmonument zijn gekoppeld aan de goede waterkwaliteit van de Westelijk Loenderveense Plas. In de wateren en op de legakkers van deze plas vinden we soorten uit verschillende verlandingsstadia van open water naar moerasbos met o.a. drijftilvegetaties. De watervegetaties zijn goed ontwikkeld. Daarnaast komen ook vele oever- en moerasplanten voor. De diversiteit is groot. Het (plaatselijk relatief véél) voorkomen van bijvoorbeeld kranswiervegetaties wijst op een goede waterkwaliteit. Het betreft hier het *Charetum hispidae*, één van de meest bedreigde plantengemeenschappen in Nederland.

Deze plantengemeenschap is indicatief voor laagveenplassen met een goede waterkwaliteit. Ook andere plantesoorten, waaronder minder algemene tot zeldzame soorten, profiteren van de goede waterkwaliteit zoals diverse fonteinkruiden, Aar- en Kransvederkruid, Blaasjeskruid, Kikkerbeet, Krabbescheer, meerdere zeggesoorten en Waterdrieblad. Deze laatste soort is tevens aangewezen als beschermde plantesoort op grond van de Natuurbeschermingswet.

Het parkbos op landgoed Terra Nova heeft kenmerken van verschillende vegetatietypen zoals vochtig elzen-essenbos, iepenrijk eiken-essenbos en elzenbroekbos. Het bos is soortenrijk en heeft een rijke stinzefflora. Stikstofindicatoren verwijzen naar de ontstaanswijze van het landgoed. Op de legakkers groeien o.a. elzenbroekbos en wilgenstruweel.

De graslanden ten zuiden van het landgoed Terra Nova hebben rijk ontwikkelde slootkanten en greppels met verlandingsvegetaties van krabbescheer en waterscheerling. De waterkwaliteit is goed. Bijzondere soorten, waaronder kwelindicatoren, zijn diverse fonteinkruiden, Vederkruid, Holpijp, Lidrus en Zwanebloem. Deze laatste is tevens een krachtens de Natuurbeschermingswet beschermde plantesoort.

Op het landgoed Slotzicht ligt een goed ontwikkeld elzenbroekbos met een rijke mossenvegetatie. In de vijverpartijen, sloten en greppels komen diverse fonteinkruiden en kranswieren voor. Ook soorten als Kikkerbeet en Holpijp worden aangetroffen. Een bijzondere soort is hier Moeraszoutgras, indicator voor brak water.

2.3 Fauna

Het beschermd natuurmonument is ondanks zijn hoge natuurwetenschappelijke waarden een gebied waarvan weinig (actuele) inventarisatiegegevens bekend zijn.

Het beschermd natuurmonument is als broedterrein voor moeras- en watervogels van internationale betekenis (onderdeel van het Oostelijke Vechtplassengebied). Inventarisatiegegevens duiden op meerdere zeldzame soorten als Grote en Kleine karekiet, Rietzanger, Sprinkhaanrietzanger, Waterral, Snor en Bruine kiekendief. Tot enkele jaren terug hebben ook Woudaapje en Roerdomp in het gebied gebroed. Ook Spotvogel en IJsvogel broeden in het beschermd natuurmonument, hetgeen in combinatie met de vorige soorten duidt op een gevarieerd landschap. Het beschermd natuurmonument fungeert als rust- en voedselgebied voor diverse zeldzame soorten die in de directe nabijheid broeden, zoals Purperreiger, Aalscholver en Zwarte stern. Tevens kent het gebied meerdere vaste wintergasten, waaronder Nonnetje, Grote zaagbek, Blauwe kiekendief en Roerdomp. De Visarend is een bijzondere jaarlijks terugkerende gast in de nazomer/herfst en voorjaar.

In het kader van de Derde Nota Waterhuishouding heeft een inventarisatie plaatsgevonden van knelpunten in de ecologische hoofdstructuur voor de Otter. Uit die inventarisatie komt het gebied (m.n. de Westelijk Loenderveense Plas) naar voren als een geschikt leefgebied voor de Otter. In het otterplan van het Consulentenschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna in Utrecht worden de gebieden "Terra Nova" en "Loenderveen-west" met name genoemd als potentieel fourageer-, rust- en nestelgebied voor de Otter. Onbevestigde berichten doen melding van waarneming van ottersporen in het bescherm natuurmonument in de winterperiode 1990/1991. De visfauna in het gebied duidt op helder en schoon water, met soorten als Zeelt, Grote modderkruiper, Rietvoorn, Blankvoorn, Bittervoorn en de Rivierdonderpad. De laatste twee zijn krachtens de Natuurbeschermingswet aangewezen als beschermde diersoorten.

In het beschermd natuurmonument komen tevens diverse amfibieën en reptielen voor, waaronder de Ringslang en de Heikikker. Beide soorten zijn landelijk sterk bedreigd (biotoopverlies) en wettelijk beschermd. Als biotoop voor de herpetofauna ligt het gebied niet geïsoleerd, maar maakt het deel uit van een groot aaneengesloten gebied van plassen, moerassen, vochtige bossen, weilanden en sloten en is als zodanig onlosmakelijk verbonden met het moerasgebied van de Kortenhoefse en Loosdrechtse Plassen.

3. NATUURSCHOON

Het beschermd natuurmonument maakt onderdeel uit van de zeer korte en nog gave overgang van Vecht naar Vechtplassen, met langs de Vecht op de stroomruggronden de beide landgoederen met parkbos, hoogstamboomgaard en graslanden, overgaand in broekbos, moeras, legakkers en open water.

De grote landschappelijke waarde hangt samen met de herkenbaarheid van de diverse bodemgradiënten en de karakteristieke parkaanleg met opgaande beplanting van de buitenplaatsen Terra Nova en Slotzicht. Het beschermd natuurmonument valt binnen het vroegere inundatiegebied van de Nieuwe Waterlinie met het fort Kijkuit in Vreeland en het fort Spion bij Loenen tegen de Loenderveense Plas. Door de zogenaamde "verboden kringen wet", met bepalingen ten aanzien van het bouwen, planten en maken van andere werken binnen een zekere afstand van de vestingwerken van de Staat, heeft het vroegere inundatiegebied een open karakter.

4. BEGRENZING EN EIGENDOM

De begrenzing van de tot het beschermd natuurmonument behorende terreinen en wateren is zo gekozen, dat er een in ecologisch, geomorfologisch en landschappelijk opzicht onderling samenhangend geheel onder de werking van de Natuurbeschermingswet is gebracht. Het beschermd natuurmonument omvat de wateren, legakkers en oeverlanden van de Westelijk Loenderveense Plas en de Wijde Blik zover gelegen binnen de provincie Utrecht en delen van de landgoederen Terra Nova en Slotzicht. Het beschermd natuurmonument is ca 100 ha groot. Het merendeel is in particulier bezit. Daarnaast zijn de gemeente Amsterdam en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland grote eigenaren.

De gronden van de landgoederen Terra Nova en Slotzicht zijn deels meegenomen voor zover het natuurwetenschappelijk en/of qua natuurschoon waardevolle terreinen betreft. De grens van de wateren en de legakkers van de Westelijk Loenderveense Plas ligt op de teen van de dijk rondom de waterleidingplas. De A. Lambertszkade, voorzover gelegen binnen de provincie Utrecht, is geheel opgenomen. Rondom de zuiveringinstallatie ligt de grens op de overgang land - water. De wateren van de Wijde Blick zijn opgenomen voor zover gelegen binnen de provincie Utrecht.

Binnen het begrensde gebied staan op de landgoed Slotzicht drie gebouwtjes, t.w. de koepel van Slotzicht aan de Wijde Blick met twee oude boothuisjes. De Loenderveense molen en enige daarbij gelegen bebouwing maken onderdeel uit van het beschermd natuurmonument. Ook op een van de legakkers nabij de zuiveringsinstallatie staan drie aan elkaar geschakelde gebouwen en een schuur. Voor het overige is bebouwing buiten de begrenzing van het beschermd natuurmonument gehouden.

De situering en nadere begrenzing van het beschermd natuurmonument zijn aangegeven op de bij de beschikking behorende kaart BN 192.

5. BESCHERMING KRACHTENS ANDERE INSTRUMENTEN

De in het Natuurbeleidsplan en het Structuurschema Groene Ruimte aangegeven landelijke ecologische hoofdstructuur (EHS) omvat de wateren, legakkers en oeverlanden van de Westelijk Loenderveense Plas en de Wijde Blick. Het gebied is als onderdeel van het Vechtplassengebied onder de noemer laagveen- en kleigebied aangeduid als kerngebied van de ecologische hoofdstructuur, dat in aanmerking komt voor toepassing van de Natuurbeschermingswet.

In het kader van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening is het beschermd natuurmonument aangeduid als gebied met een groene koers.

De Derde Nota Waterhuishouding noemt in haar basisrapport Ecologische Structuur "Natte as Friesland - Deltagebied", waar het beschermd natuurmonument deel van uitmaakt, de Otter als ambassadeur.

In het Streekplan Utrecht (vastgesteld op 28 november 1986) wordt het gebied grotendeels aangeduid als "natuurgebied". De agrarische gronden ten zuiden van het landgoed Terra Nova hebben de aanduiding "agrarisch gebied met natuurwaarden". In het kader van de Wet geluidhinder (Stb. 1979, 99, artt. 117-123) heeft de provincie in 1989 in een uitwerking van haar streekplan de concrete begrenzingen van de stiltegebieden vastgesteld. Dit betreft ook de Westelijk Loenderveense Plas.

Het provinciale Beleidsplan Natuur en Landschap (BNLU) heeft het kerngebied conform de aanduiding van het Natuurbeleidsplan overgenomen. Het plan vermeldt, dat behoud en herinrichting van de legakkergebieden in het Plassengebied Noord-west Utrecht van groot belang is. Het BNLU geeft tevens een verbindingszone aan langs de Vecht.

Het Basisplan voor de Loosdrechtse Plassen, door het Plassenschap Loosdrecht vastgesteld in 1982, noemt de buitenplaatsen Terra Nova en Slotzicht als "veilig te stellen natuurgebieden". De agrarische gronden, voorzover niet in eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, worden aangeduid als "veilig te stellen agrarisch gebied".

Het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Loenen is vastgesteld door de gemeenteraad van Loenen in december 1977. Het landgoed Slotzicht, met uitzondering van het moerasbos, is bestemd als "landgoederen en buitenplaatsen", het moerasbos en het landgoed Terra Nova met de wateren en legakkers is bestemd als "natuurgebied", evenals de gronden van Gemeentewaterleidingen Amsterdam.

Het bestemmingsplan "Loenderveense plas", dat 15 januari 1974 door de raad van de gemeente Loosdrecht is vastgesteld, geeft het gebied van wateren en legakkers in de Westelijk Loenderveense Plas de bestemming "natuurgebied".

6. HUIDIG GEBRUIK EN BEHEER

Het Hoogheemraadschap Amstel en Vecht is verantwoordelijk voor het kwantiteitsbeheer van de wateren van de Wijde Blik. Gemeentewaterleidingen Amsterdam (GWA) is verantwoordelijk voor het waterkwantiteitsbeheer van de Westelijk Loenderveense Plas. Tussen beide plassen bestaat een gering peilverschil dat door een waterscheiding, de A. Lambertszkade gehandhaafd wordt. Gemeentewaterleidingen Amsterdam is waakzaam ten aanzien van de kwaliteit van het water, waarvoor de feitelijke verantwoordelijkheid bij de provincie ligt. Conform het peilbesluit is het peil in de Westelijk Loenderveense Plas in de winterperiode 1.35 - N.A.P. en in de zomerperiode 1.20 - N.A.P.

In de huidige situatie zijn de wateren van de Westelijk Loenderveense Plas niet openbaar toegankelijk, vaarrechten zijn slechts beperkt verleend. Hierdoor heerst een grote rust op de plas. De terreinen in eigendom van Gemeentewaterleidingen Amsterdam zijn volledig afgesloten voor het publiek. Het landgoed Terra Nova is bij Vogelbescherming bekend als "vrij vogelreservaat", 50 ha vogelbroedterrein. Conform afspraken met Vogelbescherming genieten deze terreinen een bescherming, waarbij met name in de periode van 1 maart tot 15 juli zoveel mogelijk verstoring wordt voorkomen of tegengegaan. Het landgoed is niet vrij toegankelijk. Wel worden regelmatig rondleidingen gehouden over het landgoed en over de plas. In het totaal bezoeken ca 8000 mensen per jaar het landgoed, over het algemeen onder begeleiding in groepen van 20 à 30 personen.

Over de A. Lambertszkade is een half verhard fietspad gelegen. Het landgoed Slotzicht is niet voor publiek toegankelijk.

Er vindt op het eigendom van de gemeente Amsterdam in geringe mate jacht op vossen plaats ter bescherming van de populaties purperreigers en roerdompen. Ook worden kokmeeuwen bestreden door het rapen van eieren. Voor de gehele Loenderveense Plas heeft Gemeentewaterleidingen Amsterdam een visvergunning ten behoeve van onderzoek. Daarnaast worden er ca 25 visvergunningen verleend aan het eigen personeel. Het betreft ca 10 dag- en 15 jaarvergunningen om vanaf de oevers te vissen. Hiervan wordt in de Westelijk Loenderveense Plas nauwelijks gebruik gemaakt. Op het landgoed Terra Nova vindt in zeer beperkte mate jacht plaats. De visrechten zijn niet verhuurd. Op het landgoed Slotzicht zijn alleen visrechten vanaf het water verleend. Op het landgoed wordt niet gejaagd.

Op het landgoed Terra Nova vindt een beheer plaats waarbij zoveel mogelijk herstel van de oorspronkelijke aanleg beoogd wordt. Om plaatselijke verzakking, c.q. inklinking tegen te gaan worden regelmatig beschoeiingen vernieuwd. Momenteel worden de legakkers, voor zover behorend bij het landgoed Terra Nova, niet onderhouden. Gemeentewaterleidingen Amsterdam onderhoudt de legakkers binnen het eigendom van de gemeente Amsterdam. De (elzen-)opstanden op de legakkers worden met een zekere regelmaat afgezet. Het takhout wordt gebruikt als beschoeiingsmateriaal om de legakkers te verstevigen. De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten voert een verschrallingsbeheer op graslanden van het landgoed Slotzicht d.m.v. inscharing van jongvee. Het beheer van het moerasbos is gericht op een natuurlijke ontwikkeling zonder menselijk ingrijpen.

In delen van het beschermd natuurmonument wordt door enkele eigenaren het water gebruikt om te zwemmen en in beperkte mate ook te varen.

7. GEWENST BEHEER

Het gebied is actueel en potentieel van grote natuurwetenschappelijke waarde als biotoop voor water- en moerasvogels, amfibieën en reptielen en voor de Otter. Daarnaast heeft het gebied vooral grote waarde door het voorkomen van (zeer) goed ontwikkelde vegetaties die kenmerkend zijn voor voedselrijk laagveenmoeras met schoon en helder water.

In eerste instantie is de waterkwaliteit in het beschermd natuurmonument van essentieel belang. Er dient voor gewaakt te worden dat het doorzicht in het water niet afneemt, omdat dit directe gevolgen heeft voor het voorkomen van de bijzondere kranswiervegetaties. Verdere verbetering van de waterkwaliteit is, indien mogelijk, gewenst. Ook een zorgvuldig waterkwantiteitsbeheer is van groot belang voor de waarden van het beschermd natuurmonument. In de Westelijk Loenderveense Plas is het peil in de winterperiode ca 15 cm lager dan in de zomerperiode, terwijl in de Oostelijk Loenderveense Plas het peil op 1.10 à 1.20 - N.A.P. gehouden wordt. Bij een laag peil in de Westelijk Loenderveense Plas wordt de invloed van (kwel)water vanuit de Vecht groter, hetgeen van negatieve invloed kan zijn op de waterkwaliteit. Ook ecologisch gezien is een hoger winterpeil, met een geringer verschil tussen zomer- en winterpeil wenselijk. In het algemeen geldt dat het gewenst is een conserverend peilbeheer te voeren.

Het handhaven van de rust en stilte in het gebied is van groot belang.

Het gebied heeft een functie als rustgebied voor vogels en zoogdieren. Verstoring van die rust is dan ook ongewenst. Zo dient intensivering van het huidig gebruik voorkomen te worden. Dit geldt met name voor de jacht en het recreatief gebruik. Het is gewenst de bezoekersaantallen op Terra Nova niet boven de ca 9.000 per jaar te laten oplopen.

Jacht zal kunnen plaatsvinden wanneer in een wildbeheerplan waarborgen worden gegeven dat zodanig wordt gejaagd dat de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument niet worden geschaad. Op grond van een dergelijk wildbeheerplan kan een vergunning ex artikel 12 worden verleend. Ook voor het afsluiten van nieuwe overeenkomsten is een vergunning ex artikel 12 vereist. Voor de (sport)visserij is een ontheffing ex artikel 16 vereist. Verstoring van de voor de fauna noodzakelijke rust kan reden zijn voor het niet afgeven van een vergunning of ontheffing.

Voor het behoud van de diverse vegetatietypen is een doelgericht beheer noodzakelijk. Met name het behoud van de oeverzones, waaronder de legakkers in de Westelijk Loenderveense Plas, verdient de aandacht. Door het tijdig terugzetten (c.q. afzetten) van de beplanting kan voorkomen worden dat delen van de legakkers door de wind wegslaan. Daarnaast zal door middel van beschoeiing afslag van de legakkers door golfslag voorkomen kunnen worden. De beschoeiing dient bij voorkeur op een natuur- en milieuvriendelijke manier te worden uitgevoerd, waarbij behoud van de oevervegetatie als biotoop voor vissen, amfibieën en insecten van groot belang is. Er zijn ook andere oplossingen denkbaar die afslag van de legakkers voorkomen, zoals het plaatsen van een dam boven of net onder het wateroppervlak om de golfslag te breken.

Eén van de knelpunten voor de herintroductie van de Otter vormt het vissen met behulp van fuiken. Zodra sprake is van terugkeer van de Otter in dit gebied is het gewenst voorzieningen te treffen aan de fuiken. Naast de rust en de waterkwaliteit zijn vooral de oeverstructuren (lengte van de oever en de mate van plantengroei) bepalend voor het voedselaanbod, beschutting en de nestelgelegenheid voor de Otter. Ook voor amfibieën en reptielen zijn soortgerichte beheers- en inrichtingsmogelijkheden gewenst. Voor deze dieren zijn bijvoorbeeld een gevarieerde oeverbegroeiing, voldoende beschutting en ondiep water van belang. Het voortplantingsbiotoop van o.a. de Kleine watersalamander kan verbeterd worden door de aanleg van poelen in de graslanden. Bij alle werkzaamheden in het gebied dient rekening worden gehouden met de aldaar aanwezige fauna.

Het huidige extensieve gebruik als zwem- en vaarwater door de verschillende eigenaren kan gehandhaafd blijven.

8. RECHTSGEVOLGEN VAN DE AANWIJZING

De toepassing van de Natuurbeschermingswet is gericht op de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de in het gebied aanwezige natuurwaarden en het natuurschoon. In het algemeen kan worden gesteld dat het sinds jaar en dag in het beschermd natuurmonument bestaande gebruik in zijn huidige omvang en intensiteit, behoudens de hierna genoemde uitzonderingen, zonder vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet kan worden voortgezet. Desalniettemin is het gewenst om het gebruik en beheer van het beschermd natuurmonument meer te richten op behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurwaarden van het gebied.

8.1. Rechtsgevolgen ex artikel 12

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen die schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis van een als beschermd natuurmonument aangewezen gebied.

Onder de werking van dit artikel vallen niet alleen schadelijke handelingen die binnen het beschermd natuurmonument worden verricht, maar ook handelingen die buiten het beschermd natuurmonument plaatsvinden en schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke waarden van het beschermd natuurmonument.

Teneinde ten aanzien van het voorgaande de gedachten te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen binnen het beschermd natuurmonument, die, gelet op de te verwachten schadelijke effecten, aan een vergunning gebonden zullen zijn:

- Bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet.
- Plaatsen of aanleggen van - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voer- en vaartuigen, caravans en tenten. Hiervan zijn uitgezonderd het houden van rondvaarten vanuit Terra Nova en het extensieve varen, zoals reeds gebruik was op het moment van de in overweging zijnde aanwijzing.
- Aanbrengen of aanleggen van oeverbeschoeiingen, voorzover niet aangegeven in hoofdstuk 7.
- Aanleggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, installaties, constructies of apparatuur.
- Aanleggen of verharden van wegen, banen of parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere oppervlakteverharding van enige omvang, behoudens normaal onderhoud aan de reeds bestaande voorzieningen.
- Aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen of intensiveren van het recreatieve gebruik.
- Ontgronden, bodem verlagen, aanleggen van waterlossingen, bodem ophogen, egaliseren, ontginnen enz.
- Opslaan, storten, lozen, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen of producten.
- Beoefenen van vormen van gemotoriseerde buitensport (motorsport, modelvliegtuigspport, watersport e.d.).
- Verrichten van handelingen die wijziging of intensivering van het bestaande bodemgebruik beogen of ten gevolge kunnen hebben.

- Verrichten van handelingen die wijziging van de waterhuishouding of waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben, voorzover niet aangegeven in hoofdstuk 7.
- Het gebruik van bestrijdingsmiddelen, groei- en stoorstoffen, kunstmeststoffen en organische meststoffen, zowel op het land als in het water.
- Het dunnen, rooien, vellen en planten van bomen, houtopstanden en ander houtgewas of sierplanten, behoudens het normale bosbeheer.
- Het branden van hout, ruigte en afval.
- Het scheuren van grasland.
- Het uitoefenen van de jacht en/of de visserij met uitzondering van de jacht en/of de visserij op basis van overeenkomsten, aangegaan, c.q. vergunningen, verleend vóór de datum van deze beschikking. Bij het verlopen van de geldigheidsduur van deze overeenkomsten en vergunningen dient voor voortzetting van de jacht vergunning op grond van artikel 12 en voor de visserij ontheffing op grond van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.

Geen vergunning is vereist voor handelingen, welke zijn voorzien in een beheersplan ex artikel 14 van de Natuurbeschermingswet.

Handelingen buiten het beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig voorzover daardoor direct aanwijsbare schade aan het beschermd natuurmonument ontstaat. Ook hier geldt, dat voor het sinds jaar en dag bestaande gebruik in zijn huidige vorm en intensiteit geen vergunning is vereist.

Handelingen buiten het beschermd natuurmonument, waarvoor een vergunning is vereist, zijn :

- Handelingen die wijzigingen in de grondwaterstand of waterhuishouding en waterkwaliteit in het beschermd natuurmonument ten gevolge kunnen hebben.
- Het aanbrengen of inrichten van voorzieningen of het uitoefenen van activiteiten die tot verstoring van het beschermd natuurmonument kunnen leiden, zoals bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen of activiteiten.
- Het opslaan, storten, bergen, deponeren of lozen van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, (vloei)stoffen, hulpstoffen, producten of materialen, voorzover deze van negatieve invloed kunnen zijn op de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon van het beschermd natuurmonument.

T.a.v. het waterstaatkundig beheer door het Hoogheemraadschap Amstel en Vecht en/of door Gemeentewaterleidingen Amsterdam wordt het volgende opgemerkt. Werkzaamheden in het kader van het dagelijkse beheer en onderhoud t.b.v. het waterstaatkundig beheer zijn niet gebonden aan een vergunning ex artikel 12 van de Natuurbeschermingswet.

Deze werkzaamheden betreffen :

- maaien van bermen en taluds;
- het op de kant trekken van de watervegetaties, met de verplichting een en ander binnen 6 maanden uit te vlakken waarbij boezem en rietland niet wordt bereden.

Ten aanzien van het groot onderhoud zal in overleg tussen het Hoogheemraadschap Amstel en Vecht en/of Gemeentewaterleidingen Amsterdam en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden bepaald in hoeverre de werkzaamheden vergunningplichtig zijn. Uitgangspunt daarbij is dat in beginsel de essentiële functies op het gebied van natuur- en landschapsbehoud en de essentiële waterstaatkundige functies elkaar niet wezenlijk mogen aantasten.

Conform de Memorie van toelichting bij artikel 12 van de Natuurbeschermingswet zal de aanwijzing als beschermd natuurmonument niet tekort doen aan bijvoorbeeld de uitoefening van de bevoegdheden in het waterstaatsbelang. Het normale beheer en onderhoud wordt door de aanwijzing niet belemmerd. Een en ander volgens de procedures zoals ook is afgesproken tussen de Ministeries van Verkeer en Waterstaat en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in de afstemmingsregeling en gedragslijn natuurmonumenten krachtens de Natuurbeschermingswet.

Het aanvragen van een vergunning dient krachtens artikel 13, eerste lid, van de wet, per aangetekende brief aan het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij te geschieden (Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage).

Omdat het in de praktijk voor de betrokkenen vaak moeilijk is te beoordelen of in een bepaald geval een vergunning is vereist, wordt met inachtneming van het voorgaande geadviseerd, in overleg te treden met de Consulent Natuur, Bos, Landschap en Fauna te Utrecht.

8.2. Rechtsgevolgen ex artikel 14 (beheersplan)

Volgens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet kan de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in overeenstemming met de eigenaar en de gebruiker, telkens voor een periode van ten hoogste drie jaar voor een beschermd natuurmonument of een gedeelte daarvan een beheersplan vaststellen, dat het behoud of het herstel van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke waarden ten doel heeft. Ingevolge het derde lid van artikel 12 van de wet is voor in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Daarnaast brengt het beheersplan met zich, dat de eigenaar en de gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen die zouden moeten worden nagelaten in verband met het behoud van de kwaliteiten van het beschermd natuurmonument. Aan de betrokkenen kan een vergoeding worden toegekend voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten of lasten, die redelijkerwijs niet of niet geheel voor hun rekening behoren te komen.

De totstandkoming van beheersplannen voor het onderhavige gebied zal worden bevorderd.

8.3. Rechtsgevolgen ex artikel 16

Volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet is het verboden een beschermd natuurmonument te verontreinigen, daarin planten, bloemen of takken uit te steken, te plukken of af te snijden of te vervoeren, dieren te verontrusten, te vangen of te doden of zulks te pogen of in het algemeen daarin schade aan de natuur toe te brengen. Dit artikel is met name gericht op bezoekers (bijvoorbeeld recreanten) van het beschermd natuurmonument en geldt niet voor de eigenaar, gebruikers en hun huisgenoten, onverminderd het bepaalde bij de artikelen 12 en 14, derde lid.

Op grond van dit artikel kunnen schadelijke activiteiten door bezoekers van het beschermd natuurmonument worden tegengegaan.

Voorzover men handelingen verricht die het gevolg zijn van de uitvoering van een overeenkomst welke men (met eigenaar of gebruiker) is aangegaan vóór de aanwijzing als beschermd natuurmonument (bijv. verhuring van jacht) geldt dit verbod niet (artikel 16, tweede lid).

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kan van dit verbod ontheffing verlenen (artikel 16, tweede lid). Met behulp van dit artikel is het mogelijk op te treden tegen het eventueel verrichten van schadelijke handelingen door bezoekers.

8.4 Rechtsgevolgen ex artikel 17

Volgens artikel 17 van de Natuurbeschermingswet is het verboden, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich te bevinden in of op een water, dat deel uit maakt van een beschermd natuurmonument, indien op duidelijk zichtbare wijze is kenbaar gemaakt dat de toegang tot dit water verboden is. Dit artikel wordt eventueel toegepast in combinatie met artikel 461 van het Wetboek van Strafrecht, dat betrekking heeft op een toegangsverbod op grond. Op grond van dit artikel is het mogelijk dat (delen van) wateren, al dan niet voor bepaalde delen van het jaar, in overeenstemming met de eigenaar, afgesloten worden ten behoeve van het behoud of herstel van de natuurwetenschappelijke betekenis of het natuurschoon van het beschermd natuurmonument.

9. INLICHTINGEN

Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot de Consulente Natuur, Bos, Landschap en Fauna in de provincie Utrecht. Het Consulentschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna in de provincie Utrecht is gevestigd in kantoor "Westraven", Griffioenlaan 2, Postbus 20030, 3502 LA Utrecht, telefoon 030-858000, telefax 030-858999.